

Møte mandag den 12. juni kl. 10

President: Thorbjørn Jagland

Dagsorden (nr. 86):

1. Redegjørelser av finansministeren og kommunal- og regionalministeren vedrørende notifisering av regionalt differensiert arbeidsgiveravgift
2. Innstilling fra forsvarskomiteen om økonomisk styring i Forsvaret (Innst. S. nr. 176 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 10 (2005-2006))
3. Innstilling fra forsvarskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Per Ove Width, Per Roar Bredvold og Henning Skumsvoll om å opprette en forsvarskommisjon for å gjennomgå Forsvarets rolle og rammer i den nye sikkerhetspolitiske situasjonen (Innst. S. nr. 136 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:30 (2005-2006))
4. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten (Innst. S. nr. 197 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 12 (2005-2006))
5. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Kenneth Svendsen og Øyvind Korsberg om at permitteringsordningen utvides til 42 uker, og at arbeidsgivers lønnspliktperiode ved permittering reduseres til 5 arbeidsdager (Innst. S. nr. 193 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:67 (2005-2006))
6. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Martin Engeset og Erna Solberg om innføring av «Green Card-ordning» for arbeidssøkere med behov for særskilt tilrettelegging av arbeidsplassen (Innst. S. nr. 196 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:78 (2005-2006))
7. Forslag fra stortingsrepresentant Kenneth Svendsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelsstingets møte 7. juni 2006 (jf. Innst. O. nr. 55):
«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovforslag for Stortinget slik at ansvarsområdet de kommunale sosialkontorene har overføres fra kommunen til staten, og legges inn under NAV-kontorene.»
8. Forslag fra stortingsrepresentant Kenneth Svendsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelsstingets møte 7. juni 2006 (jf. Innst. O. nr. 55):
«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag som ivaretar muligheten til å skifte saksbehandler i de tilfeller der det er et åpenbart behov for dette.»
9. Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantane Jan Tore Sanner, Ulf Leirstein, Hans Olav Syversen og Lars Sponheim om å opprette eit forenkla regelverk for små aksjeselskap (Innst. S. nr. 194 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:60 (2005-2006))
10. Forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2006 (jf. Innst. O. nr. 61):
«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag, slik at man åpner for at kommunene i politivedtekter kan innføre regler om bortvisning av personer som driver med aggressiv og sjenerende tigging, salg og prostitusjon.»
11. Forslag fra stortingsrepresentant Åse Gunhild Woie Duesund på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2006 (jf. Innst. O. nr. 61):
«Stortinget ber Regjeringen grundig vurdere behovet for ytterligere tiltak for å bekjempe organisert tiggevirksomhet, og melde tilbake til Stortinget snarest mulig og senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2007.»
12. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant fra Oppland fylke, Synnøve Brenden *Klemetrud*, har tatt sete.*

Fra representantene Sverre *Myrli* og Jan Arild *Ellingsen* foreligger det søknad om permisjon i tiden fra og med 12. juni til og med 16. juni, begge for å delta i møter i regi av NATO-parlamentarikerforsamlingen i Armenia og Georgia.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Akershus fylke: Gorm *Kjernli*
For Nordland fylke: Torill Ø. *Hanssen*

Presidenten: Gorm Kjernli og Torill Ø. Hanssen er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møter i inneværende uke – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Sigvald Oppebøen Hansen og Gunn Olsen.

– Andre forslag foreligger ikke, og Sigvald Oppebøen Hansen og Gunn Olsen anses enstemmig valgt som settepresidenter for Stortingets møter i inneværende uke.

Endring av ukeprogrammet

Presidenten: Med hjemmel i forretningsordenens § 26 fjerde ledd vil presidenten foreslå at det oppsatte ukeprogram for inneværende uke endres, slik at det i dag, mandag 12. juni, settes referatmøte i Odelstinget kl. 18.00.

– Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

* Se senere korrigerings, side 2632

S a k n r . 1

Redegjørelser av finansministeren og kommunal- og regionalministeren vedrørende notifikasjon av regionalt differensiert arbeidsgiveravgift

Statsråd Kristin Halvorsen [10:03:26]: Differensiert arbeidsgiveravgift har vært det viktigste virkemidlet i norsk distriktpolitikk i en årrekke. Det er treffsikkert, og det er ubyråkratisk. Det har vært målrettet og effektivt for å stimulere sysselsetting og bosetting i de områdene av Norge som har lav befolkningstetthet, og som sliter med fraflytting. Norge ble tvunget til å avvikle ordningen fra 1. januar 2004 fordi det ble framholdt at den var i strid med EØS-avtalen.

Det har vært betydelig politisk utålmodighet og strid i Stortinget og i det politiske miljøet rundt dette spørsmålet. Det har jeg ikke tenkt å rippe opp i i dag. Prosessen for å sikre en åpning i kommisjonens retningslinjer for differensiert arbeidsgiveravgift har pågått over flere år. Under den forrige regjeringen ble det lagt grunnlag for å sikre en åpning for gjeninnføring av differensiert arbeidsgiveravgift i kommisjonens og i ESAs nye retningslinjer for regionalstøtte. Hvordan denne åpningen skulle tolkes, var imidlertid ikke klart. Det er rom for ulike tolkninger på flere områder, og den tolkningen som skal legges til grunn, vil til slutt avgjøre omfanget av gjeninnføringen av differensiert arbeidsgiveravgift.

Denne regjeringen har jobbet hardt for å komme fram til en forståelse med ESA som sikrer en differensiert arbeidsgiveravgift gjeninnført tilnærmet slik den var før. Det er en stor seier for norske distrikter og for en aktiv distriktpolitikk at differensiert arbeidsgiveravgift nå kan gjeninnføres fra 1. januar 2007. Derfor er det en glede for meg og kommunal- og regionalministeren å kunne redegjøre nærmere for innholdet i denne saken for Stortinget i dag. Nå har altså forslaget, dvs. notifikasjonen, fra Finansdepartementet gått til ESA.

I desember i fjor vedtok EU-kommisjonen nye retningslinjer for regionalstøtte som skal gjelde fra 1. januar 2007 til 31. desember 2013. EFTAs overvåkningsorgan, ESA, vedtok tilsvarende regler 6. april i år.

Retningslinjene setter ytre rammer for hva EØS-landene kan gi av regionalpolitisk offentlig støtte til næringslivet i denne perioden, og regulerer bl.a. ordninger som differensiert arbeidsgiveravgift og distriktsrettet investeringsstøtte. Innenfor disse rammene er det ESA som fortolker og håndhever regelverket og skal godkjenne de norske ordningene og virkeområdet for de distriktpolitiske virkemidlene.

Norge aksepterte de nye retningslinjene 5. mai i år. Det betyr at alle regionale støtteordninger i Norge må være i overensstemmelse med disse retningslinjene fra 1. januar neste år.

Vi vil i dag redegjøre for prosessen med å notifisere, dvs. forslå, til ESA en ny ordning med differensiert arbeidsgiveravgift og nytt virkeområde for de distriktpolitiske virkemidlene som skal gjelde for sjuårsperioden 2007–2013.

For å sikre at vi har en ordning med differensiert arbeidsgiveravgift og et distriktpolitisk virkeområde på plass fra 1. januar 2007, ble det lagt opp til en tett dialog med ESA forut for at Norge skulle sende de formelle notifikasjonene.

Målet for Regjeringen har vært å gjennomføre ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift i et så stort omfang som mulig sammenlignet med den ordningen som gjaldt inntil 1. januar 2004. Dette gjelder både med hensyn til geografisk omfang og satsstruktur. I tillegg er det lagt vekt på at så få sektorer som mulig skal unntas fra ordningen.

Det var et tilbakeslag for norsk distriktpolitikk da ESA ikke aksepterte en videreføring av den generelle ordningen med regionalt differensiert arbeidsgiveravgift etter 1. januar 2004. Differensiert arbeidsgiveravgift er vårt viktigste og mest treffsikre distriktpolitiske virkemiddel. Ordningen subsidierer sysselsetting i distriktene direkte. I tillegg har ordningen lave administrasjonskostnader både for offentlig sektor og næringslivet.

Det nye regelverket åpner som kjent for å ta i bruk en ordning som differensiert arbeidsgiveravgift i svært tynt befolkede områder for å hindre eller redusere vedvarende befolkningsnedgang.

Formuleringene som åpner for differensiert arbeidsgiveravgift i de nye retningslinjene, er langt fra entydige. Det er rom for ulike tolkninger på flere punkter, og den tolkningen som legges til grunn, som jeg var inne på innledningsvis, vil selvfølgelig ha avgjørende betydning for omfanget av ordningen. Derfor har Regjeringen selv sagt arbeidet systematisk for at det regelverket skal tolkes så lempelig som mulig med hensyn til geografisk virkeområde, altså hvor gjelder det, næringsunntak, for å få flest mulig næringer inn, satsstruktur, for å få den mest mulig lik det som var, og kriteriet knyttet til hvilken sats den enkelte arbeidsgiver skal beregne arbeidsgiveravgift med. ESA har på sin side hatt kontakt med EU-kommisjonen for å sikre en ensartet tolkning av regelverket i hele EØS-området.

Det er klart at den nye ordningen vil få en noe endret teknisk utforming. I den gjeldende ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift beregnes avgiften etter satsen i sonen hvor den enkelte arbeidstakeren er bosatt. ESA hevder at det ikke lenger skal være adgang til å knytte satsen til arbeidstakerens bosted, fordi virksomheter, næringslivet, utenfor virkeområdet da vil kunne motta regional støtte når de ansetter personer som pendler fra et virkeområde. For eksempel vil en person som er bosatt i Oslo, ha null arbeidsgiveravgift i tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms, og det mener ESA ikke lenger skal kunne gjelde. Nå mener ESA at det bare er virksomhet innenfor virkeområdet som kan omfattes av ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift. Når arbeidsgiver skal beregne avgift, vil derfor satsen som skal brukes, være avhengig av hvor bedriften er lokalisert. ESA vurderte også andre alternative kriterier som ville ha blitt mye vanskeligere å håndtere. Vi mener at den måten som det nå legges opp til, er grei og ryddig å håndtere.

Med hensyn til næringsavgrensning er det klart at den nye ordningen vil bli mer næringsnøytral enn 2003-ordningen. I 2003-ordningen var deler av skipsbyggingssektoren, telesektoren, finanssektoren, transportsektoren samt kraftproduksjon, utvinning av petroleum og visse mineraler og produksjon av visse stålprodukter unntatt fra ordningen. Det er likevel klart at produksjon av enkelte stålprodukter fortsatt må unntas fra selve ordningen. Dette er jo en sektor som generelt sett er behandlet strengere i EØS-avtalens statsstøtteregelverk, og unntaket fra å motta statsstøtte gjelder ikke bare differensiert arbeidsgiveravgift, men alle typer statsstøtte i EØS. Dette henger jo sammen med historien bak EFs og EUs dannelse.

Transportsektoren og skipsbygging har vært to usikre sektorer. Hele transportsektoren blir nå inkludert i ordningen med generelt reduserte satser.

For skipsbygging foreligger det et eget sektorregelverk som har forrang framfor regionalstøtteregelverket. Regelverket omfatter både bygging og reparasjon av skip. Dette regelverket åpner i dag ikke for driftsstøtte. I 1999 klarte Norge likevel bl.a. å sikre at verft i Nord-Norge som utelukkende reparerer skip, ble omfattet av ordningen med henvisning til at støtte til disse verftene ikke påvirket samhandelen i EØS. Denne tilnærmingen har ESA vært avvisende til til nå.

Den vanskeligste siden av prosessen mot ESA har imidlertid vært knyttet til det geografiske virkeområdet og satsstruktur for ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift. Ifølge de nye retningslinjene er det regioner som representerer eller tilhører en landsdel – på stammespråket kalles dette for NUTS II-regioner – med åtte innbyggere eller færre pr. km², som kan kvalifisere for driftsstøtte som differensiert arbeidsgiveravgift.

I tillegg kan mindre, tilstøtende områder som oppfyller det samme befolkningstetthetskriteriet, inkluderes i ordningen.

I områdene hvor ordningen skal brukes, må det enkelte land påvise at virkemidlet er nødvendig og hensiktsmessig for å hindre eller redusere vedvarende befolkningsnedgang i de aktuelle områdene.

Det er to landsdeler i Norge som tilfredsstillere befolkningstetthetskriteriet på åtte eller færre innbyggere pr. km², nemlig Nord-Norge og Hedmark–Oppland. Nord-Norge og de næringssvake delene av Hedmark–Oppland har også vedvarende befolkningsnedgang. Norges utgangspunkt har derfor vært at disse områdene kan godkjennes som en del av virkeområdet for differensiert arbeidsgiveravgift.

Det resterende virkeområdet i den tidligere ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift tilfredsstillere også befolkningstetthetskriteriet, og har hatt en vedvarende nedgang i befolkningen sett under ett.

Et viktig punkt i diskusjonen med ESA har derfor vært hva som ligger i formuleringen «mindre, tilgrensende områder». Fortolkningen av ordlyden på dette punktet bestemmer i stor grad hvor stort område i Sør-Norge som kan få differensiert arbeidsgiveravgift.

Retningslinjene fastslår at nasjonale myndigheter må påvise at støtteordningen er nødvendig i de områdene den

kan benyttes. ESA og Norge er enige om at støtten skal benyttes i de områdene hvor det er behov for den, forutsatt at virkeområdet er sammenhengende. Uenigheten om tolkningen av retningslinjene mellom Norge og ESA har i hovedsak dreid seg om på hvilket geografisk nivå behovet for støtten må påvises, dvs. på hvilket regionnivå kriteriene med hensyn til befolkningstetthet og befolkningsnedgang må være oppfylt, og om omfanget av virkeområdet utenom de områdene som kvalifiserer direkte ut fra ordlyden i retningslinjene.

ESA har lagt stor vekt på at områdene også på et lavt regionnivå må kvalifisere og vurderes etter begge kriteriene, både befolkningstetthet og befolkningsnedgang. Det er ifølge ESA ikke tilstrekkelig å dokumentere dette på landsdelsnivå.

ESA og trolig også kommisjonen er generelt svært kritisk til at en ordning rettet mot å hindre befolkningsnedgang skal omfatte regioner med befolkningsvekst. ESA mener derfor at regioner med befolkningsvekst eller høy befolkningstetthet i utgangspunktet ikke kan inngå i virkeområdet. Dette gjelder ikke bare tilgrensende områder, men også områder innenfor NUTS II-regionene, altså innenfor en landsdel, Hedmark–Oppland og Nord-Norge. De har krevd en særskilt og sterk begrunnelse i de tilfeller slike regioner skal inkluderes.

Norge har på sin side lagt stor vekt på at ordningen bør tillates også i mindre vekstsentre for å forhindre befolkningsnedgang. Vi har argumentert sterkt for at større områder må ses i sammenheng, slik at vi ikke ender opp med et virkeområde som ser ut som et «lappetepp», der helt marginale forskjeller med hensyn til befolkningstetthet eller befolkningsnedgang fører til forskjellsbehandling av områder med helt likeartede distriktsutfordringer.

Med hensyn til Nord-Norge har vi vist til at landsdelen som helhet kvalifiserer etter kriteriene i retningslinjene. Som region oppfyller landsdelen befolkningskriteriet og har en negativ befolkningsutvikling. Regjeringen har også argumentert for at hele Nord-Norge må inkluderes i ordningen, ved bl.a. å peke på at byene i Nord-Norge ivaretar viktige senterfunksjoner for hele landsdelen. Disse sentrenes funksjon er sentral for å bremse befolkningsnedgangen i Nord-Norge som helhet.

Det legges nå til grunn at hele Nord-Norge blir omfattet av en ordning med differensiert arbeidsgiveravgift. Med ESAs tolkning av retningslinjene var dette ikke selvsagt. Tromsø og Bodø er byer som har hatt en befolkningsvekst de siste ti årene godt over landsgjennomsnittet.

Satsen for Tromsø og Bodø er i notifikasjonen, eller forslaget fra Norge, satt til 7,9 pst., dvs. noe høyere enn for øvrig i sone 4, som er på 5,1 pst., men godt under den generelle satsen som gjelder i sone 1, som er på 14,1 pst. Nullsatsen i arbeidsgiveravgiften beholdes for hele tiltakssonen. Heller ikke dette var selvsagt. ESA har i prosessen stilt spørsmål ved byene Hammerfest og Alta, som har hatt en befolkningsvekst og har høyere befolkningstetthet, men det er altså klart at tiltakssonen gjelder for hele det tidligere området.

I Sør-Norge vil imidlertid flere kommuner som var omfattet av ordningen i 2003, falle utenfor den nye ordningen. Alle disse kommunene tilhørte avgiftssone 2, dvs. den sonen med minst satsreduksjon.

Ved omleggingen i 2004 videreførte Norge 2003-satsene innenfor den beløpsgrensen som EØS-regelverket for bagatellmessig støtte tillater, den såkalte fribeløpsordningen. Også etter 2007 kan vi videreføre en slik fribeløpsordning i kommuner som ikke blir omfattet av ordningen med generelt nedsatte satser. Denne ordningen innebærer at om lag 60 pst. av årsverkene i disse kommunene betaler redusert avgift. ESA vil ikke tillate at en bagatellstøtte gis på toppen av godkjent regionalstøtteordning. Bagatellstøtte kan derfor ikke brukes i tillegg til en redusert sats i Bodø og Tromsø, selv om de får en sats som er noe høyere enn før.

I den gjeldende ordningen har visse foretak innen landbruks-, skogbruks- og fiskerisektoren fremdeles 2003-satsene dersom virksomheten er knyttet til produkter som ikke er omfattet av EØS-avtalen. I de områdene hvor det innføres generelt reduserte satser, vil det ikke lenger være behov for en særlig ordning for disse foretakene. I områder som ikke får tilbake 2003-ordningen, vil det imidlertid fortsatt være behov for et særlig unntak for landbruks-, skogbruks- og fiskerisektoren. Det er derfor foreslått å videreføre denne særskilte ordningen for disse områdene.

Til sammen vil omfanget av avgiftslettelsen som følger av den notifiserte ordningen, altså det forslaget som nå går fra Norge til ESA, med differensiert arbeidsgiveravgift og en fortsatt fribeløpsordning i kommunene som ikke får gjeninnført generell lav sats, utgjøre om lag 90 pst. av den avgiftslettelsen som lå i ordningen fram til 1. januar 2004. Det er et meget bra resultat.

Presidenten: Før presidenten gir ordet til statsråd Åslaug Haga, vil presidenten rette opp en feil, idet det ved innledningen av møtet ble sagt at Synnøve Brenden Klemetrud har tatt sete. Det som er riktig, er at Torstein Rudihagen, den innvalgte representanten, har tatt sete.

Statsråd Åslaug Haga [10:21:15]: Regjeringas utgangspunkt har vært at hele det gamle virkeområdet burde kunne forsvares i henhold til regelverkets formuleringer. ESA har imidlertid gitt klart uttrykk for at de ikke vil akseptere en gjeninnføring i et like stort område som tidligere.

Som nevnt av finansministeren, har ESA lagt stor vekt på at områdene også på et lavt regionnivå må kvalifisere etter begge kriterier, befolkningstetthet, altså færre enn åtte personer pr. kvadratkilometer, og befolkningsnedgang.

ESA og Norge har blitt enige om, etter forslag fra ESA, å bruke bo- og arbeidsmarkedsregioner som en tilnærming for avgrensning av et sammenhengende virkeområde i Sør-Norge. Det er her snakk om funksjonelle økonomiske regioner hvor dagpendling binder regionen sammen. Norge har samtidig argumentert sterkt for at prinsippet ikke må anvendes mekanisk, ut fra at denne tilnærmingen ikke passer like godt med virkeligheten i alle deler av landet.

Regjeringas vurdering av behov er også forankret i den såkalte distriktsindeksen som er utviklet av Transportøkonomisk institutt og NIBR, samt nærmere vurderinger av indikatorene som ligger til grunn for denne. Disse kvantifiserbare størrelsene blir sett i sammenheng med de funksjonelle regionene enkeltkommuner er en del av. Vi har notifisert enkelte regioner som ikke fullt ut tilfredsstillende kravene til befolkningstetthet og befolkningsnedgang eller kun deler av en bo- og arbeidsmarkedsregion, eksempelvis i tilfeller med isolerte øykommuner eller der enkeltkommuner er lite integrert i den bo- og arbeidsmarkedsregionen som de er en del av. Videre har hensynet til utviklingen på fylkes- og landsdelsnivå påvirket i hvilken grad tilnærmingen på lavere geografisk nivå er blitt anvendt mekanisk. Eksempelvis har hensynet til den samlede utviklingen i Nord-Norge og i Sogn og Fjordane medført at Regjeringa har lagt større vekt på landsdels- og fylkesnivået i disse områdene. Dette har ESA akseptert.

Jeg kan sjølsagt ikke i denne redegjørelsen gå inn på alle kommuner som har fått, og ikke fått. Det framgår av de listene som nå ligger ute på nettet. Men det jeg kan si, er at når det gjelder mindre, tilstøtende områder til Nord-Norge og Hedmark–Oppland, som var utgangspunktet man tok på landsdelsnivå, strekker de seg nå til Utsira og Kvitsøy i vest og til Setesdal i sør. Det er altså blitt store mindre, tilstøtende områder.

ESA har hele tida gitt klart uttrykk for at de ikke kan akseptere full gjeninnføring av differensiert arbeidsgiveravgift i alle områder. Dette har Regjeringa vært åpen om utad. Regjeringa har derfor arbeidet parallelt med alternative ordninger for de områdene som ikke får gjeninnført ordningen slik den var i 2003. Omleggingen skal gjennomføres på en provenynøytral måte, slik at avgiftsøkningen, sammenliknet med 2003-ordningen, tilbakeføres til de områdene som har fått økt arbeidsgiveravgift. For disse områdene legger Regjeringa opp til å videreføre hoveddelen av de ordningene som ble etablert ved omleggingen av differensiert arbeidsgiveravgift 1. januar 2004. Alle områder som ikke får gjeninnført ordningen, eller får en høyere sats enn i 2003, vil altså bli kompensert.

Finansministeren har allerede nevnt at fribeløpsordningen vil bli videreført i de kommunene som ikke får gjeninnført en generell ordning. Dermed vil den enkelte bedrift beholde fordelene av lavere avgiftssats innenfor reglene for bagatellmessig støtte. Foretak med opptil 30 ansatte vil være fullt skjermet for avgiftsøkningen som følge av fribeløpsordningen. Så det er det. Det andre er at den særskilte ordningen for landbruks-, skogbruks- og fiskerisektoren også vil bli videreført i de områdene som ikke får gjeninnført ordningen slik den var i 2003, dette fordi landbruk og fisk ikke er omfattet av EØS-avtalen. For det tredje vil Regjeringa foreslå kompensasjon til kommunal sektor gjennom skjønnstilskuddet, og for øvrig kompensasjon til statlig sektor.

Netto redusert avgiftsfordel som følge av forskjellen mellom 2003-ordningen og den notifiserte ordningen er foreløpig anslått til i underkant av 600 mill. kr i privat sektor når det er tatt hensyn til fribeløpsordningen. De resterende midlene føres tilbake til de områdene som har fått

økt arbeidsgiveravgift gjennom ordningen med næringsrettede midler til regional utvikling. Det er det fjerde kompenserende tiltaket. Midlene skal gå til næringsrettet innsats i de områdene som Regjeringa mener ideelt sett burde ha fått tilbake den samme lave satsen for arbeidsgiveravgift som de hadde i 2003. Regjeringa er opptatt av at det legges til rette for at næringslivet kan være en sentral premissleverandør i utformingen av tiltak som midlene benyttes til. Vi legger også opp til at kommunene og FoU- og universitets- og høyskolemiljø skal involveres. Kommunal og regionaldepartementet vil følge aktivt opp at dette brukerperspektivet blir lagt til grunn.

Når vi har jobbet med den differensierte arbeidsgiveravgiften, har vi, som man forstår, hatt to tanker i hodet samtidig. Vi har jobbet med å få til et så stort område som mulig, og vi har jobbet med kompenserende tiltak. I tillegg til disse to tankene har vi også hatt en tredje tanke i hodet for å få til et så helhetlig opplegg som mulig. For parallelt med arbeidet med gjeninnføring av differensiert arbeidsgiveravgift har Regjeringa også hatt en prosess med ESA for å sikre at vi har et godkjent virkeområde for de bedriftsrettede distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene på plass fra 1. januar 2007. Dette virkeområdet reguleres også av de nye retningslinjene for regionalstøtte. Det gjelder andre kriterier for avgrensningen av det distriktspolitiske virkeområdet enn for avgrensningen av ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift. Ifølge de nye retningslinjene kan det generelle distriktspolitiske virkeområdet fremdeles ta utgangspunkt i områder med lav befolkningstetthet, dvs. fylker – NUTS III-nivå – med 12,5 eller færre innbyggere pr. kvadratkilometer. Det er i denne omgang kun virkeområdet for de distriktspolitiske ordningene, dvs. sjølve kartet, som skal notifiseres og godkjennes av ESA. Først når dette rammeverket er på plass, vil ESA kunne behandle notifikasjoner av ordninger som er knyttet til det distriktspolitiske virkeområdet. Det distriktspolitiske virkeområdet avgrenser bl.a. bruken av distriktspolitiske lån og tilskudd til bedrifter gjennom Innovasjon Norge. Det vi snakker om, er altså investeringsstøtte.

I 1999 godkjente ESA en befolkningsdekning på 25,8 pst. av befolkningen i Norge. I dag omfatter virkeområdet reelt om lag 24,5 pst. av befolkningen. De nye retningslinjene setter et maksimalt befolkningstak for det distriktspolitiske virkeområdet på 29,1 pst., som tilsvarende den samlede befolkningsandelen i de ni fylkene som har lav nok befolkningstetthet. Det er de fire nordligste fylkene, Sogn og Fjordane, Hedmark, Oppland, Telemark og Aust-Agder som ligger innenfor dette.

ESA har samtidig understreket at et befolkningstak på 29,1 pst. kun er et teoretisk utgangspunkt, og at de ikke vil kunne akseptere at Norge utvider virkeområdet så mye. En utvidelse av området for distriktsstøtte i Norge vil bryte med utviklingen i EU, der de andre landene får redusert sine virkeområder fra 2007. Vår forståelse med ESA nå er at de vil kunne godta en økning i forhold til dagens virkeområde. Dette er et meget godt resultat for Norge. Som det eneste landet i EØS får Norge utvidet sitt virkeområde for de distriktspolitiske virkemidlene fra 2007. Det inne-

bærer en økt nasjonal handlefrihet til å drive en mer aktiv distriktspolitikk i et større område.

I utgangspunktet er det fylker med 12,5 innbyggere pr. km² eller færre på fylkesnivå som kvalifiserer for å kunne inkluderes i det generelle distriktspolitiske virkeområdet, som nevnt. Innenfor befolkningstaket åpner regelverket for en fleksibilitet i den konkrete geografiske avgrensningen av investeringsstøttekartet, såkalt «swapping». Det vil si at næringssvake områder i fylker som *ikke* tilfredsstiller befolkningstetthetskriteriet, kan byttes inn mot å ta ut sterke områder i fylker som tilfredsstiller kriteriet. En slik fleksibilitet er helt avgjørende for at Norge skal kunne likebehandle områder som har de samme utfordringene bl.a. knyttet til befolkningsutvikling, næringsstruktur, sysselsetting, økonomisk utvikling og store avstandsløyper for innbyggere og næringsliv.

Det er ni fylker som tilfredsstiller befolkningstetthetskriteriet i sin helhet: de fire nordligste fylkene, Sogn og Fjordane, Hedmark, Oppland, Telemark og Aust-Agder. I dag er også deler av Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Hordaland, Rogaland, Vest-Agder, Buskerud og Østfold innenfor virkeområdet.

Regjeringa har sjølsagt utnyttet åpningen for å øke befolkningsdekningen, og har foreslått å inkludere 24 nye kommuner i virkeområdet. Ingen kommuner vil miste sin distriktspolitiske status. Det nye virkeområdet vil dermed få en befolkningsdekning på 27,5 pst. Dette innebærer en økning på 3 prosentpoeng i forhold til dagens virkeområde. Med dette har vi utnyttet det reelle handlingsrommet fullt ut.

De nye kommunene ligger både i fylker som i sin helhet tilfredsstiller befolkningstetthetskriteriet, og i fylker som ikke tilfredsstiller kriteriet, men som nå «swappes» inn i virkeområdet. De nye kommunene som inkluderes, er i dag i sone D i det distriktspolitiske virkeområdet. Sone D er som kjent ikke godkjent for direkte bedriftsstøtte under distriktsrettede ordninger.

I tillegg til regelverkets formelle kriterier har Kommunal- og regionaldepartementet lagt vekt på en rekke faglige kriterier i vurderingen av hvilke områder som skulle inkluderes i det utvidede virkeområdet. Som et innspill i dette arbeidet laget Transportøkonomisk institutt og NIBR på oppdrag av departementet en rapport om hvordan det distriktspolitiske virkeområdet kan avgrensnes.

I rapporten har Transportøkonomisk institutt/NIBR gått gjennom og vurdert et bredt sett av kriterier og statistiske data knyttet til geografi, befolkning, næring, sysselsetting, utdanning og inntekt, og på bakgrunn av dette laget en kommuneindeks, som vi kaller distriktsindeksen. Indeksen kan ses som et kvantitativt uttrykk for behovet for regionalstøtte.

En modifisert versjon av TØI/NIBRs distriktsindeks har vært en del av grunnlaget for avgrensningen av virkeområdet. Kommunal- og regionaldepartementet har ført videre prinsippet om å vurdere kommuner i forhold til større regioner de er en naturlig del av. Revisjonen er således basert dels på kvantitative vurderinger, dels på skjønn.

Regjeringa vil i forbindelse med notifikasjonen av de enkelte distriktsrettede ordningene komme tilbake til spørsmålet om en eventuell geografisk differensiering. Dette kan først skje når kartet, som er det ytre rammeverket, er på plass. En viss geografisk differensiering av tillatt støtteintensitet er fortsatt aktuell når det gjelder f.eks. distriktpolitiske lån og tilskudd gjennom Innovasjon Norge, samt fordelingen av distriktsrettede budsjettmidler over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett. Regjeringa vil avklare dette i god tid før årsskiftet.

Det har vært tett kontakt mellom Norge og ESA i disse sakene, både med hensyn til notifikasjonen av differensiert arbeidsgiveravgift og det distriktpolitiske virkeområdet for investeringsstøtte.

Formålet med dialogen med ESA har vært aktivt å påvirke tolkningen av regelverket og kartlegge handlingsrommet før oversendelse til ESA. Hvis ESA ikke kan akseptere notifikasjonene eller er i tvil om de kan godkjenne dem, vil de åpne formell undersøkelsesprosedyre. Da vil det kunne ta vesentlig lengre tid, og det vil trolig gå langt inn i 2007 før eventuell godkjennelse foreligger.

Det har blitt gjennomført en rekke møter både på administrativt og politisk nivå med ESA. Rett før EU-kommisjonen vedtok retningslinjene i fjor, møtte finansministeren og jeg både ansvarlig kommissær i EU-kommisjonen og den daværende presidenten i ESA. I vår har det bl.a. vært avholdt tre fysiske møter på politisk nivå og fem møter på administrativt nivå med ESA. I tillegg har det vært hyppig kontakt pr. telefon mellom presidenten i ESA og Regjeringa.

ESA og Norge har drøftet foreløpige utkast til notifikasjoner. Gjennom denne dialogen har Norge aktivt søkt å påvirke ESAs tolkning av regelverket. Det har vært en krevende dialog. ESA har stilt tydelige krav, samtidig er det viktig å understreke at vi har fått gjennomslag for viktige deler av vår argumentasjon.

ESA har opplyst at de ikke har kapasitet til å behandle mange notifikasjoner samtidig, og notifikasjonene av differensiert arbeidsgiveravgift og det generelle distriktpolitiske virkeområdet har førsteprioritet. De notifikasjonene Norge i dag har sendt ESA, har vi tro på at ESA vil godkjenne i tide til at ordningen kan tre i kraft fra 1. januar 2007. Disse notifikasjonene er, som sagt, lovet prioritet fra ESAs side.

I stortingsmeldingen om distrikts- og regionalpolitikken som skal legges fram fredag 16. juni, vil både notifikasjonene og innretningen på de kompensatoriske tiltakene omtales. Forslaget til ny ordning med differensiert arbeidsgiveravgift og kompenserende tiltak legges fram i statsbudsjettet for 2007. Dette avhenger imidlertid av at notifikasjonene er godkjent av ESA før statsbudsjettet legges fram, men det regner vi med.

Regjeringa har jobbet hardt for å gjeninnføre den differensierte arbeidsgiveravgiften og, som eneste landet i EØS, utvide det distriktpolitiske virkeområdet. Dette er en arbeidsseier og et langt steg framover for norsk distriktpolitikk. Det har gitt resultater å drive en aktiv Europa-politikk.

Presidenten: Under henvisning til forretningsordens § 34 a vil presidenten nå foreslå at det gis mulighet for en kort kommentarrunde, begrenset til ett innlegg på inntil 5 minutter fra hver partigruppe, og eventuelt et avsluttende innlegg fra statsråd Kristin Halvorsen.

– Det anses vedtatt.

Dag Terje Andersen (A) [10:38:24]: I Soria Moria-erklæringen står det en helt konkret setning som sier at Regjeringen vil

«gjeninnføre ordningen med geografisk differensiert arbeidsgiveravgift».

Etter redegjørelsene som er gitt av de to statsrådene, kan vi hake av enda et punkt i Soria Mora-erklæringen og skrive i margin: Gjennomført! Det er gledelig, og spesielt gledelig fordi det er en gjeninnføring av kanskje det viktigste og mest effektive distriktpolitiske virkemidlet vi har, og derfor er de resultater som er oppnådd gjennom konsultasjoner med ESA, en seier for en aktiv distriktpolitikk.

Det er gledelig, ikke minst fordi det er en konklusjon etter flere år med usikkerhet, og fordi Regjeringen har fått stor grad av gjennomslag for sine tolkninger av regelverket, ikke minst ved at alle kommuner i sonene 5, 4 og 3 – utenom Bodø og Tromsø, som ble nevnt spesielt, som fremdeles vil ha redusert arbeidsgiveravgift – nå kommer inn i ordningen. Jeg tror jeg vil tillate meg å si at begrepet «mindre, tilgrensende områder» har vært tolket romslig i våre forhandlinger, og det er imponerende at man i så stor grad har fått gjennomslag for en slik romslig tolkning.

Jeg vil spesielt understreke det gledelige i at ordningen nå blir mer næringsnøytral enn den har vært tidligere, altså at flere bransjer omfattes av ordningen enn det som var tilfellet tidligere. La meg da spesielt nevne transportsektoren, for det er nettopp med utgangspunkt i lange avstander og ekstra kostnader til transport at vi har slåss for disse virkemidlene.

Nettopp på grunn av at ordningene er gode, blir det nesten enda verre for dem som ikke har kommet inn igjen i det nye virkemiddelområdet. Derfor blir de kompensatoriske tiltakene så viktige. Det ble nevnt av statsrådene at alle som var inne i 2003-ordningen, og som er utenfor nå, fremdeles vil kunne nyte godt av ordningen med såkalt bagatellmessig støtte, altså fribeløpsordningen, og at det vil omfatte kanskje 60 pst. av næringslivet, av antall arbeidsplasser, og stort sett bedrifter med opptil 30 årsverk. Når vi i tillegg vet at kommuner blir kompensert over skjønnsmidlene, og at vi fremdeles vil bruke næringspolitiske regionale utviklingsmidler, så vil ordningen føre til at de inntektene vi får fordi noen avgifter ikke blir redusert, i sin helhet brukes til kompensatoriske tiltak, at den altså er provenynøytral.

Det er dessuten veldig gledelig at det virkeområdet som gjelder de distriktpolitiske virkemidlene, nå faktisk ikke bare kan opprettholdes, men utvides med 24 kommuner – at 27,5 pst. av befolkningen blir omfattet av det – og at det da gjelder tidligere sone D-kommuner, som nå kan bruke aktive virkemidler, noe som ikke har vært mulig gjennom det å være sone D-kommune.

Både i valgkampen og gjennom våre stadige møter med næringslivet rundt om i Norge var og er det ett felles krav som går igjen, og det er: forutsigbarhet i næringspolitikken. Et gledelig element i det som statsrådene nå har sagt, er at Regjeringen mener at disse ordningene skal gjelde så lenge som de er gjort gjeldende for EØS-området. Det gjelder både for avgiftsreduksjonene, for virkemiddelområdet for distriktspolitikk og for de kompensatoriske tiltakene. Det betyr at norsk næringsliv helt fram til 2013 nå vil vite hva som kommer til å være de næringspolitiske virkemidler innenfor det distriktspolitiske området. Derfor er det kanskje også et av de mest gledelige resultatene av den jobben som Regjeringen har gjort, nemlig at vi får på plass nok en brikke i Regjeringens arbeid, som sørger for at den totale næringspolitikken skal være mer forutsigbar enn det som har vært tilfellet inntil i dag. De ordningene vi diskuterer her, er et typisk eksempel på virkemidler som har vært uforutsigbare de siste årene, og hvor vi nå har fått forutsigbarheten på plass. Derved leverer vi også næringslivet mer forutsigbare rammevilkår, og det er jeg glad for.

Gjermund Hagesæter (FrP) [10:43:47]: Først vil eg takke for utgreininga.

Innleiingsvis vil eg slå fast at Framstegspartiet er einig med både finansministeren og kommunal- og regionalministeren i at differensiert arbeidsgivaravgift slik ho var før 2004, både var ei treffsikker og ubyråkratisk ordning, som det var brei politisk einigheit om.

No gjekk dei raud-grøne partia veldig hardt ut i valkampen og lovde langt på veg å gjeninnføre den differensierte arbeidsgivaravgifta både geografisk og i forhold til satsstrukturen, slik den var før 2004.

Det er openbert at dette som det er blitt gjort greie for i dag, er eit steg i rett retning, men det er langt frå det sjumilssteget som regjeringspartia lovde i valkampen. Ein lovde då at dette skulle bli gjeninnført 100 pst., medan vi no får opplyst at det er 90 pst. oppfylingsgrad i forhold til 2003.

Det er også ei rekkje andre problemstillingar som ligg inne i den ordninga som no blir gjeninnført, og som er problematiske, bl.a. at Tromsø og Bodø, som vi er blitt informerte om, vil få ei arbeidsgivaravgift på 7,9 pst., medan området omkring desse byane vil ha 5,1 pst. Det er også sjølvsagt inne her at ein oppfylingsgrad på berre 90 pst. inneber at det også er fleire område som tidlegare hadde lågare arbeidsgivaravgift, som ikkje får den same avgifta som tidlegare. Så vidt eg forstår, er det også næringer som blir unnatekne. Korleis verknadene av desse svakheitene vil bli, vil sjølvsagt vise seg på litt lengre sikt, og det er vanskeleg å dra nokon konsekvensvurderingar frå talarstolen no.

Det er elles veldig interessant å konstatere at regjeringspartia no har innsett at betre rammevilkår og lågare skattar og avgifter er eit godt verkemiddel for å sikre syssetjing og verdiskaping i distrikta. Det er sjølvsagt Framstegspartiet einig i. Vi meiner også at det resonnermentet og den argumentasjonen også gjeld for resten av landet. Lågare skattar og avgifter og betre rammevilkår

vil sikre betre verdiskaping, og det vil også tryggje arbeidsplassane.

Når det gjeld kostnadene ved denne omlegginga, er det ikkje sagt så veldig mykje om det. Det blir framstilt her som om nokon kjem vesentleg betre ut, og at ingen kjem dårlegare ut. Kommunal- og regionalministeren prøvde å antyde at dette skulle gjerast innanfor ei provenynøytral ramme. No er det vel heldigvis slik at dei fleste i denne salen – kanskje ikkje alle, men dei fleste – forstår at dersom nokon skal komme betre ut, og ingen skal komme dårlegare ut, må dette nødvendigvis koste pengar. Kven som skal finansiere dette, har vi ikkje fått noko svar på. Eg har tidlegare stilt spørsmål til finansministeren om kven som skal finansiere dei forskjellige tiltaka. Det eg har fått til svar, er at det er det dei rike som skal finansiere. Slik er det vel i dette tilfellet også. Antakeleg er det ikkje dei rike som bur i distrikta, men andre rike. Eg veit ikkje korleis ein har tenkt å leggje opp dette, men dersom nokon skal komme betre ut og ingen dårlegare, må dette på ein eller annan måte finansierast, iallfall dersom ein skal tilbake til skattenivået frå 2004.

Framstegspartiet er ikkje redd for desse kostnadene. Vi meiner at skatte- og avgiftslette er ei god investering, eit godt verkemiddel for å sikre verdiskaping. Derfor burde dette vere unødvendig å dekkje inn frå andre område.

Til slutt vil eg berre summere opp og seie at dette er eit steg i rett retning. Det er ikkje langt nok, iallfall ikkje så langt som regjeringspartia lovde i valkampen. Det har også ein del svakheiter og konsekvensar som openbert er problematiske, og etter kvart vil det bli avdekt kor problematiske dei er.

Bent Høie (H) [10:48:47]: Det har lenge vært bred politisk enighet om at den differensierte arbeidsgiveravgiften er det mest treffsikre regionalpolitiske virkemiddelet for å opprettholde bosetting og sysselsetting i distriktene. Derfor har det vært en felles målsetting å få aksept for et regelverk som vil gi grunnlag for en ordning med regionalt differensiert arbeidsgiveravgift, som i størst mulig grad kan omfatte det området som ordningen tidligere omfattet, og som i størst mulig grad vil være på samme nivå.

Vi synes derfor at det er bra at en lang prosess har ført fram til dagens resultat. Dette er svært viktig for store deler av Distrikts-Norge. Arbeidsplasser og verdiskaping er en forutsetning for bosetting i hele landet. Gjennom redusert arbeidsgiveravgift kan noen av ulempene, bl.a. avstand til markedene, kompenseres.

Arbeidet med å bygge allianser og påvirke EU-kommisjonen startet allerede med Bondevik II-regjeringen i 2002–2003. Jeg er glad for at Regjeringen i dag klarer å være ærlige om denne prosessen i redegjørelsene og viser til at hovedprinsippene lå klare for Stoltenberg II-regjeringen overtok. Vi har i de siste månedene sett en tendens til det motsatte, spesielt statsministerens artikkel i Dagens Næringsliv lørdag 3. juni, der hans tidsregning startet med at finansministeren og kommunalministeren reiste til Brussel én uke før kommisjonen tok den endelige beslutningen. Hvis de to statsrådene ærlig mener at de forandret

kommisjonens standpunkt i dette møtet, bør møtet med en så dynamisk og åpen organisasjon umiddelbart ha ført til at de to har endret standpunkt i EU-saken.

Det er grunn til å ha forståelse for at denne regjeringen tørster etter seier, men når statsministeren skriver at dette resultatet er en stor seier for den sittende regjeringen, er det på høyde med at den svenske landslagssjefen er fornøyd med lørdagens 0–0 mot Trinidad og Tobago.

Som EØS-ekspert sier Paal Frisvold i Nationen fredag den 9. juni:

«Hvis noen på norsk side fortjener heder, er det den forrige regjeringen, som var aktiv overfor EU-kommisjonen i forkant av at regelverket ble utformet.»

Høyre mener at dagens redegjørelser burde ha kommet for en måned siden. Når vi nå kjenner resultatet, innebærer det at Stortinget, og dermed de berørte samfunnene, ikke har fått være med i de avveiningene som førte fram til dagens kart og dagens system. Innenfor de retningslinjene som ble lagt fra EU, har det vært avveininger i Regjeringen, bl.a. i forhold til hva som skal vektlegges i distriktindeksen. Vi mener at det er et slag mot den åpenhetslinjen som Regjeringen varslet ved sin tiltredelse, at ikke denne diskusjonen ble tatt i Stortinget før saken ble sluttført. Dette dreier seg faktisk om helt vesentlige rammebetingelser for enkelte lokalsamfunn. Hvilke prioriteringer og avveininger som førte fram til hvem som ble valgt, er derfor veldig viktig. Slike spørsmål burde Regjeringen ha drøftet med Stortinget i plenum – åpent – før de endelige beslutningene ble fattet. Men i dag er det absolutt grunn til å være enige om at denne seieren først og fremst er en seier for de distriktene som igjen får en god og virkningsfull ordning. Dette er en felles politisk seier for et samlet politisk Norge, som har stått på og bak den samme målsettingen, som vi er overbevist om at også den sittende regjeringen har arbeidet hardt for å oppnå.

Karin Andersen (SV) [10:52:43]: Først vil jeg benytte anledningen til å gratulere Regjeringen med arbeidsseieren. Vi som har jobbet med dette temaet i Stortinget i mange år, vet at den løsningen som blir presentert i dag, ikke var noen selvfølge. Derfor føler jeg etter det siste innlegget nå litt behov for å bidra til historiebeskrivelsen i denne saken.

Da dommen falt i mai 1999, og EU-domstolen dømte den differensierte arbeidsgiveravgiften ulovlig som regionalstøtte, var det bare ett parti som mente at Regjeringen her burde sette i gang et arbeid for å finne ordninger som kunne kompensere, eller overbevise EU om at dette var et system vi måtte beholde. Det partiet trenger jeg kanskje ikke å nevne navnet på.

I tillegg, etter at situasjonen ble erkjent av alle og man skjønte at Regjeringen måtte i gang med et vesentlig arbeid på begge områder, både for å overbevise ESA og EU om at støttereget vi hadde i Norge, var et godt regime, og for å finne alternative løsninger der det eventuelt ikke var mulig å gjeninnføre det, har det vært en svært lang prosess. Noen av oss har deltatt i den, og det er vel lov å si at det fra deler av Stortinget har vært utført et betydelig press på den forrige regjeringen når det

gjaldt både omfanget av det som skulle gjøres, og de enkelte deler av støtteordningen som den forrige regjeringen ikke var særlig interessert i å gjøre så svært mye for å få videreført. Så fra SVs side må vi si at vi ser en stor forskjell på den aktivitet og den vektlegging som denne regjeringen har hatt på begge områdene. Det er svært gledelig at hele regimets volum er gjeninnført, dvs. 90 pst. av ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift, og den manglende 10 pst. er en videreføring av noen av de kompensatoriske ordningene som også den forrige regjeringen var med på å innføre.

Det har selvfølgelig vært et stort arbeid å tilpasse tolkningen av det nye støttereget i EU til norske behov og norsk virkelighet. For jeg har også behov for å si at vi i Norge selvfølgelig må erkjenne de behovene som finnes i EU-landene, for å ha et regime som passer til de utfordringene som er i deres område. I det området er det slik at kriterier som går på fattigdom og på økonomisk underutvikling, er svært mye viktigere enn i store deler av Norge, som har de geografiske utfordringene, med befolkningsnedgang og lav befolkningstetthet som sine største distriktspolitiske utfordringer.

Jeg er svært glad for at denne regjeringen har sett på at det er mulig å lage et nytt støttekart, som har frigjort seg noe fra det støttekartet som den forrige regjeringen – jeg får vel si – ikke så noen særlige muligheter til å forandre på. Det har vært nødvendig, for slik som Norge er innrettet, er det et slags Fjell-Norge, særlig i Sør-Norge, som har utfordringer som er minst på linje med det som man kan se i de nordlige landsdeler. Derfor er det svært gledelig at Regjeringen har greid å få på plass et geografisk støtteområde som passer mye bedre til de faktiske distriktspolitiske utfordringene som vi har i Norge, enn det det i en periode lå an til skulle bli mulig.

Så til dette med å videreføre ordningen med bagatellmessig støtte for noen bedrifter. Det er vi glad for at man har fått gjennomslag for. I tillegg til det vil jeg si at i mange av de områdene som har fått regionalpolitiske midler som kompensasjon, har deler av næringslivet også vært svært fornøyd med måten dette har virket på. Så jeg ser ingen grunn til å være deprimert, eller misfornøyd med at deler av landet får videreført den ordningen. Tvert imot kunne en styrking av de ordningene ha gode distriktspolitiske og næringspolitiske virkninger i landet.

Björg Tørresdal (KrF) [10:58:09]: Differensiert arbeidsgiveravgift er det beste og mest treffsikre regionalpolitiske virkemiddelet vi har for å opprettholde bosetting og sysselsetting i distriktene. Så det var med tungt hjerte vi var nødt til å legge det bort for to og et halvt år siden. Under Samarbeidsregjeringen arbeidet vi aktivt for å prøve å påvirke EU til å endre regelverket. Alle muligheter ble benyttet: skriftlige innspill til kommisjonen og muntlig i møter både på politisk og administrativt nivå. Den forrige og den nåværende regjering har hatt som målsetting å få aksept for et regelverk som må gi grunnlag for en ordning med regionalt differensiert arbeidsgiveravgift som kan omfatte Nord-Norge, deler av Nord-Trøndelag og deler av Sør-Norge.

Ordningen må ta mest mulig utgangspunkt i det som er situasjonen i Norge, og som på en best mulig måte sikrer distriktpolitikken framover.

Norge fikk under regjeringen Bondevik II i stor grad gjennomslag for vår argumentasjon i EU-kommisjonen. Det er gledelig at EU nå har endret sitt distriktsrettede virkemiddelregelverk slik at det er mulig å gjeninnføre ordningen.

Denne regjeringen har gjort en god jobb for å få gjennomslag for Norges interesser. Det er ingen grunn til å sette spørsmålsteget ved Regjeringens innsats i sitt arbeid overfor ESA for at regelverket skal tolkes så lempelig som mulig med hensyn til geografisk virkeområde, næringsunntak, satsstruktur osv. Regjeringen har oppnådd mye, selv om vi hadde håpet at det skulle blitt enda bedre. Og kanskje er det slik at de nåværende statsråder antakelig har erfart at det ikke bare er å knipse med fingrene, og så gjør EU og ESA som vi vil. Det hørtes litt mer lettvent ut den gang de var i opposisjon.

Differensiert arbeidsgiveravgift er et viktig distriktpolitisk virkemiddel.

Saken er derfor av helt avgjørende betydning for våre muligheter til å legge til rette for verdiskaping i hele landet. Verdiskaping er en forutsetning for bosetting, lokalsamfunn med optimisme og positiv utvikling. Det er ingen tvil om at det er det beste virkemiddelet for de kommunene som nå får ordningen tilbake. Men vi vet også at en rekke kommuner kommer til å stå utenfor ordningen. For disse kommunene er det viktig at kompensasjonsordningen fortsetter og letter problemene.

Regjeringen varsler at gjeninnføringen av differensiert arbeidsgiveravgift skal være provenynøytral, at alle områder som ikke får gjeninnført ordningen som gjaldt ut 2003, vil bli kompensert, og videre at hoveddelen av de ordningene som gjelder i dag som alternativ til differensiert arbeidsgiveravgift, vil bli videreført. Videre har Regjeringen varslet at dette blir nærmere omtalt i den kommende stortingsmeldingen om distrikts- og regionalpolitikken og i statsbudsjettet. Kristelig Folkeparti mener at Regjeringen må være enda mer konkret. Alle de kommuner som eventuelt ikke får gjeninnført differensiert arbeidsgiveravgift, må kompenseres fullt ut. Statsråd Haga sa: de kommunene som Regjeringen mener burde ha fått gjeninnført. Jeg håper at det er å forstå slik at det er alle de som hadde det før. Det nikker statsråden til, og det er bra.

Vi må unngå at kommuner kommer dårligere ut i forhold til kompensasjonsordningene. Regjeringen varsler at hoveddelen av ordningene som gjelder i dag som et alternativ til differensiert arbeidsgiveravgift, vil bli videreført. Statsrådene Halvorsen og Haga har redegjort for ordningene i dag, og det er bra at fribeløpsordningen eller bagatellmessig støtte videreføres i de kommunene som faller utenfor en ny ordning. Videre er det veldig bra at den særskilte ordningen for landbruks-, skogs- og fiskerisektorene videreføres i disse kommunene, og det er bra at de offentlige arbeidsplassene kompenseres. Vi vil også peke på at det er like viktig at en fortsetter med de næringslivsstyrte utviklingsmidlene i de kommunene som nå faller uten-

for. Det har vist seg å være et vellykket alternativ til differensiert arbeidsgiveravgift i kommuner som f.eks. Sauda.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [11:02:38]: Dette er ein stor dag for alle som er opptekne av ein offensiv distrikts- og regionalpolitikk. Det er ei tydeleg fjør i hatten for to engasjerte og løysingsorienterte statsråder. Det er eit solid eksempel på at det nyttar å føra ein aktiv dialog med Brussel.

Eit samla storting har vore einige om at den differensierte arbeidsgivaravgifta er det beste distriktpolitiske virkemiddelet vi har. Då Bondevik II varsla bortfall frå 1. januar 2004 som følgje av påtale frå ESA, var reaksjonane sterke. Både ute i landet og i Stortinget etterlyste mange ei meir offensiv haldning til kompensatoriske tiltak. Ein fekk ein periode ei kjensle av at Landsdelsutvalet og DA-nettverket var atskillig meir aktive overfor Brussel – førte ein annan og tydelegare dialog med ESA enn den norske regjering. Difor er det rett å minna om at det vart teke eit initiativ i Stortinget hausten 2003, i fyrste omgang frå Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet – Framstegspartiet slutt seg til. Det resulterte i at det var eit samrøystes storting som gav eit oppdrag til dåverande regjering om å gå ein ny runde i Brussel. Det framgår både av budsjettinnstillinga til finanskomiteen og til kommunalkomiteen kor viktig det var med fullstendig og varig kompensasjon, kor viktig det var med bransjevise unntak og òg med eit eige virkemiddelutval for å sjå på handlingsrommet, og i tillegg eit meir aktivt arbeid overfor EU-systemet.

Mitt råd til Bent Høie i høve til det han sa, vil faktisk vera å lesa referatet frå EØS-utvalet så seint som den 26. april i 2005, for det er no frigitt. Det viser at dåverande regjering skreiv brev, det viser at det var eit engasjement, men det viser faktisk så seint at Regjeringa hadde som minimumsmål å få endring for dei fire nordlegaste fylka, og at ein faktisk på det tidspunktet var usikre på om ein fekk Nord-Trøndelag med innanfor ordninga. Slik sett er det resultatet som i dag blir presentert, ekstra bra. 90 pst. gjeninnføring i høve til 2004 må vera klårt i overkant av det svært mange hadde venta på førehand.

Det er ingen grunn til å tru at ikkje alt er prøvt for å få den prosenten endå høgare. Det er ingen grunn til å dvela noko særleg meir ved fortida. Det som vi no alle saman skal gleda oss over, er at vi får eit opplegg som ligg fast frå 2007 til 2013, med den føreseielegheita som det betyr både for næringsliv og for kommunar.

Det er spesielt at medan ein så seint som i april diskuterte om tilstøytande område gjaldt Nord-Trøndelag, så blir det i dag presentert eit kart der tilstøytande område går heilt ned til Kvitsøy og Utsira og Evje og Hornnes i Setesdal.

Regjeringa presenterte ein strategi som var i tre punkt – området for differensiert arbeidsgivaravgift så stort som mogleg, kompensatoriske tiltak så omfattande som mogleg, og eit heilskapleg opplegg. Eg trur at dette, slik det no ser ut, blir så absolutt svært positivt motteke. Det gjer òg at 24 nye kommunar kjem inn på kartet for dei distriktpolitiske verkemidla. Det betyr større nasjonal handlefridom for distriktpolitikken, og det betyr ein god start

for den stortingsmeldinga som skal diskuteras til hausten.

Eg merka meg at dei kompensatoriske tiltaka skal utarbeidast i nær tilknytning til det næringslivet dei vedrører. Det trur eg er veldig viktig, ikkje minst fordi det allereie er laga gode modellar i mange regionar på det feltet, med dei erfaringane som dei har trekt så langt.

Lars Sponheim (V) [11:08:05]: Det hadde vært fristende å kommentere det siste innlegget. Varmen de siste dagene kan ha vært vel hard med hukommelsen til representantane Meltveit Kleppa, men noen av oss husker tilbake til valgkampen og de kommuner hun da reiste rundt i. Det får måles opp mot det kartet som blir servert på nettet om ikke så lenge, håper jeg. Jeg har ventet under hele debatten på om det ikke snart foreligger der. Det gjør det altså ikke ennå.

La meg først ta det perspektivet på dette at kampen om å tiltrekke seg arbeidskraft kanskje er en av de mest samfunnsendrende prosesser som nå skjer i vårt samfunn. Det foregår en knallhard kamp for bedrifter, for næringer og for regioner om å skaffe seg arbeidskraft. Det er hoveddynamikken som gjør at vi nå, når norsk økonomi går for fullt, også opplever det sterkeste presset på utkantene noensinne. Tar vi våre sterkeste regioner, som langs vestlandskysten og her i Oslo-området, ser vi hvordan de tiltrekker seg arbeidskraft fra utkantene. Det har ikke minst sammenheng med at utkantene har næringer som ikke har den samme betalingsevne som næringer i de sentrale strøk. Det er det dette egentlig handler om. Dette er et viktig, men kanskje ikke så veldig stort bidrag for å prøve å kompensere noe av det, som vil gjøre det levelig for næringer i utkantene med mindre betalingsevne for arbeidskraft enn i sentrale strøk.

Det kunne vært fristende å være litt polemisk med Regjeringen når vi hører – etter et halvt år – i denne sal hvordan ordene «mer næringsnøytral» har blitt honnørord i regjeringspartiens munn i denne debatten. Det skal jeg ikke gjøre. Jeg skal heller ikke gjøre et poeng av at finansminister og kommunalminister nå har stappet en velbrukt hammer ned i det nyervervede smykkeskrinet til næringsministeren. Det kan godt være han trenger det der.

Men jeg skal stoppe opp og dvele ved det som er litt av poenget, at det er en omlegging av den næringspolitiske innretning av dette nye virkemidlet, som ikke har blitt rørt i denne debatten, nemlig at nå følger man bedriftene der de er lokalisert, og ikke arbeidskraften der den måtte reise og ta med seg en lav arbeidsgiveravgift til en ny arbeidsplass. Jeg tror det er grunnleggende bra. Det styrker bedriftene i utkantene. Det gjør i og for seg ikke arbeidskraften fra utkantene mer konkurransedyktig når man reiser inn til byene. Det er ikke det vi primært er ute etter heller. Men det kan faktisk tiltrekke seg en del arbeidskraft utenfra, f.eks. fra Oslo, at man reiser til Hammerfest eller andre steder for å ta seg spennende og flott arbeid. Så jeg tror totalt sett det er bra.

Det viktigste med det som nå skjer, er at Nord-Norge som helhet får et kraftfullt virkemiddel. Hovedjobben vi har i distriktpolitikken, er å sørge for at Nord-Norge kla-

rer å være med i konkurransen om arbeidskraft. Det er det viktigste i det som skjer nå, og det synes jeg er tilfredsstillende. Så tror jeg heller vi bare får registrere det som en liten parentes at Tromsø og Bodø skal leve med et lite regionalt eksperiment med en litt høyere arbeidsgiveravgift. Det kan få noen små utslag med litt rariteter, men jeg tror ikke det betyr noe for det som er det grunnleggende, å gjøre Nord-Norge konkurransedyktig i kampen om arbeidskraft.

Så er det Sør-Norge og kartet for Sør-Norge, som sikkert kommer til å bli diskutert. Ingen bør gjøre opp status på om dette er bra eller ikke bra for man ser kartet, for det vil nok oppleves som betydelig urettferdig. Og politikken er urettferdig ved at man henger seg fast i det som er urettferdig, og ikke alt som er oppnådd. 90 pst.-samfunnet – via presidenten til Karin Andersen – er det mange som har argumentert sterkt mot, men nå er det satt ganske eklant i system her at det er 10 pst. som kommer til å oppleve dette som dypt urettferdig, og det vil de nok ha grunn til når vi ser kartet. Da er plutselig fram og tilbake ikke like langt, det er bare nesten like langt.

Hva er så politikken i dette nå? For nå prøver man å si: Hvem har æren, hvem har vært flinkest, osv.? Jeg tror finansministeren sa det kloke: Jeg tror ikke vi skal rippe opp i dette. For jeg tror det er ganske jamt fordelt urent trav i den debatten som har vært så langt. Jeg synes Regjeringen har gjort en bra jobb. Jeg har ikke kunnskapsgrunnlag når det gjelder Regjeringens indre liv og jobbing, for å kunne si noe annet enn at det som kan gjøres, har Regjeringen gjort. Så ærlig skal jeg være. Men da bør det heller ikke lyves om hva den forrige regjering gjorde, og f.eks. at EUs politikk er dramatisk endret. Da Soria Moria-erklæringen ble skrevet, visste man at den politikken var endret. Så vi får snakke sant om det som er rammene. Men jeg tror Regjeringen har gjort det som kan gjøres når man ønsker å få mest mulig differensiert arbeidsgiveravgift. Så vil vi da få noen problemer og debatter rundt funksjonelle økonomiske regioner, som det heter, hvor «dagpendling binder regionen sammen», som kommunalministeren sa.

Hvor står distriktpolitikken etter dette? Ja, vi er nesten tilbake til der vi en gang var, med et virkemiddel som åpenbart sentraliserte Norge i betydelig grad. Så nå må ikke dette bli et hvileskjær. Vi trenger nye og kraftfulle virkemidler, hvor man tenker nytt, og som legges oppå den politikken som nå etableres, og vi kan stille forventninger til den kommende distriktsmelding om at noe slikt skal komme. Jeg tror det er nødvendig å rette en helt spesiell oppmerksomhet mot de kommunene som nå faller utenfor, som ligger i såkalte vekstkraftige arbeidsregioner, men som likevel ønsker å skaffe flere arbeidsplasser til sin egen kommune for å slippe arbeidere på langpendling. Det blir en viktig hovedutfordring, og det er kanskje det vi bør rette oppmerksomheten mot framover. For mange av dem er ikke dette løst.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:13:42]: La meg starte der representanten Sponheim slapp: Det vi nå får innført, er 90 pst. av de avgiftslettene som vi hadde gjennom differensiert arbeidsgiveravgift. De resterende 10 pst. skal

komponeres gjennom andre tiltak til de kommunene som nå faller bort. Så vi har sikret oss 90 pst. av avgiftslettelserne, men vi har sikret oss 100 pst. i forhold til hvor mye penger som skal gå til denne typen ordninger.

Bare for å si litt om hva slags størrelsesorden det er vi snakker om her, er det slik at den differensierte arbeidsgiveravgiften, slik den var i 2003 – hvis vi regner om det til 2007-kroner – innebærer 9,9 milliarder kr i distriktsvirkemidler. Det gjelder både offentlig og privat sektor. Privat sektor får 6 milliarder kr av dette i fordel, og offentlig sektor 3,9. Vi snakker altså om et stort og omfattende distriktpolitisk virkemiddel som har vært effektivt – det er utrolig lite administrasjonskostnader – og målrettet i forhold til det dreier seg om, nemlig sysselsetting og bosetting i områder som har lav befolkningstetthet, og som er preget av fraflytting. Det er den ordningen som vi nå kan gjennomføre 100 pst. når det gjelder pengene, 90 pst. når det gjelder avgiftsbiten av det.

Så til et poeng som Fremskrittspartiet tok opp, nemlig at dette beviser at skatte- og avgiftslette er alfa og omega. Nei, det gjør ikke det. Det beviser at differensieringen, nemlig at man kan ha ulike satser ut fra nettopp det som dreier seg om befolkningstetthet og næringssvake områder, er det som har vært med på å utgjøre distriktpolitikken i dette, ikke skatte- og avgiftsletten i seg selv.

Så er det dette som dreier seg om næringsnøytralitet i ordningen. Ja, det er jammen kjempeviktig, for å ha ulike ordninger for ulike næringer i forbindelse med differensiert arbeidsgiveravgift er vanskelig å håndtere. Det lager de rareste avgrensninger, så det er meget bra at man har klart å utvide ordningen til å gjelde for flere næringer. Men vi har en utfordring når det gjelder skipsbyggingindustrien, for det er ikke avklart hva slags ordninger som kan gjelde videre framover med hensyn til den. Men vi skal passe på det helt til mål.

Det beste tegnet på at vi nå har gjort en god jobb, og har kommet i mål med en veldig bra ordning for distriktpolitikken, er at temaet for dagens debatt i Stortinget ikke er å prøve å fordele skyld for en ordning som ble dårlig, men å prøve å fordele æren for en ordning som ble bra. Her er det så mange som ønsker å påberope seg farskapet for dette, og så mange mødre som står klar til å ta æren for dette produktet vi nå har klart å få fram, og det er det beste tegnet på at her har det vært gjort en god jobb. På et tidspunkt var det noen som hadde gitt opp. Det trenger vi ikke å bruke tid på i dag. Nå har vi fått på plass en ordning. Vi fordeler gjerne æren for den innsatsen som er gjort, og vi har stått på for å få på plass noe som er bra.

I spørsmålet om hvordan Stortinget skulle vært orientert og inkludert i denne prosessen, kommer vi gjerne tilbake til hvordan vi skal jobbe med EØS-saker framover, og i forbindelse med at Stortinget får saker om denne. Men kommunal- og regionalministeren og jeg har vært i EØS-utvalget og orientert om hva som var situasjonen på det tidspunktet da vi stod foran sluttspurten, den 15. mai. Etter det har vi gått en runde, som ikke kan sies å være å konsultere Stortinget, med de parlamentariske lederne, med mye større detaljeringsgrad i forhold til kart, kommuner og fram og tilbake. Det gir reelt sett en mye større

påvirkning i sluttspurten foran forhandlinger enn en høring i åpen sal ville gitt, for vi står jo i dragkamper om prinsipper og om enkeltområder som det er vanskelig å drive med i en slags plenumsdebatt. Vi tar gjerne diskusjonen om hvordan vi kan gjøre dette bedre framover, for vi ønsker mest mulig åpenhet rundt dette, men når man er i en forhandlingssituasjon overfor ESA, er det krevende å klare både å oppnå best mulig resultater og å inkludere mest mulig underveis.

Med dette vil jeg gjerne avslutte denne debatten, og gratulere Stortinget, Regjeringen og særlig Distrikts-Norge med at vi har fått gjeninnført differensiert arbeidsgiveravgift i Norge – et meget viktig distriktpolitisk virkemiddel.

Presidenten: Debatten om de to redegjørelsene er avsluttet.

På bakgrunn av debatten kunne presidenten være fristet til å foreslå at vi alle gleder oss, også over at det er blitt bevist at det går an å påvirke Den europeiske union, (munterhet i salen) men ser seg nødt til å foreslå et noe mer nøytralt vedtak, nemlig at de to redegjørelsene vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

S a k n r . 2

Innstilling fra forsvarskomiteen om økonomisk styring i Forsvaret (Innst. S. nr. 176 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 10 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 70 minutter, og at taletiden fordeles slik:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen og etter innlegg av hovedtalerne for hver partigruppe innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Bendiks H. Arnesen (A) [11:20:19] (ordfører for saken): Stortinget skal nå behandle stortingsmeldingen om økonomistyringen i Forsvaret. Dette er jo et tema som i siste del av forrige stortingsperiode fikk meget stor oppmerksomhet på grunn av de store budsjettoverskridelsene som var i Forsvaret.

I denne stortingsmeldingen gir Regjeringen en informasjon om utviklingen av den økonomiske styringen i Forsvaret. Meldingen omfatter hovedsakelig de deler av Forsvaret som fikk vesentlige anmerkninger i Riksrevisjonens revisjon av både 2003- og 2004-regnskapene i

forhold til Forsvarets militære organisasjon. Meldingen beskriver økonomiske forutsetninger for Forsvarets militære organisasjon samt status på forbedringstiltak som er blitt iverksatt. Videre beskriver meldingen hvilke tiltak som er iverksatt for å gjenvinne kontroll med økonomistyringen i de deler av Forsvarets militære organisasjon hvor styringen har sviktet, spesielt i 2004.

Det er grunn til å være tilfreds med at en rekke av tiltakene allerede har gitt betydelig positiv effekt, og at tiltakene følges nøye opp, blir evaluert og videreutviklet. Til tross for disse forbedringene vil vi nok fortsatt stå overfor enkelte utfordringer. Derfor er det viktig fortsatt å fokusere sterkt på økonomistyringen i den videre omstillingen i Forsvaret. Dette er også noe som poengteres i meldingen.

Jeg finner grunn til å berømme de som har sitt virke i Forsvaret, for det arbeidet som er gjort i den siste tiden for å få styring på økonomien, og for på en konstruktiv måte å jobbe med tunge og vanskelige omstillinger.

Jeg vil i denne sammenheng si at det er gledelig at en samlet komite i innstillingen sier at der det er mulig og hensiktsmessig, skal det prioriteres å effektivisere internt i Forsvarets militære organisasjon i stedet for å sette deler av Forsvarets virksomhet ut til eksterne aktører. Dette forteller klart at Stortinget har tillit til og tro på kompetansen til fagfolkene som er i Forsvaret nå, og på mulighetene for den framtidige rekrutteringen til Forsvaret.

Komiteen har merket seg at Regjeringen i hovedsak vil videreføre moderniseringen av Forsvaret i henhold til langtidspanen for 2005–2008, og at det skal foretas en gjennomgang av erfaringene med nedbemanning, privatisering og anbud, offentlig privat partnerskap samt horisontal samhandling i Forsvaret. Dette er en helt nødvendig prosess som må gjennomføres for å kunne stake ut den framtidige kursen for Forsvaret. Jeg føler meg helt sikker på at dette er noe Forsvarets ansatte og deres organisasjoner vil bidra til på en god og konstruktiv måte.

Program Golf har vært Forsvarets felles satsing på et nytt styringssystem for økonomi, personell og logistikk. Systemet er et vesentlig verktøy for å nå målene for omstillingen av Forsvaret, og for å få felles og integrerte prosesser på tvers av alle forsvarsgrener og avdelinger. Flertallet – alle unntatt Fremskrittspartiet – støtter Regjeringens beslutning om å videreføre utviklingen av programmet basert på den opprinnelige strategien om et enhetlig IT-system.

Flertallet er tilfreds med at Regjeringen på egnet måte vil komme tilbake til Stortinget når endelig beslutningsdokumentasjon for og kostnadene ved LOS-prosjektet, som programmet nå heter, er utarbeidet og kvalitetssikret. Jeg regner med at Fremskrittspartiet selv redegjør for sitt syn der de står med egne merknader.

En samlet komite har også merket seg at Forsvaret arbeider målbevisst for å forbedre rutiner og prosesser for å unngå inkassoer, og at målsettingen er at fakturaer skal være betalt ved forfall. Dette er en meget viktig målsetting som har stor betydning for offentlige instansers dømmemåte i forhold til sine samarbeidspartnere. Komiteen legger til grunn at næringsdrivende i framtiden skal slippe

å gå til inkasso for å få sitt rettmessige oppgjør for leverte varer og tjenester.

Gjennom media har det også vært mye fokus på den utstrakte bruken av konsulenttjenester i Forsvaret. Det er meget positivt at Regjeringen har iverksatt en langt mer restriktiv praksis med hensyn til hvilke oppgaver konsulenter skal løse i forsvarssektoren. En samlet komite uttrykker også tilfredshet med at forsvarsministeren har igangsatt eksternt gransking av om det har forekommet uregelmessigheter eller straffbare forhold knyttet til bruken av konsulenttjenester i Forsvaret.

Stortinget har gjentatte ganger påpekt at det ikke er tilfredsstillende kontroll med Forsvarets materiell. Det pågår nå en fullstendig gjennomgang av materiellforvaltningen i Forsvaret, herunder rutiner, kompetanse og avvikshåndtering. Dette arbeidet skal bidra til en bedre og mer effektiv materiellforvaltning. Komiteen legger til grunn at Stortinget vil bli orientert om resultatet av dette.

Det er også grunn til å merke seg de iverksatte tiltak for å sikre en bedre styring og kontroll med avhending. Dette er noe som har engasjert mange rundt i landet, og det har vært etterspurt en bedre kontroll med slike salg. En samlet komite legger til grunn at salg av Forsvarets eiendommer skjer i henhold til avhendingsinstruksen, og at det tas hensyn til fellesskapets behov for visse typer eiendommer av stor kulturhistorisk betydning, til naturvern og til allmennhetens muligheter for friluftsliv.

Horisontal samhandel er et område som har skapt mye debatt fordi dette også gjelder økonomistyring. Horisontal samhandel praktiseres i forsvarssektoren for å øke aktørenes kostnadsbevissthet og derigjennom sikre mest mulig rasjonell drift. Vi vet alle at dette ikke har fungert etter hensikten i alle sammenhenger, og at det her er et betydelig forbedringspotensial. Derfor er det positivt at også dette er et område som er satt under lupen for å få fjernet negative virkninger som følge av uhenksom praksis.

Jeg har i dette innlegget listet opp mange forhold som nå blir gjennomgått og ryddet opp i. Det viser med all tydelighet at Regjeringen og Forsvaret har vært raske og effektive i sitt arbeid med å iverksette tiltak for å bedre økonomistyringen i Forsvaret. Dette var også noe som Arbeiderpartiet lovet før valget sist høst, og det er også nedfelt i Soria Moria-erklæringen.

Moderniseringen av Forsvaret må nok gå videre, og det må forventes fortsatt betydelige omstillingstiltak. Slike prosesser vil som regel være smertefulle både for enkeltmennesker og for samfunnet rundt, men med en god og oversiktlig økonomistyring i bunnen vil forutsigbarheten være større og prosessene mindre smertefulle.

Jeg tror at vi med dette er kommet godt i gang med å bygge et mer robust og framtidsrettet forsvar, og jeg er glad for at det er så stor grad av enighet om tiltakene.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:28:46]: St.meld. nr. 10 for 2005-2006, Om økonomisk styring i Forsvaret, kan

være gledelig lesning for mange. For mange kan det synes som om Forsvaret har fått orden på sin økonomi i forhold til i tidligere år, og dette er selvfølgelig bra. Men de som vil lese mer og undersøke hva dette har kostet, vil få seg overraskelser, og dette er overraskelser av negativ art når man ser på hva Forsvaret har redusert sin aktivitet med.

Det som har vært positivt, er kontrollen med bruken av bevilgede midler. Dette kunne synes å være mangelvare i tidligere budsjetter, men nå har Forsvarets virksomhet, som jeg skal komme tilbake til, holdt seg innenfor de tildelte budsjetttrammer for 2005 under samtlige kapitler. For de to årene 2003 og 2004 var det for øvrig feil og mangler, og regnskapet for 2003 ble heller ikke godkjent. Slik kan det ikke være. Etter Fremskrittspartiets syn mister da Forsvaret sin troverdighet, og et forsvar som sliter med troverdigheten ute i befolkningen, har et kjempeproblem.

I tillegg har Forsvaret foretatt en rekke merkelige disponeringer og tatt avgjørelser som store deler av befolkningen ikke forstår. Det gjør heller ikke Fremskrittspartiet. Forsvaret skylder bl.a. på sitt dataopplegg, som bl.a. resulterte i feilutbetalinger av lønn. Dette kan ikke godtas, mener vi. De ansatte som ikke fikk riktig lønn til riktig tid – og det var forholdsvis mange – ble frustrerte, og det la, etter det jeg hørte, en demper på deres arbeidsinnsats og motivasjon. Samtidig vil Fremskrittspartiet her i dag berømme og rose alle de sivilt og militært ansatte i Forsvaret som har holdt ut og gjort en fabelaktig jobb, tross alle de utfordringer og bekymringer de har hatt den senere tid. Igen: Dette står det stor respekt av.

Det er ellers klart at den omstillingen vi har hatt i Forsvaret, har tatt mye krefter og ressurser. Det å kvitte seg med 5 000 årsverk og å redusere en stor og tungvint bygningsmasse, med et redusert budsjett, har skapt mange utfordringer. Fremskrittspartiet har sett på denne utfordringen med stor interesse. Vi mener det har gått for raskt, og at det ikke har vært riktig å skjære ned budsjettet. Skal vi ha en militær aktivitet og bl.a. nærvær i våre nordområder, koster dette penger. De andre partiene har først bestemt hvor mye penger de vil bruke, og så trodd at man får et godt nok forsvar. Derfor har bl.a. den militære øvelseskapasiteten blitt redusert. Fremskrittspartiet ønsker et budsjett som står i forhold til den militære aktivitet vi forventer å kunne ha, spesielt i våre nærområder.

Norge er et spesielt land å beskytte på grunn av dets form og dets grenser, og det må også tas hensyn til å ivareta våre interesser i våre havområder. Her står kanskje vår oljeaktivitet i spissen, men fisket er bl.a. også sårbart. Derfor var det en gledens dag forrige torsdag, hvor bl.a. deler av forsvarskomiteen var med på innseilingen til Oslo av den første av fem nye fregatter, nemlig KNM «Fridtjof Nansen». Dette koster, men i motsetning til regjeringspartiet SV mener Fremskrittspartiet at dette må vi ta oss råd til, og ha budsjetter deretter. Det blir spennende å følge debatten videre og se hva Regjeringen gjør.

Program Golf, nå omdøpt til LOS, har vært Forsvarets satsing på nytt styringssystem for økonomi, personell og logistikk. Program Golf har bestått av flere prosjekter for å få etablert et felles integrert forvaltningssystem i For-

svaret. Fremskrittspartiet har registrert at det endelige omfanget av logistikk-løsningen og kostnader forbundet med den ikke er avklart. Dette er etter Fremskrittspartiets oppfatning bekymringsfullt, da vi av erfaring har sett at kostnadsveksten i prosjektet har vært enorm i forhold til antatte estimater for prosjektet. Vi tar til etterretning at i forbindelse med de endringer som vil komme, og for å markere en ny start, har Forsvarsdepartementet besluttet at Program Golf skal endre navn til LOS-programmet i Forsvaret. Videre har Fremskrittspartiet registrert at de to planlagte leveranseprosjektene samtidig vil endre navn til Økonomiprojektet og Logistikkprosjektet. Vi er i denne sammenheng opptatt av at det må klart framkomme hva disse prosjektene innebærer økonomisk og organisatorisk. Videre ser vi med bekymring på at omfanget av Økonomiprojektet ikke er endelig avklart. Vi vil i denne forbindelse understreke det faktum at Riksrevisjonen har påpekt at flere prosjekter har fått innvilget rammeøkninger etter at de er godkjent. Fremskrittspartiet er ellers enig med Riksrevisjonen i at slike rammeøkninger kan unngås dersom det gjennomføres en god planlegging før et prosjekt blir godkjent.

Fremskrittspartiet har registrert at horisontal samhandel er et område som er blitt gjenstand for debatt. Fremskrittspartiet er klar over at praktiseringen av horisontal samhandel har sammenheng med økonomistyring. Likefremt mener Fremskrittspartiet at man må se nærmere på denne problematikken. Med bakgrunn i Stortingets behandling av Innst. S. nr. 272 for 2004-2005, jf. St.meld. nr. 29 for 2004-2005, initierte Forsvarsdepartementet en total evaluering av systemet for horisontal samhandel i Forsvaret. Fremskrittspartiet har registrert at forsvarssjefen har evaluert praktiseringen av horisontal samhandel med tanke på videreutvikling av denne, samt for å fjerne negative virkninger som følge av uhensiktsmessig praktisering. Fremskrittspartiet er fornøyd med at Regjeringen vil komme tilbake med mer informasjon om tiltak for å forbedre horisontal samhandel i St.prp. nr. 1 for 2006-2007.

Fremskrittspartiet har registrert at tanken bak praktiseringen av horisontal samhandel i forsvarssektoren er at man skal øke aktørenes kostnadsbevissthet og derigjennom sikre mest mulig rasjonell drift. Fremskrittspartiet er skeptisk til om dette formål faktisk styrkes gjennom dagens system for denne samhandel. Fremskrittspartiet er klar over at samhandelen foregår bl.a. mellom Forsvarsbygg og de øvrige etatene i forsvarssektoren, og at disse øvrige etatene betaler husleie til Forsvarsbygg, som forvalter alle forhold ved bygningsmassen på vegne av Forsvarsdepartementet. I denne sammenheng er Fremskrittspartiet skeptisk overfor resultatene av dette. Etter Fremskrittspartiets oppfatning er det ofte slik at avdelinger i Forsvaret søker den kortsiktige mest økonomiske lønnsomme løsning for å løse sine arealbehov. Dette har etter Fremskrittspartiets oppfatning ført til en rekke uheldige prioriteringer. Blant annet har det resultert i at kostbart materiell blir lagret ute ved siden av kaldgarasjer i stedet for inne i garasjene, da dette påfører avdelingen driftskostnader de ikke kan dekke innenfor gitte bevilgninger.

Det er etter Fremskrittspartiets mening svært irrasjonelt å opptre på denne måten, da det i utgangspunktet ikke er store kostnader ved opprettholdelse av drift av kaldgarasjer i de ulike avdelinger, fordi investeringen allerede er foretatt. Det må etter Fremskrittspartiets oppfatning ikke bli slik at avdelinger i Forsvaret unngår å benytte, avhender eller kasserer bygningsmasse for å spare penger i situasjoner hvor det vil være et reelt behov for å lagre materiell eller drive aktivitet i allerede eksisterende tilfredsstillende lokaler.

Fremskrittspartiet er klar over at horisontal samhandel også foregår mellom Forsvarets logostikkorganisasjon og øvrige deler av Forsvarets militære organisasjon. Fremskrittspartiet er også på dette området noe skeptisk til den reelle kostnadsbesparelsen ved dagens system. Etter vår mening er det også innenfor denne type samhandel en rekke fordyrende ledd. Det må etter Fremskrittspartiets oppfatning ikke bli slik at man bygger opp en organisasjon hvis formål er å utføre selvfølgeligheter, for så å forklare dette som et verktøy for å skape bedre økonomistyring.

Fremskrittspartiet er svært skeptisk til en løsning på horisontal samhandel hvor en eventuell frihet for Forsvarets militære organisasjon og andre etater til selv å velge leverandør av eiendommer, bygg og anlegg samt innføring av et eventuelt avkastningskrav i husleiens kapital-element blir en løsning. Fremskrittspartiet er av den oppfatning at Forsvaret i størst mulig grad selv må eie og disponere egne kapasiteter på dette området. Fremskrittspartiet ser på investeringer i Forsvaret som en del av investeringer i samfunnet og vil således se på kommersialisering av dette som en ytterligere fjerning av folkeforsvarets grunnlag.

Fremskrittspartiet tar til etterretning at Nasjonal sikkerhetsmyndighet har relativ liten erfaring med brukerbetaling for sine tjenester. Videre registrerer Fremskrittspartiet at utfordringen er ikke samhandel i seg selv, men identifiseringen av hvilke tjenester Nasjonal sikkerhetsmyndighet skal ta seg betalt for å utføre, og hvordan Nasjonal sikkerhetsmyndighet skal prise sine tjenester. Fremskrittspartiet registrerer også at Forsvarsdepartementet har til behandling et forslag til policy og rutiner for brukerbetaling av Nasjonal sikkerhetsmyndighets tjenester. Vi er i dette tilfellet også opptatt at man i Forsvarsdepartementet ikke kommer opp med et system hvor man lager systemer som fører til ekstra ressursbelegg for å utføre tjenester som er selvsagte innenfor Nasjonal sikkerhetsmyndighets ansvars- og myndighetsområde.

Jan Petersen (H) [11:38:59]: Jeg lyttet med interesse til saksordfører Bendiks Arnesens innlegg. Han dekket flertallets oppfatning på en utmerket måte. Det betyr at det ikke er behov for meg for å legge så veldig mye til det han sa på vegne av flertallet.

Jeg har bare lyst til å komme med et par randbemerkninger. Den ene er å understreke det gledelige i at det er liten oppmerksomhet rundt denne debatten, i kontrast til tidligere debatter om økonomiforvaltning. Det viser at ubalansene i økonomien i forvaltningen kom frem i tall,

tok Forsvaret raskt grep om situasjonen og fikk tingene på plass. Det er gledelig og all grunn til å understreke. Derfor har også tallene for 2005 kommet ut i balanse. Det er riktig at det har vært mye press både på ansatte og andre i Forsvaret under omstillingen, men det betyr ikke at det ikke skal være kontroll med forvaltningen og kontroll med tallene. Det er det altså blitt nå, og komiteens flertall er veldig tydelig på at dette ble gjort på en rask og effektiv måte. Det er på mange måter den hovedbeskjeden som bør komme fra denne debatten. Men det er samtidig viktig å understreke det saksordføreren også sa, nemlig at Stortinget fortsatt vil fokusere sterkt på økonomistyringen, nettopp fordi vi vet at det fortsatt er ubalansert. Fordi det fortsatt må tas grep for å bringe bedre balanse, er det viktig at økonomien forvaltes på en så nøktern måte som overhodet mulig, nettopp for å skaffe rom for de investeringene og de tingene vi ønsker å gjøre.

Saksordføreren hadde en kommentar om konsulenter hvor jeg har behov for å føye til et lite tillegg. Jeg er enig i at det er bra at man har satt seg ned for å se på bruken av konsulenter. Men man må ikke komme dit hen at man tror at jo mindre bruk, jo bedre. Det er ofte slik at de er nisjekapasiteter som brukes over kort tid, og i slike sammenhenger er det rasjonelt og fornuftig å bruke konsulenter. Derfor er ikke utgangspunktet så lite bruk som mulig, men en riktig bruk, hvor det å forvalte pengene så godt som overhodet mulig må være det styrende.

Så skal jeg unngå å falle for fristen til å ta opp en debatt med Bredvold om økonomi. Jeg skjønner at han igjen ønsket å flagge Fremskrittspartiets økonomiske linje når det gjelder Forsvaret, og det er i og for seg greit nok. Også på det punktet har jeg et par bemerkninger. Det ene er at Fremskrittspartiets økonomiske politikk jo aldri er testet mot virkeligheten. Den er alltid en papireksersis. De gangene den har vært testet mot virkeligheten, er under de årlige budsjettbehandlinger, og Fremskrittspartiet har vært budsjettpartner ved svært mange budsjetter. Vi får vel bare konstatere at det var ikke akkurat Forsvaret som nådde frem i Fremskrittspartiets prioriteringer.

Bjørn Jacobsen (SV) [11:42:46]: Det er ei viktig sak vi diskuterer i dag, ikkje minst for Forsvaret sitt omdømme. Har vi ressursar nok til å gjere det vi eigentleg har tenkt å gjere, og til å take inn over oss dei nye oppgåvene vi har sett oss føre?

Den kanskje aller største saka er å gjere meir – og betre militærstrategiske ting – i nordområda. I tillegg har vi teke på oss at vi skal til FN. Vi skal yte eit viktig bidrag til verdssamfunnet den vegen. Det er klårt at då må det vere orden på den økonomien vi har til rådvelde.

No blir det rydda opp gjennom granskingsutval. Det blir rydda opp via politistatsadvokat. Om dette har vore ein kultur, skal ikkje eg uttale meg om her, men det er tydeleg at det trengst å bli granska, og det trengst å bli gjort vedtak her i Stortinget. Regjeringa må vere målbevisst på at her må vi inn på ei ny lei. Eg synest at den saka som er lagt fram i dag, viser at Regjeringa gjer det punkt for punkt. Vi begynner punkt for punkt å komme på ein rett kurs.

Vi veit at vi har eit trekantforhold mellom budsjett og det vi kan kalle for basefunksjonar og den operative evna. Dette er saka som vi ikkje har løyst. Men i alle fall må det vere styring på økonomien. Det må vere styring på dei budsjetta vi løyver her i huset. Dei midlane vi løyver må det ikkje sløstast med. Dei midlane må brukast til det vi eigentleg har tenkt. Det er kanskje den viktigaste bodskapen frå dagens debatt.

Jan Sahl (KrF) [11:44:56]: Det er betryggende å lese at Forsvarets virksomhet ble gjennomført innenfor tildelte budsjetter i 2005 under samtlige kapitler. Merforbruket i forsvarssektoren i 2004 var kritikkverdig. Overskridelsene var uakseptable. Det er svært positivt at kontrollen med bruken av bevilgede midler nå ser ut til å være betydelig bedre.

Med bakgrunn i forhold som Riksrevisjonen påpekte i forbindelse med revisjonen av 2003- og 2004-regnskapsene, samt overskridelsene i 2004, som i all hovedsak skjedde under Hærens og Forsvarets logistikkorganisasjons budsjettkapitler, ble en rekke tiltak igangsatt for bedre økonomistyring og forsvarlig forvaltning. Noen strakstiltak ble raskt igangsatt, og noen tiltak var mer langsiktige. Likeledes gav enkelte tiltak rask effekt, mens andre måtte virke over noe tid før ønskede resultater ble oppnådd.

I meldingen som behandles i dag, informeres Stortinget om at en rekke tiltak allerede har hatt betydelig positiv effekt. Forbedringene er knyttet til bl.a. virksomhets- og økonomistyring generelt, kompetanse, internkontroll, regnskap, lønn, fakturaflyt, materiellkontroll og konsulentbruk. Forbedringene har totalt sett bidratt til bedret kontroll med og utnyttelse av de bevilgede midler. Dette er positiv og betryggende informasjon.

Det er likevel viktig at vi beholder fokuset på og fortsatt styrker økonomistyringen i den videre omstillingen av Forsvaret.

Horisontal samhandel er et av områdene som har blitt gjenstand for debatt. Horisontal samhandel praktiseres i forsvarssektoren for å øke aktørenes kostnadsbevissthet og derigjennom å sikre mest mulig rasjonell drift. Samhandelen foregår mellom bl.a. Forsvarsbygg og de øvrige etatene i forsvarssektoren. Forsvarssjefen har evaluert praktiseringen av ordningen med tanke på å luke ut negative sider ved systemet og videreutvikle de positive.

Kristelig Folkeparti har merket seg at Regjeringen vil komme tilbake med mer informasjon om tiltak for å forbedre horisontal samhandel i forbindelse med framleggningen av neste års budsjett. Vi imøteser en slik rapportering.

Avslutningsvis vil jeg understreke at det er viktig at vi fra Stortingets side uttrykker anerkjennelse og merker oss den store innsatsen som har blitt gjort i Forsvaret for å rette opp etter merforbruket, og for å hindre at dette skal gjenta seg.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [11:48:07]: Forsvaret har over tid vært i vedvarende fokus i hovedsak av to grunner – en krevende omstilling grunnet et endret trusselbilde og en rivende teknologisk og utstyrsmessig utvikling, og en omorganisering som har avslørt svakheter i organisasjo-

nen både administrativt og logistikkmessig. Det siste blir bekreftet gjennom Riksrevisjonens merknader, som har vært både kritiske og vesentlige.

Forsvaret har derfor satt i gang nødvendige tiltak som skal gi en bedre styring og en mer effektiv bruk av disponible midler. Det vil være å gå for langt å gå inn på alle de tiltak som er igangsatt, men la meg her få lov til å peke på noen:

- forbedret rapporterings- og styringssystem
- integrering av risikostyring og balansert målstyring
- nytt direktiv for målstyring
- kompetanseheving
- tiltak for horisontal samhandling
- kvalitetssikringstiltak

Spesiell interesse har vært knyttet til innføring av Golf – et databasert system som m.a. skulle forbedre interne og eksterne regnskapsrutiner. Det har imidlertid vist seg at dette systemet i startfasen har hatt en rekke innkjøringsproblemer. Enkelte instanser har faktisk gått så langt at de har fremmet krav om at systemet skulle avvikles.

Regjeringen og forsvarsledelsen har imidlertid valgt å gå videre med en forbedret utgave av Golf, nå under navnet LOS – forhåpentligvis gir det nye navnet en indikasjon på at riktig veivalg er gjort.

Senterpartiet slutter seg til de flertallsmerknader som er kommet fram i forbindelse med komiteens behandling, og støtter det arbeidet som er igangsatt. Senterpartiet har tillit til at de tiltak som er iverksatt, vil kunne gi et godt fundament for nødvendig forbedring av økonomisk og forvaltningsmessig art.

Det er videre viktig, som det er understreket av andre som har hatt ordet, at Forsvaret som institusjon framtrer på en måte som inngir tillit i den norske befolkningen, og som på en rasjonell og effektiv måte er i stand til å møte utfordringene vi ser nasjonalt og internasjonalt.

Det er videre grunn til å understreke viktigheten av at Stortinget holdes orientert dersom progresjonen som er skissert i tiltaksarbeidet som meldingen viser til, avviker fra det som er beskrevet i meldingen.

Så kanskje et lite sidesprang, men det er likevel viktig: Regjeringen har tydelig satt nordområdene i fokus. Den siste tids utvikling har avdekket at vi står overfor store utfordringer spesielt innen marin sektor. Det er kommet klart fram at behovet for kontroll og overvåking av fiskeaktivitetene i Barentshavet og i Svalbardsonen kanskje er større nå enn tidligere. Havområdenes areal er så stort at det krever bruk av betydelige ressurser dersom vi som nasjon skal ivareta vårt forvaltningsansvar på en tilfredsstillende måte.

Marinen har nå i disse dager fått overlevert den første av i alt fem moderne fregatter. Det er viktig at dette fartøyet testes ut i våre arktiske farvann for å kunne vise sin funksjonalitet i et område med til dels ekstreme utfordringer. Fartøyet vil dessuten være en viktig «back up» for kystvakten vår i nord i tilfelle av tilspissede situasjoner i våre farvann. Det å ha en godt synlig tilstedeværelse i nordområdene er viktig for vår suverenitetshevdelse. Men la meg samtidig få lov til å understreke at det fortsatt skal være Kystvakten som skal fronte kontroll og tilsynsfunk-

sjonen. Marinens patruljering av havområdene i nord vil vise hvor viktig disse områdene er i næringsmessig sammenheng, samtidig som det er synlig at Norge tar sitt forvalteransvar for fiskeriressursene meget alvorlig.

Dette er nevnt for å understreke viktigheten av at Forsvaret lykkes i sin omorganisering og fornying, slik at tilmålte ressurser – noen vil si knapt tilmålte – utnyttes optimalt.

Med disse kommentarer gir Senterpartiet sin tilslutning til komiteens flertallsmerknader.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:53:40]: Som saksordfører og også andre representanter har gjort rede for, har meldingen i fokus det arbeidet som er gjort og som fortsatt gjøres for å videreutvikle den økonomiske styringen i Forsvaret. Det har vært forbedringer, og disse knytter seg bl.a. til internkontroll, fakturaflut, kontroll av materiell, bruk av konsulenter samt bedret kompetanse innenfor økonomi- og virksomhetsstyring.

Innstillingen fra forsvarskomiteen viser at det er bred oppslutning om de tiltakene som er iverksatt. Disse tiltakene har hatt god effekt, noe som også Riksrevisjonen uttalte i Dokument nr. 3:8 for 2004-2005. Samtidig vil Regjeringen fortsatt ha i fokus det å styrke økonomistyringen i den videre omstillingen i Forsvaret. Gjennom alle ledd i organisasjonen fokuseres det derfor på nødvendigheten av tett oppfølging av tildelte budsjettmidler og nøyaktighet i økonomistyringen. Dette er en krevende prosess og flere av tiltakene, særlig innenfor kompetanseheving, vil først gi full effekt over tid.

Forsvarets logistikkorganisasjon, FLO, har utarbeidet og iverksatt en ny versjon av forsvarsjefens direktiv for materiellforvaltning med virkning fra 9. mars 2006. Som omtalt i meldingen, har FLO startet arbeidet med egne bestemmelser for materiellforvaltning som skal erstatte de nåværende grenvise bestemmelsene. Med materiellforvaltning menes mottak av materiell, regnskapsføring, lagring, vedlikehold, avhending og kassasjon. Jeg vil selvsagt orientere Stortinget om resultatet av denne gjennomgangen. Arbeidet viser seg å bli mer omfattende enn tidligere antatt, og FLO har nå informert meg om at arbeidet blir ferdigstilt innen utgangen av dette året.

I den videre omstillingen av Forsvaret vil fokuseringen på god økonomistyring bli opprettholdt. I den forbindelse vil LOS-programmet i Forsvaret være et viktig verktøy for forbedring, ved siden av fortsatt oppfølging av de tiltak som er iverksatt etter Riksrevisjonens gjennomgang av regnskapene. Spesielt vil det bli lagt vekt på ytterligere forbedringer av risikostyring og internkontroll, reduksjon i antall anvisnings- og attestasjonsfullmakter og kvalitetssikring av lønnsprosessen. Videre er styrking av kompetanse innenfor forvaltningsfagene, ytterligere reduksjon i reiseutgiftene samt en gjennomgang av investeringsprosjektene knyttet til neste langtidspan. I tillegg vil, som varslet i Soria Moria-erklæringen, evalueringen av horisontal samhandel ferdigstilles. Regjeringen vil informere om resultatene av evalueringen samt skissere tiltak for forbedring ved fremleggelsen av budsjettet for 2007.

Med de tiltak som er iverksatt for å bedre økonomistyringen, er jeg av den oppfatning at det er lagt et godt fundament for å kunne møte gjenstående utfordringer på området på en forvaltningsmessig forsvarlig måte. Forsvarsdepartementet vil videreføre prosessen med gode faglige utvekslinger med Riksrevisjonen i det kontinuerlige forbedringsarbeidet.

I den videre omstillingen av Forsvaret vil Regjeringen legge vekt på å følge opp utviklingen innenfor det forvaltningsmessige området. Dette er en like viktig del av vårt fremtidige forsvar som en utviklet operativ evne. God operativ evne forutsetter god økonomiforvaltning. Derfor vil de tiltak som allerede har gitt betydelig positiv effekt, bli løpende fulgt opp, evaluert og videreutviklet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Ove Width (FrP) [11:58:12]: Regjeringspartienes representanter som har vært oppe på talerstolen, har etter min mening nærmest forherliget Golf-programmet – det som nå heter LOS-programmet. Nå er det vel ikke nok bare å forandre navn for at dette skal gå bedre enn det det har gjort hittil. Det skal nok mer til. Statsråden var så vidt inne på dette og mente at dette systemet nå var under kontroll. Det har vi hørt fra en annen statsråd tidligere, og da var det ikke under kontroll. Jeg håper derfor at dette er mer konkret enn det vi har hørt tidligere.

Det ble sagt fra representanten Arnesen, som tilhører Arbeiderpartiet og regjeringspartiene, at Fremskrittspartiet var imot et enhetlig system. Vi har aldri vært imot å innføre et enhetlig system, men vi har vært imot å innføre et system der det ikke har vært noen økonomi som tilsa hva dette ville koste, ikke noen styring og ikke noen analyse av hvordan dette skulle utvikle seg videre. Kan statsråden nå si noe mer om det?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:59:21]: Jeg skal på ingen måte forherlige LOS-programmet, det tidligere Golf-programmet, som har vært et langt og omfattende og på alle måter et meget komplekst og komplisert program. Det som nå gjøres i departementet – og som jeg har iverksatt – er en fullstendig gjennomgang av organisasjonen vil være i stand til å klare neste fase av innføringen av det som nå heter LOS. Det innebærer personellmessige ressurser osv. Videre er man i ferd med å gjennomføre en ekstern kvalitetssikring av programmet. Det som er en vurdering nå, er om økonomidelen av programmet, som er den første fasen, også skal inneholde en forsyningsdel, samt at logistikkdelen da vil være neste fase av programmet.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:00:43]: Min kommentar går på husleie og bygninger i Forsvaret.

Jeg har sittet i forsvarskomiteen nå i fem år – og jeg har vært offiser før, så jeg har litt bakgrunn når det gjelder dette – og jeg har vært mye ute og reist i Norge. Det jeg da dessverre ser, er at utstyr står lagret ute i all slags vær, mens bygninger ved siden av står tomme. Det kan være forskjellige typer bygninger, men ofte er det bygninger

(Bredvold)

som har svært lite vedlikeholdskostnader, som ikke har oppvarmingskostnader etc. Jeg kan bl.a. nevne at oppe i Porsanger står det f.eks. sekshjulede Polaris-vogner ute, ved siden av en kaldgarasje. Det sier seg selv at utstyr som er kjøpt inn som både er dyrt og kanskje er teknisk komplisert, da blir ødelagt, eller i hvert fall redusert, og det påfører Forsvaret vedlikeholdskostnader.

Ser statsråden at dette kanskje ikke er så veldig lurt?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:01:44]:

Det er helt åpenbart at «horisontal samhandel», som egentlig er betegnelsen på den problemstillingen representanten Bredvold nevner, har gitt seg en del meget uheldige utslag. Det ser alle som er opptatt av en god forvaltning i Forsvaret. Derfor har forsvarsjefen tatt et initiativ. Jeg vil også si at det er tatt med i budsjettet for inneværende år en evaluering av horisontal samhandel, hvordan det fungerer, og hvilke konsekvenser det har. Denne evalueringen er nesten gjennomført. Den blir vurdert, og resultatet vil bli lagt fram i forbindelse med budsjettet. Men det er helt klart at på dette området vil det måtte gjøres en rekke tiltak for å justere de meget uheldige konsekvensene som har vist seg.

Per Ove Width (FrP) [12:03:07]: Senterpartiets «regjeringsrepresentant», for å bruke det uttrykket, nevnte Soria Moria-erklæringen og nordområdene, og mente at nå var det så veldig bra.

Jeg vil gjerne høre stastrådens mening om hva som har skjedd når det gjelder Regjeringens satsing i nordområdene i forhold til det som er sagt i Soria Moria-erklæringen. Hva er status?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:03:37]:

Når det gjelder nordområdene og den satsingen som har vært der, så var den først og fremst knyttet til en betydelig økning på ca. 130 mill. kr på budsjettet, noe som innebar at vi kunne ha flere seilingsdøgn for Kystvakten, bedre overvåking fra Orion-flyene og bedre øving innen Hæren i nordområdene generelt. Dette er en satsing som har gitt resultater, fordi vi, da vi la inn ca. 130 mill. kr ekstra, har kunnet gjøre mer i disse områdene enn hvis vi i inneværende år hadde hatt et budsjett som det forrige.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Henning Skumsvoll (FrP) [12:04:50]: St.meld. nr. 10 om økonomistyring i Forsvaret er en meget viktig melding. I alle samfunnslag, i private og offentlige organisasjoner, i stat og kommuner er tilfredsstillende økonomihåndtering kanskje den viktigste styringsparameteren. Månedlige økonomioversikter som sammenlignes med tilsvarende budsjetter er i det private næringsliv en helt normal prosedyre.

Jeg må nok dessverre si at dette langt fra er tilfellet i alle kommunale og statlige foretak. Mangelen på nødvendig økonomirapportering er etter min mening den viktigste

årsaken til at budsjettene ikke holdes. Rapporteres det månedlig, kan de styrende gjøre tiltak underveis.

Forsvaret har ikke for 2003 og 2004 hatt tilfredsstillende økonomistyring. Riksrevisjonen har påpekt dette forholdet i sine antegnelser. Både den politiske og militære ledelse på Forsvarsdepartementet og Forsvarets militære organisasjon å rette opp disse økonomiske avvik. Gjennomgangen av Forsvarets forvaltningsrutiner ble ferdigstilt høsten 2005.

En rekke tiltak ble igangsatt for å få orden både på økonomi og virksomhetsstyring. Disse to parameterne vil til sammen gi en oversikt over hvorvidt økonomi og aktivitetsnivå i Forsvaret var i samsvar med det vedtatte budsjett for det angjeldende år. Virksomhetsstyringen skal måles opp mot budsjett- og ressursansvar.

Dette er etter Fremskrittspartiets mening gode tiltak som bør kunne gi resultater.

Like viktig som at Forsvaret holder sine økonomiske budsjetter, er også at Forsvaret holder sin virksomhet i tråd med det budsjettet. Det kan virke som om økonomioppfølgingen blir prioritert, mens virksomhetsstyring får mindre oppmerksomhet.

Fremskrittspartiet deler således ikke fullt ut Høyres, Arbeiderpartiets og SVs syn på at det har skjedd vesentlige forbedringer i 2005, og at det dette året ikke har vært noe overforbruk. Fremskrittspartiet mener at dette i stor grad er resultatet av lavere aktivitet, særlig på øvelsessiden, og mindre innkjøpt materiell enn forutsatt i budsjettet for 2005.

Fremskrittspartiet har gjennom flere år vært bekymret over at Program Golf har bestått av flere prosjekter, og har registrert at det endelige omfanget av logistikk-løsningen og kostnader forbundet med den ennå ikke er avklart. Fremskrittspartiet er opptatt av at det klart må framkomme hva økonomi- og logistikkprosjektet LOS innbefatter økonomisk og organisatorisk.

Fremskrittspartiet er enig med Riksrevisjonen i at det er svært uheldig at flere prosjekter er innvilget rammeøkninger etter godkjenning. Med god teknisk-økonomisk planlegging burde rammeutvidelser av prosjekter vært unngått.

Fremskrittspartiet deler komiteens oppfatning, at de tiltak som er satt i verk med hensyn til økonomistyring, har gitt og vil gi resultater.

Historisk har Forsvaret flere ganger investert – for så å avskaffe det samme utstyret noen få år senere. Det er nok å nevne opplysninger høsten 2005 om at Forsvaret har bestemt seg for å parkere artillerisystemet «Multiple Launch Rocket System», til ca. 1,5 milliarder kr i innkjøp, samt at Forsvaret også destruerte ca. 39 tonn nye og brukbare uniformer. Slike eksempler skader Forsvarets økonomiske troverdighet, og det tar tid før kritikerne blir overbevist om at økonomi- og virksomhetsstyringen i Forsvaret er under kontroll.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 2675)

S a k n r . 3

Innstilling fra forsvarskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Per Ove Width, Per Roar Bredvold og Henning Skumsvoll om å opprette en forsvarskommisjon for å gjennomgå Forsvarets rolle og rammer i den nye sikkerhetspolitiske situasjonen (Innst. S. nr. 136 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:30 (2005-2006))

Bjørn Jacobsen (SV) [12:09:30] (ordfører for saka): Først vil eg gje ros til dei som har fremma forslaget. Det er artig og interessant når opposisjonen fremmar forslag til det som er gode punkt i Soria Moria-erklæringa.

Meininga med det utvalet som det står om i Soria Moria-erklæringa – og som ein vil skal bli ein kommisjon – var, og er, å leggje grunnlaget for ein ny langtidsplan for Forsvaret. Vi tenkjer oss at dette arbeidet skal kunne gå parallelt med arbeidet med FS 2007, og at det skal gå rimeleg greitt for seg. Det er gjeve eit mandat. Det vil bli sendt rundt ein invitasjon til å delta. Utvalet vil antakelig bli sett ned før sommaren, og det vil vere ferdig med jobben sin neste haust.

Ein kan sjølv sagt ha ein debatt om utvalet burde hatt endå lengre tid, om det burde ha vore ein kommisjon med eit større og vidare felt. Eg vil oppfordre opposisjonen – og ikkje minst Framstegspartiet – til nok ein gong å studere Soria Moria-erklæringa. Der vil ein finne eit anna punkt – til både glede og nytte – der det heiter at Regjeringa ønskjer å

«opprette et nytt rådgivende utvalg for sikkerhetspolitikk og samfunnsikkerhet».

Eg trur at den lengre og breiare tilnærminga som opposisjonen og Framstegspartiet kanskje ønskjer av dette utvalet, vil kunne finnast der.

Som vi seier i alle debattar: Forsvaret er og har vore inne i ein omstillingsprosess – og kjem til å vere det. Det er ingen tvil om at miljøa utafor storting og regjering har behov for å delta i dette, og også for å komme med innspel når det gjeld korleis Forsvaret skal vere i framtida. Ikkje minst har dette ein distriktsdimensjon. Derfor er det heller ikkje urimeleg at det utvalet som blir sett ned, får ei brei samansetjing og eit mandat der ein sjølv sagt også tek utgangspunkt i at det er andre utafor stortings- og regjeringsmiljøet som vil seie si meining om Forsvaret si framtid. Det trur eg vi berre skal vere glade for. Vi skal òg vere glade for at utvalet får ei tidsramme innafor eit år, slik at vi ikkje dreg debatten for langt, men har ein del rådslåingar rundt omkring i landet og får konkrete og gode innspel.

Dei som har gått imot dette forslaget, vil sikkert gje gode greie for dette sjølve, men eg ser at Høgre sin representant har tolka det som at det er to ulike forslag til utgreiingar. Eg håpar at representanten frå Høgre vil finne gode svar i det eg har sagt, at det også ligg føre eit forslag i Soria Moria-erklæringa om eit endå breiare utval, som skal jobbe endå breiare og på lengre sikt enn det det eittårige utvalet som no kjem til å bli sett ned, skal.

Signe Øye (A) [12:12:51]: Forsvaret og forsvarspolitikken er ikke tjent med symbolpolitikk og politiske spill fra Stortingets side. Men når en leser innstillingen, er det dessverre grunn til å stille spørsmål ved om det ikke er akkurat det som er tilfellet i denne saken. Det blir en debatt om ord, for mens regjeringspartiene og Fremskrittspartiet egentlig er enige om viktigheten av å få vurdert Forsvarets framtidige utfordringer i et mer politisk perspektiv – i tillegg til det fagmilitære perspektivet som forsvarssjefen skal gi i FS 2007 – er vi her uenige om konklusjonen.

Regjeringen har allerede gjennom Soria Moria-erklæringen varslet at den vil «nedsette et bredt sammensatt utvalg for å forberede grunnlaget for en ny langtidsplan for Forsvaret fra 2009», og at utvalget også må se dette i et mer langsiktig perspektiv, med en tidshorisont fram mot 2020–2025. Helt siden i fjor høst visste vi at dette ville komme. Det visste også Fremskrittspartiet. Likevel fremmer de et eget forslag.

I likhet med det Fremskrittspartiet fremmer forslag om i det private forslaget, mener også Arbeiderpartiet at sentrale valg og vurderinger knyttet til Forsvarets videre utvikling framover må gis en bredere behandling enn de rent militærfaglige vurderinger som FS 2007 vil kunne gi oss. Det er Høyre ikke enig i. De mener – slik de skriver i sine merknader – at

«Forsvarets situasjon er godt utredet (...) frem til 2008.»

Men neste langtidsplan skal jo gå mye lenger enn til 2008.

Vi mener at en kombinasjon av anbefalinger fra FS 2007 og fra et bredt sammensatt politisk utvalg vil kunne gi regjering og storting et godt grunnlag for å foreta de rette beslutninger for et forsvar for framtiden.

Mye er oppnådd i arbeidet med å modernisere Forsvaret. Samtidig står Forsvaret overfor betydelige utfordringer på lengre sikt, ikke minst med tanke på å skape en langsiktig balanse mellom Forsvarets oppgaver, ambisjonsnivå og ressurstilgang. Forsvarets videre utvikling må derfor vurderes opp mot nasjonale og internasjonale utviklingstrekk. Vi må vurdere hva slags forsvar nasjonen har behov for sett i relasjon til bl.a. ulike sikkerhetspolitiske scenarioer og mulige framtidige trusselbilder, herunder Norges internasjonale forpliktelser knyttet til FN, NATO og europeisk og nordisk samarbeid. Vi må videre se på Forsvarets og militærmaktens rolle i relasjon til samfunnsikkerheten. Vi må vurdere Forsvarets ambisjonsnivå knyttet opp mot bl.a. temaer som industripolitikk, verneplikt og overordnede prinsipper i forhold til Forsvarets framtidige lokaliseringer.

Nettopp på bakgrunn av at Fremskrittspartiet i sitt private forslag i stor grad tok utgangspunkt i de samme perspektiver og utfordringer som regjeringspartiene er opp tatt av, forsøkte Arbeiderpartiet og SV i komiteen i det lengste å få til en samlet komitemerknad i denne saken. Jeg konstaterer dessverre at det ikke lot seg gjennomføre. Man kan derfor spørre seg om hva Fremskrittspartiets egentlige hensikt med dette private forslaget er når de avviser vår invitasjon til samarbeid om nasjonens framtidige forsvarspolitik. Derfor – hvis det kun er symbolpolitikk

og partimessige markeringer som skal telle og prioriteres – fortjener forslaget faktisk å bli avvist.

Henning Skumsvoll (FrP) [12:17:14]: I Soria Moria-erklæringen åpner Regjeringen for etablering av et bredt og rådgivende forsvarspolitisk utvalg. Regjeringen har ennå ikke etablert et slikt utvalg. Fremskrittspartiet ønsker derfor å fokusere på behovet for en dyptgående vurdering av Norges forsvars- og sikkerhetspolitikk gjennom en forsvarskommisjon. Det ønsker vi å gjøre nå.

Det har vært oppnevnt flere forsvarskommisjoner i Norge for å vurdere og eventuelt foreslå endringer i Forsvarets organisasjon – den første i 1920, deretter i 1946, i 1974 og i 1990. Den siste la grunnlaget for utviklingen av Forsvaret fram mot år 2000.

Norge står i dag overfor nye og andre sikkerhetspolitiske utfordringer enn dem vi hadde i 1990. Fremskrittspartiet er opptatt av at det i nordområdene finnes store ressurser både i og under havet. Norge har et forvaltningsansvar her. Dette har innvirkning på vårt behov for tilstedeværelse og suverenitetshevdelse i nordområdene og på vår kontinentalsokkel.

Deler av nordområdene er omstridt. Det er derfor viktig å ha en gjennomgripende strategi for hvordan vår forsvars-, sikkerhets- og utenrikspolitikk skal ses i sammenheng med våre nye utfordringer for Forsvaret. Forsvaret har de senere år gjennomgått store organisasjonsendringer og konseptuelle nyvalg. Reduserer Forsvaret sin tilstedeværelse i Nord-Norge, reduseres også muligheten til suverenitetshevdelse i det samme området.

Luftforsvaret har spesielt store utfordringer i forhold til nye strategier og til krav om endrede reaksjonsmønstre fra NATO og FN. Som følge av stadig nye krav fra våre allierte og nyutvikling av nye luftstridsplattformer og kapasiteter vil det være nødvendig å foreta en langsiktig vurdering av hvorledes Luftforsvaret skal framstå i framtiden.

Forsvarets stadige fokusering på utenlandsoperasjoner har endret utdannings- og tjenestemønsteret i Forsvaret. Dette, sammen med reduserte bevilgninger, har framtvunget kraftige kutt når det gjelder både tilstedeværelse og aktiviteten generelt i Forsvaret. Fremskrittspartiet mener at Forsvaret nå har behov for å få en langsiktig strategi for hvordan framtidens forsvar skal være, bl.a. hvor stor organisasjonen skal være, og hvor store ressurser som må bevilges for å oppnå dette.

Samfunnssikkerhetsbegrepet har kommet sterkt fram i den senere tid. Forsvarets rolle i samfunnssikkerhetsbildet er betydelig, og de framtidige oppgaver når det gjelder størrelse og lokaliseringer av Forsvarets organisasjon og tjenesteyting må klargjøres. Fremskrittspartiet mener derfor det nå er tid for å opprette en ny og bredt sammensatt forsvarskommisjon som skal se på Forsvarets rolle i framtidens Norge ut fra de faktorer vi i dag kjenner, og med blick for morgendagens utfordringer. Fremskrittspartiet vil i den sammenheng påpeke at et såkalt bredt sammensatt og rådgivende forsvarspolitisk utvalg etter vår oppfatning ikke kan sammenlignes med en forsvarskommisjon.

En forsvarskommisjon skal se norsk sikkerhets- og forsvarspolitikk i et utvidet bilde og over en lang periode hva angår politikk og teknologi. Forsvarskommisjonen får derfor et bestemt oppdrag som legger et grunnlag for kommende regjeringers og stortings arbeid. En forsvarskommisjon vil kunne arbeide friere enn et forsvarspolitisk utvalg. Forsvarskommisjonene har tradisjonelt hatt og bør fortsatt ha en uavhengig rolle i forhold til dagspolitiske situasjoner. Kommisjonen må se det hele i perspektiv av langsiktige forhold som påvirker nasjonen generelt. Poenget med en forsvarskommisjon er historisk sett at man vil få en frittstående vurdering av nasjonens situasjon og utvikling innenfor forsvars- og sikkerhetspolitikken. Vurderinger og konklusjoner som kommer fra forsvarskommisjonen, bør være retningsgivende for kommende storting og regjeringer. Fremskrittspartiet mener derfor at Stortinget nå må nedsette en forsvarskommisjon.

Til slutt fremmer jeg Fremskrittspartiets forslag, som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Representanten Henning Skumsvoll har tatt opp det forslaget han refererte til.

Jan Petersen (H) [12:21:46]: Jeg vil gjerne fastholde ett viktig utgangspunkt, og det er at vi har et vedtak for denne langtidsprogramperioden. Jeg tror vi må kunne si at vi vet nok om de utfordringene vi står overfor frem til 2008, til å kunne gjennomføre dette med kraft. Jeg tror vi noen ganger skal minne oss selv på dette, for etter å ha deltatt i en del forsvarspolitiske debatter gjennom det siste året, har jeg inntrykk av at vi ofte overvurderer usikkerheten. Jeg tror vi i dette samfunnet mer har et gjennomføringsproblem enn et utredningsproblem. Derfor er det viktig nå å sørge for at vi gjennomfører det vi har vedtatt. Ellers kommer ubalansen til å bli større.

Når det gjelder neste periode, som disse forslagene dreier seg om, er jeg selvfølgelig enig i at det er mange ting som må gjennomgås og systematiseres, og at man må ta en beslutning. Spørsmålet er bare hvordan vi når frem til den beslutningen på den mest rasjonelle måten. Men også her har jeg lyst til å si at jeg tror nok vi vet mer enn det vi til daglig er villig til å innrømme. Jeg tror vi også her kanskje mest har et vedtaks- og et gjennomføringsproblem, nemlig å ta konsekvensen av de tingene vi vet. En av de tingene vi vet, er at det er stor usikkerhet i det sikkerhetspolitiske bildet, og den usikkerheten må vi ta høyde for. Jeg tror ikke man kommer nærmere å løse et usikkerhetsproblem ved å utrede mer. Jeg tror vi må ta innover oss at det er mye som er usikkert, og det er det som må ligge i bunnen.

Når det så gjelder hvordan vi skal forberede neste programperiode, har jeg ingen sterke oppfatninger om hvilken metode man bruker. Og ut fra det jeg har sett av papirene her, er jeg heller ikke i stand til å se hva de konkrete forskjellene mellom kommisjonens og Regjeringens utredningsmodell egentlig består i. Jeg er ikke i tvil om at Fremskrittspartiets opplegg er det mest omfattende, men hva Regjeringens utredningsmodell egentlig dreier seg om, er det vanskelig å få et bilde av inntil mandatet er pre-

sist utformet. Vi har bare fått en antydning om hva mandatet skal dreie seg om, men vet ikke presist hvordan det skal gjennomføres.

Det som jeg ærlig må innrømme er min bekymring nå, er at vi kan få en litt uklar prosess frem til 2008, rett og slett fordi en nå skal gå to forskjellige løp: Forsvarssjefens faglige løp skal gå parallelt med denne utredningen som skal gjennomføres på relativt kort tid. Det kan komme til å gå veldig bra – det er det ingen tvil om – selv om jeg, når jeg hører saksordføreren antydninger om at det nærmest skal være et utvalg som skal reise rundt for liksom å få et mer distriktspolitisk perspektiv på dette, blir mer bekymret. Men det kan gå bra. Vi må også minne oss selv på at dette er noe som skal gjennomføres på meget kort tid, og hvis det skal gjennomføres en uavhengig vurdering av et slikt utvalg, har de neimen ikke mye tid til disposisjon.

Det jeg føler meg helt sikker på at vi må ha mye tid til disposisjon til, er Stortingets behandling av det forslag som kommer fra Regjeringens side. Så det som er viktigst av alt, er at Regjeringen har god nok tid til å foreta sin selvstendige vurdering av det materialet de får, og at Stortinget deretter vil ha tilstrekkelig tid til å skape det som kanskje og forhåpentligvis vil være et bredt forsvarspolitisk vedtak for neste periode. Det vil være helt uakseptabelt om Stortinget bare har noen måneder eller noen få uker til disposisjon.

Med dette ønsker jeg også å signalisere at det forliket som skal skapes, ikke kan skapes i det utvalget som skal gå parallelt med forsvarssjefens utredning, nei, det må komme på slutten av prosessen, når vi har alle kortene på bordet. Men jeg tror absolutt at utvalget vil kunne gi et viktig bidrag til den prosessen som er. Det er allikevel litt pussig at vi skal ha to parallelle løp, et faglig og et folkevalgt.

Siden forsvarsministeren skal ha ordet etterpå, vil jeg gjerne ha svar på følgende spørsmål: Når dette var en idé som ble unnfanget på Soria Moria, og vi vet hvor liten tid vi egentlig har frem til 2008, hvordan i alle dager har det seg da at Regjeringen – etter åtte måneder – ikke har greid å føre ut i mandats form hva man egentlig tenkte på Soria Moria? Det står for meg som et uttrykk for at det kanskje ikke er all tanke som har vært tilstrekkelig klar på dette området.

Jan Sahl (KrF) [12:26:49]: Kristelig Folkeparti er enig i at det er behov for en langsiktig strategi for hvordan Forsvaret skal se ut i fremtiden. Forslagsstillerne har rett i at Norges sikkerhetspolitiske utfordringer er annerledes i dag enn i 1990. I denne sammenheng kan det være interessant å vise til et dokument som kom for et års tid siden: «Styrke og relevans – strategisk konsept for Forsvaret». «Styrke og relevans» angir de sikkerhets- og forsvarspolitiske rammer for Forsvarets doktriner og den operative virksomheten i Forsvaret. Dokumentet redegjør for Forsvarsdepartementets analyse, men det bygger på politiske avklaringer og beslutninger i Stortinget. Det utgjør altså den politiske basis for Forsvarets virksomhet. Vi har her en samlet framstilling av det sikkerhetspolitiske grunnlaget for Forsvarets operative virksomhet.

Forslagsstillerne har rett i at Norge står overfor nye og andre sikkerhetspolitiske utfordringer enn dem vi hadde i 1990. Det er jo nettopp på bakgrunn av det nye trusselbildet at Forsvaret siden 2001 har gjennomgått en så omfattende og utfordrende omstilling. Omleggingen av Forsvaret er forankret i en grundig sikkerhetspolitisk analyse, som det altså er grundig redegjort for i en rekke dokumenter.

Forslagsstillerne ønsker at Regjeringen oppretter en bredt sammensatt forsvarskommisjon, som skal foreslå retningslinjer for Forsvaret fram til 2020. Statsråden svarer i sin uttalelse til komiteen med å vise til arbeidet med langtidsplanene for Forsvaret. Forsvarssjefen har igangsatt Forsvarsstudie 07. Til tross for at forslagsstillerne kaller Forsvarsstudien «et tankespill fra forsvarssjefens side», regner jeg med at Stortinget for øvrig er enig med Kristelig Folkeparti i at Forsvarsstudien bør regnes som et viktig fagmilitært råd til Regjeringens arbeid med den neste langtidsplanen.

I tillegg oppnevner Regjeringen denne våren et forsvarspolitisk rådgivende utvalg, som skal bidra til å forberede grunnlaget for den neste langtidsplanen. På den måten ønsker Regjeringen å sikre en bredest mulig forankring av den videre moderniseringen av Forsvaret.

Jeg er usikker på om jeg vil si meg enig med regjeringens partienes representanter i deres konklusjon i innstillingen om at statsrådets svar ivaretar forslagsstillerne intensjoner. Høyres representants bemerkning om at det er vanskelig å sammenligne disse to alternativene, har nok, etter mitt skjønn, mye for seg. Kristelig Folkeparti støtter imidlertid nedsettelsen av det nye forsvarspolitiske utvalget og vil selvfølgelig delta der.

Regjeringen Bondevik I nedsatte i 1999 et forsvarspolitisk utvalg som fikk i mandat å vurdere Forsvarets struktur og virksomhet og foreslå endringer i denne. Med omtrent samme frist arbeidet forsvarssjefen med Forsvarsstudie 2000 som gav fagmilitære anbefalinger om Forsvarets framtid.

En tilsvarende prosess er igangsatt nå, og vi er spente på resultatene av arbeidet både fra forsvarssjefens og fra det forsvarspolitiske utvalgets side.

Kristelig Folkeparti kommer som nevnt til å delta i utvalget. Vi ønsker imidlertid å benytte denne anledningen til å gjøre noen viktige presiseringer rundt utvalgets mandat og funksjon. Det konkrete mandatet for utvalgets arbeid, er, så vidt vi er kjent med, ikke ferdigstilt. Vi er imidlertid blitt opplyst om at utvalget skal vurdere og drøfte en rekke viktige forsvarspolitiske spørsmål. Utvalget skal også fremme forslag til prioriteringer innenfor ulike områder, spesielt nevnt er Forsvarets ambisjonsnivå og verneplikten. Kristelig Folkeparti mener det er viktig at det i utvalgets mandat legges vekt på at arbeidet skal ha et bredt sikkerhetsperspektiv, et samfunnsikkerhetsperspektiv.

Kompleksiteten ved dagens samfunn og trusselbilde er så betydelig at både militære og sivile ressurser må benyttes sammen for å kunne beskytte befolkningen og samfunnets verdier. Det er viktig at utvalget arbeider med utgangspunkt i et totalforsvarskonsept. Utvalgets arbeid

skal foregå parallelt med Forsvarsstudie 07, ikke på grunnlag av denne. Dette skal være formelt atskilte prosesser, noe som skal resultere i selvstendige og uavhengige innspill til Regjeringen. Kristelig Folkeparti mener det er viktig at de parallelle utredningene ikke forsinker eller forstyrrer hverandre. Samtidig vil det være viktig med en viss informasjonsutveksling mellom de to prosessene. Kristelig Folkeparti legger også til grunn at det forsvarspolitiske utvalget ikke binder den påfølgende politiske prosessen.

Til slutt: Forslagsstillerne trekker også fram et viktig forhold når de skriver at de budsjetter som Stortinget vedtar, må reflektere den organisasjon og de oppgaver Forsvaret får. Det er helt avgjørende med balanse mellom det budsjettnivået og det ambisjonsnivået som Stortinget vedtar for Forsvaret.

Odd Einar Dørum (V) [12:32:39]: Jeg valgte å ikke ta ordet i den forrige saken bortsett fra tørt å konstatere at hadde det ikke vært styring der, kunne man ha laget mange teoretiske utvalg. Den forrige saken handler stort sett om at hvis man skal vite hva man velger inn, eventuelt velger bort, må det være styring. Den forrige saken var svært viktig som et utgangspunkt for debatten i denne saken. At man har gjort de grepene man har gjort, er det grunn til å se svært positivt på – i forrige sak.

Til denne saken: Venstre kommer til å støtte flertallet. Vi ser at vi står overfor en ganske kompleks situasjon. Forsvarssjefen skal gjøre sitt arbeid, Regjeringen vil ha et utvalg – som ennå ikke er nedsatt og ikke har avklart mandat. De skal jobbe samtidig med en langtidspan. Noen sier at det er krevende. Ja, det er krevende. Men jeg tror samtidig at Norge står overfor en del krevende avveininger – det er sannheten. Avveiningene rundt oss er krevende bl.a. fordi denne regjeringens ambisjon, som henger godt sammen med Bondevik II-regjeringens lansering av en nordområde-tenkning, er at vi er nødt til å ta nordområdene svært alvorlig – det gjelder forsvarspolitisk, og det gjelder innenfor samfunnets totale, sivile sektor, som vil gå på forskning, på sivilt nærvær osv. Det har flere representanter her pekt på.

Jeg vil understreke at dette er svært viktig. Vi kan rett og slett ikke overse den geopolitiske betydningen av hvor vi ligger på kloden og at vi er nær nabo til en av denne klodens tre store ressursnasjoner når det gjelder olje og gass. Det er faktum som det er helt umulig å se bort fra. Det er krevende. Det er krevende også i den generelle sikkerhetspolitiske situasjonen vi har internasjonalt, med mange utfordringer for Norge bl.a. fordi vi så langt – og jeg synes det er en riktig linje – skal ta vår del av byrdene med å bidra til å bygge fred og sivilisasjon der vi utfordres til å gjøre det. Det er samtidig krevende at dette vil ha konsekvenser for strukturen i Forsvaret og for hvordan Forsvaret bygger opp for å møte situasjonen.

I den sammenhengen vil jeg advare veldig sterkt mot å gjøre en debatt om det norske forsvaret til en slags distriktspolitisk debatt. Det kunne vi kanskje gjort for noen år siden da vi hadde en annen type forsvar. Men nå bør vi

ikke ha den debatten, nå bør vi ha debatten om hva slags kapasiteter vi skal ha, og hvordan de skal levere.

Jeg vil sterkt understreke at jeg blir litt fascinert når forsvarssjefen tenker veldig høyt om verneplikdens unytting. Jeg stiller følgende politiske spørsmål: Hvordan i all verden kan noen med fagmilitær bakgrunn mene at man vil ha en bred forankring i det norske folk, hvis folkets tilknytning til Forsvaret blir smalere og smalere? Hvordan vil noen med en rimelighet av fantasi som sitter i denne stortingssalen, tro at Stortinget vil fortsette å bevilge 28–29–30 milliarder kroner i året hvis den forankringen smales inn?

Jeg merket meg med stor interesse den refleksjon Grandhagen, sjefen for Hærens styrker, hadde når det gjelder hva som skal til for at vi i det hele tatt skal få soldater og befal og offiserer som vi trenger i vår situasjon. Det var nettopp et resonnement som gikk ut på at vi måtte henvende oss bredt i folket for å få en rekruttering som holder.

Fra Venstres side klarer vi ikke å se for oss at vi skal gå bort fra en vernepliktsbasering av det norske forsvaret. Vi må tåle en debatt om hva det skal bety. Men vi kan ikke gå bort fra det. Jeg har tidligere fra denne talerstolen sagt, og jeg skal gjerne gjenta det med stort trykk: Det kan ikke ende opp med at vi må rekruttere soldatene på en bar i Marseille. Det er et usedvanlig dårlig utgangspunkt for et forsvar i Norge. Det vil neppe vare veldig lenge heller. Jeg merket meg Grandhagens refleksjoner her i en artikkel i Aftenposten midt i mai som jeg synes var til ettertanke, og som understreker svært viktige forhold.

Jeg tror det er helt rett det som komiteens leder pekte på, at det vi står foran, er krevende. Jeg tror også det er rett, som han pekte på, at da må noen prosesser gå parallelt. Det må være betydelig åpenhet fra Regjeringens side når det gjelder å gi Stortinget tid og ro til å behandle det som blir sluttproduktet, den nye langtidspanen, slik som komiteens leder understreket. Da må vi tåle å leve med tre parallelle runder: Den runden som ligger hos forsvarssjefen – som han selvfølgelig må gjøre ut fra sitt mandat og sine forpliktelser – den jobben som Regjeringen legger opp til med det rådgivende utvalget og hvor vi alle forplikter oss til å delta, og de refleksjoner komiteens leder gjorde seg over hvordan Stortinget seriøst skal komme inn for å bygge noe som kan vare og holde.

Som sagt, fra Venstres side er det to viktige refleksjoner: den som gjelder nordområdenes betydning, og det andre viktige punktet, verneplikten. Jeg tror at man veldig fort kan teoretisere seg bort fra dette. Man kan til og med tenke så veldig teoretisk at man mister poenget på veien. For meg er det i hvert fall et helt avgjørende poeng å understreke at med et forsvar som ikke har en bredest mulig tilknytning til folket, vil vi til syvende og sist i et land som vårt ikke kunne forsvare det bevilgningsnivået jeg tror vi er nødt til å ha i Norge for å ha et seriøst forsvar i vår sikkerhetspolitiske situasjon.

Det er de signalene jeg har lyst til å sende med til det videre arbeid når det gjelder det utvalget som er nedsatt, og som jeg har konstatert at statsråden arbeider aktivt med.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:37:56]: I Soria Moria-erklæringen står det at det skal nedsettes et bredt sammensatt forsvarspolitisk utvalg, med bred representasjon. Jeg har lyst å gjenta det som ble sagt av saksordføreren om at dette utvalget skal nedsettes før sommeren, dvs. i hvert fall innen 14 dager. Mandatet vil bli ofentliggjort når utvalget er nedsatt i statsråd. Dette arbeidet skal foregå parallelt med forsvarssjefens Forsvarsstudie 07. Regjeringen legger derfor til grunn at intensjonen i forslaget, å opprette en forsvarskommissjon, ivaretas gjennom oppnevningen av dette utvalget, og gjennom det arbeidet som utvalget skal gjøre.

Dette utvalget vil bli gitt et bredt mandat. Det vil fokusere på sentrale spørsmål, som flere har vært inne på her – nordområdene er klart helt sentralt, sikkerhetspolitiske utfordringer framover og verneplikten. Det er helt klart at Regjeringen står fast ved verneplikten, men vi må samtidig se på hvordan denne skal håndteres framover.

Dette utvalget vil kunne se på flere spørsmål i et mer helhetlig perspektiv. Samtidig er jeg helt enig med dem som sier at man ikke skal la forsvarspolitikken bli distriktspolitikk. Men det er nå engang slik at Forsvaret er lokalisert mange steder i landet, og det betyr utrolig mye for store deler av landet. Tilstedeværelse skal man heller ikke se bort fra i den sammenhengen – vi er faktisk avhengige av det for å skaffe en legitimitet for Forsvaret i hele landet.

Dette utvalget skal gi sitt innspill på et fritt og uavhengig grunnlag. Innspillet fra utvalget vil komme til Regjeringen, som selvfølgelig – sammen med innspillet fra Forsvarsstudien – skal legge fram en sak for Stortinget. Der som vi hadde oppnevnt en kommisjon, ville ikke det gitt noe bedre tid for dette utvalget. Vi måtte uansett holdt framdriften fram til neste stortingsperiode, fordi dette er – som komiteens leder veldig riktig påpekte – et arbeid som skal gjøres etter at langtidsplanen er gjennomført.

Det som Regjeringen håper og legger opp til i forbindelse med nedsettingen av dette utvalget, er at vi skal få til å skape en større forsvarsdebatt – en debatt som kan foregå på ulike steder i landet. Vi tror det er viktig. Vi tror det er viktig at alle deler trekkes inn for å ta en bred og sammensatt debatt. Jeg skal sørge for at Stortinget får tid, som det også understrekes veldig sterkt, til det viktige arbeidet som Stortinget skal gjøre når man endelig skal vedta en ny langtidsplan.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Ove Width (FrP) [12:41:51]: Jeg har hørt mange underlige – jeg må nesten bruke det uttrykket – og merkelige forklaringer på hvorfor vi ikke skal nedsette en forsvarskommissjon, men derimot et forsvarsutvalg. Da Fremskrittspartiet foreslo å nedsette en forsvarskommissjon, var det fordi den skulle ha et mer langsiktig perspektiv, arbeide over lengre tid og gå dypere inn i materien. Vi har spesielt etter siste verdenskrig hatt flere kommisjoner som har jobbet nettopp med det langsiktige perspektivet. Det er naturligvis ikke noe i veien for å nedsette et utvalg som jobber med et kortere perspektiv. Det merkeligste argumentet synes jeg kommer – og det står også skrevet i

innstillingen – fra Høyre. Det er helt utrolig hvordan de greier å vri seg unna en forsvarskommissjon med så merkelig argumentasjon.

Det er i Soria Moria-erklæringen varslet, det er riktig, at vi skal ha et forsvarsutvalg. Men vår intensjon var at dette nå må komme i gang, og vi framsatte dette forslaget for å sparke – for å bruke det uttrykket – Regjeringen litt på leggen. Så kom det i gang, og da kom det skikkelig i gang – det gikk ikke mange dagene før det kom forslag om hvem som skulle sitte i dette utvalget.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:43:13]: Som det ble sagt, i fjor høst ble det i Soria Moria-erklæringen skrevet at det skulle nedsettes et bredt forsvarspolitisk utvalg. Det gjøres nå, og dette utvalget blir opprettet før sommeren.

Regjeringen er absolutt av den oppfatning at intensjonen i det forslaget som behandles her nå, om å opprette en forsvarskommissjon, blir ivarettatt gjennom dette utvalget. En forsvarskommissjon ville ikke kunne bruke lengre tid enn utvalget. I tillegg til utvalget går det en forsvarsstudie parallelt. Det burde gi både Regjeringen og Stortinget et meget godt grunnlag for å legge en ny langtidsplan.

Jan Petersen (H) [12:44:09]: Jeg burde nesten besvart den forrige replikken fra representanten Width, siden den åpenbart gikk til meg og ikke til statsråden. Men siden han ikke var i stand til å begrunne sitt synspunkt, skal jeg la ham slippe unna i denne omgang.

Mitt spørsmål til statsråden er imidlertid følgende: Hvorfor har Regjeringen nå ventet åtte måneder med å nedsette dette utvalget? Hvis man hadde aksjonert med en gang og forklart folk hva man egentlig mente på Soria Moria, ville utvalget hatt betydelig lengre tid til å foreta de vurderingene som en kommisjon måtte foreta. Er vi ikke nå i ferd med å falle mellom to stoler ved å gi utvalget en meget kort frist til å fremlegge sitt arbeid, som må bety at det må kompromisere når det gjelder å skaffe seg et skikkelig faglig underlag før det begynner å foreta sine politiske vurderinger? Jeg ville vært atskillig mer åpen for ideen om både utvalg og kommisjon, hvis vi hadde startet i tide. Men tatt i betraktning at Stortinget må ha god nok tid, føler jeg nå at de forskjellige aktørene rett og slett kommer til å gå litt i beina på hverandre.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:45:18]: Når dette utvalget nå blir nedsatt før sommeren, vil det få vel et år til å arbeide på – fra umiddelbart etter at det blir nedsatt, til utpå høsten neste år – som et grunnlag. Dette er faktisk lengre tid enn det andre utvalg med liknende mandat har hatt. Så kan man alltid si at man skulle ha gjort ting før, men jeg mener at dette er en forsvarlig tidsramme. Jeg synes også det er viktig at dette går parallelt med Forsvarsstudien, fordi man da kan få et bredere grunnlag for det som Regjeringen til syvende og sist skal legge fram for Stortinget.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:46:06]: For noen dager siden fikk Norge overlevert den første av fem bestilte fregatter. Noen av oss var med på innseilingen fra Horten til Oslo og fikk en god og nyttig omvisning og orientering.

Samtidig denne dagen hørte vi en representant fra regjeringspartiene, nemlig fra SV, si at Norge ikke har mulighet til å ha alle fem fregattene. Det ble for dyrt. Er dette noe Regjeringen har drøftet, eller som vil bli drøftet i det såkalte Soria Moria-bestemte forsvarspolitiske utvalget?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:46:44]: Jeg syntes det var en stor dag da den første fregatten kom til Norge, og til Oslo. Regjeringen er opptatt av at fregattene vil være svært viktige for Forsvaret, og for Norge, for å kunne overvåke store havområder med hensyn til suverenitetshevdelse. Vi skal ha fem fregatter. Det er det som inngår i den strukturen vi har lagt.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:47:29]: I løpet av en tiårsperiode har Forsvaret fått et helt annet innhold enn det forsvarer vi hadde. Hæren er redusert fra 16 500 personer til under 10 000. Mye av Kystforsvaret – ja så å si alt – er forsvunnet. Flyene våre er konsentrert til færre steder, og regimenter, distriktskommandoer og landsdelskommandoer er redusert. Heimevernet er redusert fra 83 000 mann til 50 000, og Heimevernet er konsentrert til langt færre steder enn før.

Etter Fremskrittspartiets mening er mye av lokalkunnskapen borte, og Heimevernets fortreffelighet er derfor redusert. Antall gutter som avtjener verneplikten, er nede i ca. 30 pst. I tillegg synes det med den nye regjeringen å være mer akseptert å være militærnekker, og ut fra en fersk dom ser det ut til at man heller ikke blir straffet.

Slik kunne jeg ha ramset opp en rekke eksempler på forandringer, som bl.a. at Forsvaret nesten har parkert IMLRs system – innkjøpt for flere milliarder. Leopardvogner er erstattet med Mercedes-Benz Geländewagen etc. I denne perioden har vi også opplevd Irak, Afghanistan og ikke minst 11. september. Derfor trenger vi etter Fremskrittspartiets syn en ny forsvarskommisjon.

Ellers blir jeg noe usikker på forsvarsministerens syn på hvorfor vi har et forsvar. Er det for å forsvare, eller er det et distriktspolitisk verktøy?

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Bjørn Jacobsen (SV) [12:49:33]: Det er gledeleg å sjå at det er eit gjennomgåande fleirtal for eit utval – det har vore ulike debattar om kommisjon osv. Likevel synest eg at det ligg i botnen at dette utvalet skal vere med på å peike ut vegen vidare. Så skal ein – kanskje ikkje aller minst – vere med på noko som heiter ein prosess. Vi veit alle saman at det har vore ein del smerte, omstillingssmerter, i Forsvaret, både internt blant dei tilsette og ute i distrikta der Forsvaret har hatt sine basar og støttefunksjonar.

Eg vil minne representanten Bredvold om at i førre periode låg faktisk Sjøforsvaret til kai, altså ein unik situasjon i noregshistoria. Sjøforsvaret låg til kai! Korfor det? Jo, fordi ein ikkje hadde ordna opp i økonomien slik at Sjøforsvaret kunne vere der dei skulle vere, nemleg til sjøs. Det vil eg minne Bredvold om. Det kan hende at vi kan komme opp i ein slik situasjon også, med dei nye investeringane som er gjorde. Eg seier ikkje at vi gjer det, men derfor er det viktig at vi har orden på dette, og ikkje minst tek med oss dei som måtte vere villige til å seie si meining om korleis framtidens forsvar skal vere.

Eg opplever det slik at det er rimeleg god og stor einighet om dette her i dag. Representanten Petersen seier at vi veit nok. Ja, kanskje gjer vi det, men lat oss få med nokon utafør dette miljøet her også – utafør storting og regjering. Det skulle ikkje behøve å gjere noko. Dei har truleg noko å bidra med, ikkje minst har dei noko å bidra med i forhold til dette med prosess, slik at vi får den nødvendige roa i Forsvaret til å ta dei gode avgjerdene vi er avhengige av.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 2675)

S a k n r . 4

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten (Innst. S. nr. 197 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 12 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 10 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [12:52:20] (ordfører for saken): Det er et tverrpolitisk mål at petroleumsvirksomheten skal være ledende innen helse, miljø og sikkerhet. Et høyt HMS-nivå virker forebyggende og er derfor viktig både for næringen og for samfunnet.

For at vi skal nå målet om at norsk oljenæring skal være ledende på HMS, er det nødvendig med en kontinuerlig forbedring av HMS-nivået. I denne forbindelse er det ikke minst viktig at petroleumsnæringen raskt operasjonaliserer ny kunnskap i forbedrede arbeidsmetoder. Det er også viktig at det tilrettelegges for åpenhet og ærlighet, og at de som varsler om skader, avvik, nestenulykker og ulykker, møtes på en imøtekommende måte.

Ansatte i petroleumsnæringen har fortalt mediene om flere tilfeller av underrapportering av personskader og uheldige hendelser. Underrapporteringen skal forekomme fordi dette er hensiktsmessig for selskapets renommé, og fordi ansatte frykter konsekvensene av å melde fra om av-

vik. I St. meld. nr. 12 for 2005-2006 konkluderes det med at det er

«grunn til å anta at registrering av personskader på sokkelen gir et relativt godt bilde av det reelle omfanget av skader».

I Kristelig Folkeparti er vi usikre på om myndighetene fanger opp alle skader og avvik som forekommer i petroleumsnæringen. Vi mener at det er behov for en myndighetskontroll som er mer grundig enn det dagens praksis tilsier. Kontrollen bør etter vår, Høyres og Venstres oppfatning også inkludere anonyme intervju med underordnede arbeidstakere, og vi ber i innstillingen om at departementet legger til rette for dette.

For Kristelig Folkeparti er det svært viktig at varslerne får et bedre rettsvern, og at arbeidsrettslige sanksjoner overfor varslere anses som ugyldige med mindre det kan bevises at reaksjonen ikke er begrunnet i varslingen. Vi har i innstillingen fremmet forslag i tråd med dette. Jeg registrerer at Regjeringen i stor grad har fulgt dette opp i odelstingsproposisjonen om varsling som ble levert Stortinget sist fredag, og det er jeg selvsagt glad for.

En forutsetning for et høyt HMS-nivå er grundig opplæring av de ansatte. En samlet komite presiserer i innstillingen at all opplæring i HMS må ta hensyn til at de ansattes språkforståelse og lese- og skriveferdigheter kan variere. Det er derfor viktig at oljeselskapene tilpasser opplæringen i det enkelte tilfellet.

Den samlede ulykkesrisikoen på sokkelen har de siste årene ikke blitt redusert. Det er behov for å snu denne utviklingen. Det er også behov for å øke innsatsen for å redusere antallet arbeidsbetingede sykdomstilfeller. I innstillingen ber derfor komiteen Regjeringen om raskt å iverksette mer dyptgående utredninger som kan forklare årsaken til at den arbeidsrelaterte dødeligheten blant nåværende og tidligere ansatte på sokkelen er høyere enn i den øvrige arbeidsstyrken i Norge. Vi forutsetter også at man fra myndighetenes side har oppmerksomhet mot HMS-utfordringene knyttet til fjerning av installasjoner på sokkelen og mot det demonteringsarbeidet som foregår på land.

Tilstrekkelig tid til restitusjon og hvile for ansatte på alle nivåer, også ledere, er grunnleggende viktig for å forebygge skader, uheldige hendelser og ulykker. Hovedregelen er derfor at alle ansatte i petroleumsnæringen skal sove uforstyrret og alene. Nattarbeid bør også begrenses til et minimum. Et flertall bestående av regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti ber i innstillingen om hyppige kontroller for å motvirke brudd på arbeids-tidsregelverket.

Bruken av overtid og utvidet oppholdsperiode må vurderes i forhold til omfang og mulige konsekvenser med hensyn til økt risiko for feilhandlinger og skader. Dette bør etter flertallets syn bare tillates når det er sikkerhetsmessig forsvarlig. Nattarbeid har dokumenterte negative effekter for sikkerheten og må begrenses til oppgaver og funksjoner som er nødvendige for å opprettholde forsvarlig virksomhet. Det er i denne forbindelse viktig å minne om at arbeidsmiljølovgivningens generelle forsvarlighetskrav også gjelder i petroleumsnæringen.

Gjennomsnittsalderen på ansatte i oljenæringen er økende. Dette må anses som et uttrykk for at mange trives i yrket. Det er likevel ingen tvil om at næringen har utfordringer knyttet til utstøting og arbeidsbetinget sykdom.

Det er igangsatt flere tiltak for å innhente mer kunnskap om arbeidsrelatert sykdom og skade hos nåværende og tidligere ansatte i petroleumssektoren. Det er viktig at den kunnskapen som de iverksatte tiltakene frambringer, publiseres raskt, slik at erfaringene kan tas hensyn til i næringens forebyggende HMS-strategi.

I innstillingen påpeker komiteen at det særlig er behov for økt kunnskap om konsekvenser av kjemikalieeksponering, og vi ber om at forskning vedrørende dette prioriteres. Vi ber også om at årsakene til at kunnskap om skaderisiko ved uheldig kjemikalieeksponering som var kjent på 1980-tallet, men som ikke synes å være tatt hensyn til i HMS-sammenheng før det var gått relativt lang tid, søkes avdekket gjennom forskning. Dette er ikke minst viktig for de oljearbeiderne som i dag sliter med store helseproblemer som en konsekvens av kjemikalieeksponering i tidligere år.

Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ønsker, med litt ulik ordlyd, at man skal utrede muligheten for å gi de oljearbeiderne som har blitt skadet som følge av kjemikalieeksponering, en rimelighetsbasert erstatning. Dette forslaget går imidlertid regjeringspartiene imot. De går også imot et forslag om at det utarbeides et system for langtidsoppfølging av utsatte arbeidstakergrupper.

Jeg synes det er synd at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet ikke ønsker å stille opp for tidligere oljearbeidere som har fått helsen ødelagt fordi de har utført arbeid de ble satt til på oljeplattformene. Etter Kristelig Folkepartis mening er det uforståelig at man ikke en gang kan stille seg bak en merknad om å utarbeide rutiner og systemer for å sikre at de enkelte NAV-kontorene møter brukere med særlige behov på en god måte.

Selv om det fortsatt er behov for økt HMS-innsats i oljenæringen, skjer det flere positive ting. Jeg vil særlig framheve det positive ved at prosjektet «Risikonivå på norsk sokkel» nå skal utvides til også å omfatte landanleggene som er underlagt Petroleumstilsynets myndighetsområde. Det er også bra at det arbeides for å utvikle bedre parametere for sammenligning av HMS-nivået på norsk og andre lands sokkel.

HMS-arbeidet i petroleumsnæringen videreutvikles i stor grad i et samarbeid mellom Petroleumstilsynet og arbeidslivets parter. Denne arbeidsformen bidrar i stor grad til konsensus om sikkerhetsnivå og tiltak. Jeg vil oppfordre til fortsatt kontinuerlig arbeid for å redusere antallet helseskader og arbeidsbetinget sykdom blant ansatte i oljenæringen.

Ulykker i oljenæringen kan medføre dramatiske skader – både for enkeltpersoner og for samfunnet. Derfor er det svært viktig med internasjonalt samarbeid for å heve HMS-standarden både på norsk og andre lands sokkel. Det er i særdeleshet behov for å samarbeide med Russland for å sikre en god ivaretagelse av HMS-utfordringene ved oljeutvinning i de særlig sårbare nordområdene.

Virkeligheten for entreprenøransatte og ansatte hos underentreprenører skiller seg sterkt fra den hverdagen de operatøransatte opplever. Det er viktig at næringens HMS-arbeid reflekterer dette. Det er besluttet å videreutvikle og intensivere tilsynet med og rådgivningen overfor entreprenørene i petroleumsnæringen. Etter komiteens mening er det bra at dette prioriteres.

I perioden 1996 til 2004 er det registrert over 271 større hydrokarbonlekkasjer på norsk sokkel. Fire til fem av lekkasjene var av samme størrelse som den som startet «Piper Alpha»-ulykken. Slike lekkasjer har potensial i seg til å forårsake store ulykker. I innstillingen understreker komiteen derfor sterkt behovet for tiltak som reduserer ulykkesrisikoen. Det samme gjelder også innsynking av havbunnen. Den må begrenses mest mulig.

Vi trenger gode rutiner for samarbeid og ansvarsdeling mellom Forsvaret og politiet dersom en krisesituasjon skulle oppstå som følge av en terrorhandling mot et norsk oljeanlegg. Det er derfor også viktig at arbeidet for å øke terrorberedskapen på norsk sokkel og i den landbaserte delen av oljenæringen fortsetter.

Presidenten: Ønsker representanten Woie Duesund å ta opp forslag?

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [13:03:03]: Ja, jeg beregnet ikke tiden riktig. Jeg tar opp de forslag som ligger i innstillingen.

Presidenten: Representanten Åse Gunhild Woie Duesund har da tatt opp de forslag som hun refererte til.

Per Rune Henriksen (A) [13:03:16]: Petroleumssektoren er i et HMS-perspektiv en spesiell bransje. Potensialet for storulykker med enorme konsekvenser for mennesker og miljø er absolutt til stede. Arbeidets art og organisering byr også på spesielle utfordringer på arbeidsmiljøområdet. Virksomheten er derfor omgitt av et omfattende regelverk og tilsyn som skal sikre at vi har en høy HMS-standard. I regjeringspartienes Soria Moria-erklæring setter vi som målsetting at norsk petroleumssektor skal være «verdensledende» på helse, miljø og sikkerhet.

Den høye HMS-standarden skal sikres gjennom et strengt regelverk for virksomheten, aktivt tilsyn fra myndighetenes side og ikke minst et godt samarbeid mellom partene, hvor arbeidstakere, selskapene og myndighetene arbeider sammen for å finne gode løsninger på de utfordringer som finnes.

Første prioritet i alt HMS-arbeid må være å fjerne risiko der det er mulig gjennom endringer i organisering av virksomheten og strenge tekniske krav til innretninger og utstyr. I tillegg er det viktig at de ansatte får god og relevant sikkerhetsopplæring.

Meldingen foreslår ingen regelverksforandringer. Tiltakene som omtales, forutsettes oppfylt innenfor etablerte fora for partssamarbeid.

Det er bred politisk enighet om målsettinger og virkemidler i HMS-arbeidet. Dette bærer komiteens innstilling preg av. I noen enkeltsaker er der likevel politisk uenighet.

Flertallet er restriktivt til overtid, nattarbeid og utvidet oppholdsperiode. Arbeidstidsordningene som praktiseres på sokkelen i dag, er spesielle. Tolv timers arbeidsdag i fjorten dagers oppholdsperioder er en utfordring i et helse-, miljø- og sikkerhetsperspektiv. Selskapene har lang erfaring med å styre sikkerhet i denne skiftordningen, og partene er i stor grad enige om at dette er en hensiktsmessig skiftordning. Med denne organiseringen av arbeidstiden skal overtid og utvidet oppholdsperiode bare tillates når det kan dokumenteres at det er sikkerhetsmessig forsvarlig. Det er videre klart dokumentert at nattarbeid har negative effekter for sikkerheten. Vi mener derfor at dette skal begrenses til oppgaver og funksjoner som er nødvendig for å opprettholde forsvarlig virksomhet. Av den grunn vil flertallet gå mot forslaget fra Fremskrittspartiet om at arbeidsmiljølovens regler for nattarbeid skal gjøres gjeldende for sokkelen.

Arbeid av ledende art og lignende som er nevnt i arbeidsmiljøloven § 10-12, er ikke omfattet av arbeidstidsbestemmelsene. Undersøkelser viser at 22 pst. av lederne på sokkelen har jobbet mer enn 16 timer i løpet av et døgn på sokkelen, videre at overtidsbruken er omfattende i denne gruppen. Mange sier at de ikke føler seg tilstrekkelig uthvilt når de er på jobb. Dette er alvorlig sett i sammenheng med de oppgaver dette personellet har i kritiske situasjoner, hvor det stilles høye krav til dømmekraft og reaksjonsevne. Komiteens flertall viser til Innst. O. nr. 18 for 2005-2006 som omhandler endringer i arbeidsmiljøloven, herunder unntak fra arbeidstidsbestemmelsene for dem med særlig uavhengig stilling. Her presiseres de avgrensinger som gjelder når det skal defineres hvem som omfattes av unntaket.

Det er en enstemmig komite som presiserer at hovedregelen er at ansatte i petroleumsvirksomheten skal sove utforstyrret og alene.

Problemer med overtid, nattarbeid og samsoving inntrer gjerne ved revisjonsstans og andre høyaktive perioder på innretningene. Dette betyr at entreprenøransatte og ansatte hos underentreprenører i stor grad eksponeres for disse problemene. Dette er bakgrunnen for at en enstemmig komite påpeker at virkeligheten for disse gruppene skiller seg fra operatøransattes, og at det er viktig at man i helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet tar innover seg dette. Flertallet forventer at operatørselskapene utarbeider konsekvensanalyser for alle ledd i verdikjeden ved igangsettelse av endringsprosesser og omorganiseringer, og forventer videre at RNNS-prosjektets indikatorer og metoder gjenspeiler de forskjellige virkelighetene for operatøransatte, entreprenøransatte og underentreprenørers ansatte.

Mange har blitt skadet av kjemikalieeksponering i petroleumsvirksomhet. I perioden 1966 til ca. 1980 var det mangelfulle kunnskaper om risiko ved kjemikaliebruk og eksponering. Dette har siden blitt forbedret, og risikoen for helseskader er betydelig mindre i dag. Det er likevel slik at skader har oppstått. Flertallet legger til grunn at de som har pådratt seg yrkesskade i petroleumsvirksomheten, fanges opp av yrkesskadeforsikring og trygderettigheter, i tillegg til at de får oppfølging av helsevesenet.

Høsten 2005 tok departementet initiativ til en partsammensatt gruppe som fikk i oppdrag å gi en oversikt over tidligere og nåværende eksponering og helse- og helsesikkerhetsrisiko som følger. Gruppen skulle også skissere behov for oppfølging og kunnskaps- og forskningsbehov. Flertallet peker på at denne gruppens anbefalinger må følges opp. Opposisjonspartiene fremmer to forskjellige forslag om økonomiske ytelser til oljearbeidere som har blitt skadet som følge av kjemikalieksposering. Fremskrittspartiet vil gi erstatning, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil ha en vurdering av billighetserstatning for disse.

Problemstillingen er delikat. Vi har dem som har pådratt seg skader som følge av kjemikalieksposering i petroleumssektoren, men vi har også mange som har blitt utsatt for tilsvarende eksponering med derpå følgende skader i landbasert virksomhet. I Arbeiderpartiet er vi av den oppfatning at vi ikke kan lage spesialordninger som skiller mellom ansatte i petroleumssektoren og andre arbeidstakere som har samme skader. Vi forutsetter at konsekvensene av kjemikalieksposering blir utredet nærmere, og at ny kunnskap kommer til anvendelse i de alminnelige ordningene for yrkesskadde. Dersom det finnes tilfeller som ikke fanges opp av de eksisterende ordningene, må det vurderes særskilte løsninger for disse.

Dykkerne er en annen arbeidstakergruppe som har blitt eksponert for stor risiko i petroleumsaktiviteten på norsk sokkel. I dag synes arbeidssituasjonen for denne gruppen forsvarlig. Det har vært en positiv utvikling med hensyn til ulykker siden 1990-tallet, og komiteen ønsker å styrke denne utviklingen. Et bedret utdanningstilbud vil bedre dykkernes arbeidssituasjon og ikke minst deres mulighet til rettstilling etter en karriere som aktiv dykker.

Flertallet i komiteen legger derfor til grunn at arbeidet som pågår med å få på plass et godt utdanningstilbud for metningsdykkere ved Høgskolen i Bergen, fortsetter. Her har Stortinget bevilget penger til innkjøp av utstyr i samarbeid med Hydro og Statoil. Selskapenes engasjement, som nå forvaltes gjennom Norsk Undervanns Intervensjon, er et viktig bidrag for å få utdanningstilbudet på plass.

Mindretallet fremmer i innstillingen forslag om at det skal utarbeides et system for langtidsoppfølging av utsatte arbeidstakergrupper. Når det gjelder dykkere, framgår det av meldingen at departementet allerede har bedt Petroleumstilsynet vurdere en anbefaling fra en partsammensatt gruppe om å etablere et system for bedre langtidshelseoppfølging av den enkelte dykker. Det framgår også av meldingen at myndighetene vil undersøke mulighetene for en bedret samordning mellom de forskjellige bedriftshelsetjenestene og fastleger som en arbeidstaker blir undersøkt og diagnostisert av.

Kristelig Folkeparti ber også Regjeringen fremme forslag om bedre beskyttelse av varslere. I våre merknader viser vi til den varslede proposisjon fra Regjeringen, som bl.a. tar opp styrket vern for varslere. Denne proposisjonen ble lagt fram på fredag i forrige uke.

Robert Eriksson (FrP) [13:11:07]: Stortingsmeldingen gir en god virkelighetsbeskrivelse av helse-, miljø- og

sikkerhetssituasjonen i petroleumsvirksomheten. Meldingen peker dessuten på flere viktige utfordringer og tilhørende forslag til tiltak, som Fremskrittspartiet i hovedsak støtter. Jeg vil likevel kommentere noen forhold som også representanten fra Arbeiderpartiet før meg var inne på.

Petroleumssektoren er en døgnkontinuerlig virksomhet som krever tilstedeværelse og oppfølging 24 timer i døgnet. Derfor er Fremskrittspartiet imot de signalene som medfører økt forskjellsbehandling av offshoreindustrien i forhold til landbasert industri med hensyn til arbeidsmiljøforhold og spesielt med hensyn til nattarbeid. Det er helt avgjørende at arbeidstidsbestemmelsene må være forutsigbare. Eventuelle endringer i arbeidstidsbestemmelsene må foretas gjennom endringer i lover og forskrifter og ikke gjennom innstramning i tilsynsmyndighetens praksis.

Fremskrittspartiet tror iverksettelsen av de signalene som blir gitt i meldingen hva gjelder regulering av arbeidstid, kan få følgende konsekvenser:

- Ytterligere begrensninger av nattarbeid vil føre til produksjonstap med betydelig økonomisk tap for samfunnet og selskapene. Nattarbeid må etter vårt skjønn være tillatt for å kunne gjenopprette produksjonen.
- En fortetting av arbeidet på dagtid vil være en sikkerhetsmessig utfordring, slik Fremskrittspartiet ser det, og derfor er det også en del av hovedbegrunnelsen for at vi fremmer det forslaget som vi gjør.

Eventuelle begrensninger i bruk av overtid og nattarbeid og utvidet skift må baseres på erfaringer og relevant forskning. Jeg har derfor lagt merke til næringens syn om at det i dag verken foreligger forskning eller erfaringer som tilsier strengere krav på dette området.

I meldingen tar Regjeringen til orde for at norsk sokkel skal være verdensledende når det gjelder HMS. Jeg er ikke uenig i en slik målsetting, men jeg registrerer at det enda ikke er utviklet et måleverktøy som kan måle HMS-nivået på norsk sokkel sammenlignet med andre sokler. Jeg forventer derfor at Regjeringen bidrar til at det utvikles nødvendige og sammenlignbare måleverktøy som gjør det mulig å sammenligne HMS-utviklingen på de ulike lands sokler.

Fremskrittspartiet mener videre at det må være en klar målsetting å sikre en mer konsistent og kostnadseffektiv praktisering av regelverket, i tråd med det funksjonelle regelverks intensjon. Jeg har derfor en viss forventning til at Petroleumstilsynet, i samarbeid med næringen, går igjennom sine prosedyrer for informasjon og oppfølging av regelverket.

Fremskrittspartiet er videre skeptisk til den midlertidige forskriften når det gjelder landbaserte anlegg, hvor nettselskapene har ansvar for netjtjenestene. Vi må huske på at hele forsyningsnettene henger sammen. Derfor er det en viss fare for at den midlertidige forskriften kan medføre dobbeltregulering og vanskelig grensesnitt mellom regelverk. Det å forholde seg til to ulike tilsyn på elsiden vil også kunne skape unødvendig byråkrati og kostnader. Derfor forventer jeg at Regjeringen på en rask og effektiv måte følger opp det en enstemmig komite har uttalt, nemlig at forsyningsnettene for elektrisitet fra gasskraftverkene

og ut til brukerne er det fortsatt DSB som skal ha ansvaret for. Jeg forventer også at Regjeringen følger opp, slik at man får et klart grensesnitt mellom tilsynene.

Saksordføreren var inne på det i sitt hovedinnlegg: En del oljearbeidere har gjennom årenes løp blitt skadet som følge av kjemikalieeksponering. Mange av disse har fått livet sitt ødelagt og har etter mitt skjønn opplevd å komme i en uverdigg hverdagsituasjon. Jeg synes derfor det er trist at ikke regjeringspartiene på en aktiv og synlig måte kunne ha støttet opp om Fremskrittspartiets forslag om å be Regjeringen utrede behovet for en egen erstatningsordning for de oljearbeiderne som har blitt skadet som følge av kjemikalieeksponering.

Jeg registrerer riktignok at regjeringspartiene i innstillingen uttaler at i de tilfeller som ikke fanges opp av eksisterende yrkesskadeerstatnings- og trygdeordninger, må det vurderes «særskilte løsninger». Det hadde vært interessant å få vite hva regjeringspartiene legger i begrepet «særskilte løsninger». Tar man i betraktning den holdningen regjeringspartiene viste i forrige uke, da Stortinget behandlet Fremskrittspartiets forslag når det gjaldt alle dem som var blitt smittet av hepatitt C, er det vel liten sjanse for at denne gruppen jeg snakker om nå, vil få noen form for erstatningsordning.

Jeg vil også påpeke at når det gjelder storulykker, tror jeg hele komiteen og alle i denne salen er enig i at man skal ha et høyt HMS-nivå på norsk sokkel for å fjerne risikoen for ulykker. Det kunne også ha vært hensiktsmessig å se på hvordan man skal granske eventuelle ulykker eller tilløp til ulykker. Fremskrittspartiet mener at det ville ha vært mer hensiktsmessig, istedenfor at Petroleumstilsynet gransker det, at man hadde hatt en uavhengig granskingskommisjon, slik som man kjenner til fra samferdselssektoren.

Avslutningsvis vil jeg på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ta opp forslag nr. 1 i innstillingen, og jeg vil på vegne av Fremskrittspartiet ta opp forslagene nr. 2 og 3 i innstillingen.

Presidenten: Representanten Robert Eriksson har tatt opp de forslagene han refererte til.

Martin Engeset (H) [13:17:38]: Petroleumssektoren er en betydelig næring i Norge, med vidtrekkende ringvirkninger på mange områder. Gjennom ca. 40 års erfaring fra letevirksomhet, boring og drift har vi opparbeidet oss en betydelig kompetanse når det gjelder både bruk av ny teknologi og ikke minst hvordan en betydelig oljevirkosomhet kan drives med utgangspunkt i strenge krav til helse, miljø og sikkerhet.

Det er et felles politisk mål at petroleumsvirksomheten skal være verdensledende på helse, miljø og sikkerhet. Det er en rimelig ambisjon med tanke på at vi snakker om en virksomhet der det kan få svært store og alvorlige konsekvenser, for mennesker og miljø, svært alvorlige og dramatiske konsekvenser dersom det først går virkelig galt. De fleste husker vel med gru den tragiske Alexander Kieland-ulykken.

Det er gledelig å kunne konstatere at omfanget av personskader meldt til Petroleumstilsynet i perioden 2001–2005 har sunket betraktelig, fra 736 i 2001 til 377 i 2005. Omfanget av alvorlige personskader er også blitt redusert i samme periode, fra 64 til 44. I løpet av 2005 tyder imidlertid mye på at denne positive utviklingen har snudd. Dette viser viktigheten av å holde kontinuerlig og sterk oppmerksomhet mot dette.

I forberedelsene til behandlingen av denne saken hadde arbeids- og sosialkomiteen gleden av å besøke Oljedirektoratet, Petroleumstilsynet og Sleipner A-plattformen. Vi fikk her en god gjennomgang av hvordan næringen og forvaltningen arbeider for å tilfredsstille kravene til helse, miljø og sikkerhet.

Et tema som har stått sentralt i debatten, er omfanget av nattarbeid. Hvilke regler skal gjelde for dette, og hvilke begrensninger skal det være? Enhver begrensning må ha et utgangspunkt. I dag er det ikke spesifikke lovfestede eller forskriftsfestede regler som setter grenser for hva som er tillatt nattarbeid på sokkelen. Tilsynsmyndighetene setter grenser basert på veiledningstekst, brev og avgjørelser fra sak til sak. Etter vårt skjønn åpner dette for vilkårlighet og mangel på forutsigbarhet om hva som er lovlig nattarbeid i de enkelte tilfeller. Høyre mener derfor at eventuelle endringer i nattarbeidsbestemmelser må foretas gjennom endringer i lover og forskrifter og ikke gjennom innstramning i tilsynsmyndighetens praksising.

For å ivareta behovet for forsvarlig virksomhet, forutsigbarhet, produksjonssikkerhet samt ivaretagelse av behov for likebehandling mener vi det bør utredes om arbeidsmiljølovens bestemmelser om nattarbeid kan gjøres gjeldende for sokkelen. Jeg har merket meg med interesse at komiteens flertall i sine merknader skriver at stortingsmeldingen

«antyder at det i fremtiden kan bli fremmet forslag om et felles arbeidstidsregelverk for land- og sokkelbasert petroleumsvirksomhet».

Et annet tema som vi også fikk studert nærmere under vår reise til Sleipner A-plattformen, var det som er knyttet til samsoving. Her fikk vi se hvordan lugarer beregnet på to eller fire ble ombygget til små sovelugarer for den enkelte. En enstemmig komite er opptatt av dette problemet og understreker at det er viktig at den enkelte sikres tilstrekkelig tid til restitusjon og hvile. Ikke minst er dette viktig med tanke på å forebygge skader, uheldige hendelser og ulykker.

Denne saken viser at det på dette området er meget bred politisk enighet. På noen få områder er det imidlertid et flertall og et mindretall som utkrystalliserer seg i forhold til de forslag som er tatt opp i innstillingen. Jeg viser til de forslag som Høyre er med på, nemlig forslagene nr. 1 og nr. 4, som for øvrig er begrunnet fra forslagsstillerne også på vegne av oss.

Karin Andersen (SV) [13:22:45] (komiteens leder): I Dokument nr. 8:90 for 1999–2000 tok jeg og noen andre stortingsrepresentanter fra SV initiativet til at vi skulle få

en helse-, miljø- og sikkerhetsmelding for petroleumssektoren, og det er den andre meldingen vi behandler i dag.

Det er høye ambisjoner for sikkerhetsnivået i petroleumssektoren i Norge, og det er bra. Det er bra fordi det fører til færre skader og ulykker, og det er bra fordi høyt nivå på helse, miljø og sikkerhet fører til teknologiutvikling og utvikling ellers i bransjen som bransjen har stor nytte av, både fordi den kan være i forkant, og fordi det får overslag til andre næringer som får nytte av teknologiutvikling som følger av høye krav til bransjen. Men det er også riktig å ha et veldig ambisiøst mål for sikkerhetsnivået på sokkelen, fordi dette er en bransje der risikoen må være minimal, fordi farligheten er så uendelig stor hvis det går galt. Derfor er det også rett å ha et ønske om at man skal være verdensledende på dette området, og også at man i prinsippet har en nullfilosofi for ulykker.

Flere av de foregående talerne har vært inne på at det kan være ulike virkeligheter som ulike ansatte i petroleumssektoren opplever. Det tror jeg er noe av det viktigste som komiteen denne gangen har tatt fatt i. Hvordan det gjennomsnittlig utvikler seg med f.eks. samsoving, kan vise at problemet med samsoving – at man ikke får sove om natten fordi romkameraten snorker, noe som går ut over sikkerheten – kan bli mindre for flertallet, men for noen grupper kan faktisk problemet være økende. Derfor er det viktig at det utvikles måleverktøyer, og at man ser på virkeligheten for de ulike arbeidstakergruppene, slik at man når målsettingen for alle. Noen av de gruppene som i dag kanskje er eksponert mest for dette, utfører også svært viktige arbeidsoperasjoner som må utføres korrekt, og sikkerhetsnivået må være like høyt som det er under drift. Dette skjer spesielt ved nedstenging og vedlikehold på plattformene. Komiteen har vært klar på at man må sikre at det fungerer godt for alle grupper.

Så har komiteens flertall, og også hele komiteen, vært opptatt av problemet nattarbeid, men med litt ulik vektlegging av det. Men det er slik at nattarbeid medfører ekstra risiko, og at nattarbeid må begrenses til det som er høyst nødvendig. Det begrenser også sikkerhetsrisikoen.

Så til ett av de temaene som har vært sentralt under debatten også her i dag, og det er knyttet til kjemikalieskadde i petroleumssektoren. Noen av oss har vært med i lang tid og har fulgt dykkersaken, som har klare paralleller til de kjemikalieskadde i dag. Det er slik at det er ulike syn blant partiene på Stortinget på hvordan eventuelle erstatninger/kompensasjonsordninger skulle innrettes i forhold til dykkersaken.

Når det gjelder de kjemikalieskadde, har det vært nedsett et utvalg, og flertallet mener at man skal følge opp det som kom ut av dette utvalgets arbeid. Det er svært viktig at man nå får kartlagt de medisinske konsekvensene av kjemikalieskader. Den kartleggingen og den medisinske gjennomgangen vil danne grunnlag for hva slags eventuelle erstatninger som kommer på tale. Det er slik i denne saken, som i alle andre saker, at de ordningene som eksisterer, sjølsagt skal benyttes først. Men i en del tilfeller er det slik at disse ordningene ikke fanger opp skader som har oppstått. SV mener at vi er nødt til å ta stilling til hva

slags regime vi skal ha, når vi har fått kartlagt hvilke medisinske skader det er, og hvilke som ikke blir fanget opp av eksisterende ordninger. I tillegg er det rimelig å anta at man i tilknytning til en slik sak må gjøre noe av det man gjorde i nordsjødykkersaken, nemlig å få utredet det konkrete ansvaret for partene som var arbeidsgivere, og hvilket ansvar staten eventuelt måtte ha.

Dette er et følsomt tema, og jeg må si at jeg er uenig i den beskrivelsen som saksordføreren hadde av regjeringspartienes posisjon i denne saken. Da Kristelig Folkeparti satt i den forrige regjeringen, mente de at nordsjødykkerne skulle ha en kompensasjon og ikke erstatning. Det er en stor forskjell i denne salen på hvordan de to begrepene behandles. Derfor er det med litt forundring jeg ser at man nå henviser til Billighetserstatningsutvalget. Da er det enklere å forstå Fremskrittspartiets forslag, som følger opp det man mente den gangen, at man ønsker en erstatningsordning. Men fra SVs side mener vi altså at det er for tidlig å konkludere på dette i dag, for man trenger faktagrunnlaget både når det gjelder skadene, og når det gjelder en avklaring på hvilket ansvar som foreligger, og hva slags erstatningsordninger som kan dekke de eventuelle skadene man måtte finne.

Så finner jeg grunn til å minne om at det i meldingen står at man må øke sikkerheten og beredskapen i nordområdene ettersom oljevirkosomheten og petroleumsvirksomheten beveger seg nordover. Det er svært viktig at det blir fulgt opp på en god måte, også i forhold til helse-, miljø- og sikkerhetsutfordringen som ligger der.

Petroleumstilsynet er svært viktig for at næringen skal kunne fungere i henhold til de høye målsettinger som blir satt for den. I meldingen påpekes det en rekke områder der man forventer at Petroleumstilsynet skal prioritere tilsynet høyere enn i dag, eller prioritere det særlig fordi det er vesentlig for å oppnå den høye standarden på helse, miljø og sikkerhet som man har satt seg. Derfor har flertallet også sagt at man må komme tilbake med en vurdering av behovet for ressurser i tilsynet fordi det er pålagt mange nye oppgaver. Senest fikk det noen nye oppgaver i forbindelse med handlingsplanen mot sosial dumping. Det er grunn til å se til at tilsynet er utstyrt med ressurser som står i forhold til de oppgavene det er pålagt.

Til slutt vil jeg understreke fra SVs side at vi er svært glad for at Regjeringen i meldingen understreker så sterkt at den sikkerhetsfilosofien som skal legges til grunn for helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet i petroleumssektoren, skal være en risikobasert filosofi og ikke en atferdsbasert filosofi. Det er svært viktig fordi en atferdsbasert sikkerhetsfilosofi vil legge mer av ansvaret på den enkelte og være en mye svakere pådriver for at man får fram teknologi, rutiner og arbeidsredskaper som gjør at man i seg sjøl reduserer risiko. Dette er viktig, men man må også få fram det næringspolitiske utviklingspotensialet som ligger i en slik sikkerhetsfilosofi. Vi er veldig glad for at meldingen slår det så entydig fast, slik at man ikke opplever at det er den enkelte arbeidstaker som blir gjort ansvarlig for at ulykker skjer, eller at arbeidsprosesser skal foregå uten at skader oppstår.

Dagfinn Sundsbø (Sp) [13:32:49]: Olje- og gassutvinning, og industriutviklingen knyttet til dette, er landets største næring og avgjørende for vår velstand. Klondikestemningen som var knyttet til oljeindustrien, er over. Nå er dette etablert virksomhet med profesjonelle aktører vi har lov til å stille høye krav til også når det gjelder helse, miljø og sikkerhet. Ingen andre næringer har de samme økonomiske forutsetninger for å holde et høyt nivå på sitt HMS-arbeid. Men få næringer har større utfordringer fordi olje- og gassrelatert virksomhet er risikoutsatt. Små feil kan gi dramatiske utslag både for miljøet og for arbeidstakernes helse.

Også denne meldingen handler om en risikoutsatt næring med store utfordringer i å sikre et tilfredsstillende nivå i sitt HMS-arbeid. Meldingen og innspillene vi har fått til den i høringen som arbeids- og sosialkomiteen har gjennomført, viser at petroleumssektoren har vært gjennom en lærende prosess som er brukt til å etablere et generelt sett høyt nivå i HMS-arbeidet. Det er all grunn til å tro at Stortingets engasjement i HMS-arbeidet i sektoren har virket positivt og bidratt til at dagens konfliktnivå er vesentlig lavere enn det som var situasjonen før Stortingets behandling av den første meldingen.

Det har også skjedd styringsmessige endringer som virker vellykket. Etableringen av Petroleumstilsynet som egen virksomhet er en av disse, og må kunne betegnes som et vellykket grep for å styrke HMS-arbeidet i petroleumssektoren. Stortingets kontinuerlige oppmerksomhet på forholdene i sektoren gjennom vedtaket om at HMS-tilstanden i petroleumssektoren skal forelegges Stortinget hvert fjerde år, har i seg selv en positiv effekt. Men det er liten grunn til hvile. Den samlede ulykkesrisikoen har ikke vært synkende de siste årene. Det er behov for økt innsats for å redusere både lekkasjer, som i verste fall kan føre til storulykker, og arbeidsrelaterte skader.

Komiteen har, som flere av de foregående talere har gitt uttrykk for, spesielt sett på behovet for økt kunnskap om konsekvenser ved kjemikalieeksposering. Det er grunn til å være kritisk til at kunnskap om skaderisiko ved uheldig kjemikalieeksposering, som var kjent allerede på 1980-tallet, ikke synes tatt hensyn til i tilstrekkelig grad. Komiteen peker i ulike særmerknader på dette forholdet og uttrykker behov for tiltak både for å forebygge gjennom bruk av eksisterende kunnskap, og for å iverksette tiltak for å bistå dem som er utsatt for yrkesskade.

Jeg merket meg at saksordføreren syntes det var trist at flertallet ikke støttet hennes syn. Jeg merket meg også representanten Erikssons utsagn om at man knapt kunne stole på at flertallet mente noe alvorlig med sine særmerknader. Jeg tror vi sender feil signaler fra hva en enstemmig komite, faktisk, har vært opptatt av når man sier slikt. Vi bruker formuleringene særskilte løsninger, billighetserstatning, erstatningsordning, men alle i komiteen har vært sterkt opptatt av at dette er et tungt og vanskelig saksområde, hvor storsamfunnet har et ansvar for å gjøre opp for seg om det viser seg nødvendig. Derfor tror jeg det er et uheldig signal å gi uttrykk for at disse forskjellige begrepene betyr vesensforskjellige løsninger når det kommer til stykket.

Forholdene for pionerdykkerne i Nordsjøen har lært oss alle noe om betydningen av HMS-arbeidet innenfor områder hvor en er usikker på hvilke konsekvenser en virksomhet har. Komiteen har merket seg at dagens arbeidssituasjon for dykkere i petroleumssektoren synes forsvarlig, men understreker betydningen av fortsatt fokus på langtidsoppfølging av dykkere rundt Nordsjøen. I denne meldingen er utdanningstilbudet til dykkere fokusert. Komiteens flertall legger til grunn at arbeidet med å få på plass et utdanningstilbud ved Høgskolen i Bergen fortsetter. Utdanningen må også legge til rette for at dykkere får mulighet til å gå over i retrettstillinger når den aktive dykkerperioden er over. Det er utsatte arbeidsgrupper i Nordsjøen. Komiteen har vist et bredt engasjement i å peke på tiltak for disse gruppene. Vi har valgt litt ulike ord i måten vi uttrykker det på. Jeg synes det er viktig at man ikke gjør det til en større distanse enn det er.

Ansatte i oljeindustrien har i mediene framstått med historier om underrapportering av personskader og uheldige hendelser i næringen. Selv om det i meldingen heter at det er «grunn til å anta at registrering av personskader på sokkelen gir et relativt godt bilde av det reelle omfanget av skader», vil det være behov for å understreke at rapportering av skader og hendelser som kunne ha ført til ulykker, er en meget viktig del av det skadeforebyggende arbeidet. Man må vite for å forbedre! Jeg er derfor glad for at beskyttelse av varslere nå kommer opp som egen sak, som allerede er lagt fram for Stortinget, og vi må henviser til denne når vi understreker at beskyttelse av varslere også er viktig i forhold til rapporteringer fra det som skjer i Nordsjøen.

Et av de utviklingstrekk som behandles spesielt i denne meldingen, er den økende grad av integrering av virksomheten på sokkelen og på land. Dette stiller krav til utvikling av et HMS-regelverk som er tilpasset faktisk virksomhet og endringer i arbeidsforhold som følge av nye driftsformer.

Et annet sentralt element i framtidig sikkerhetsarbeid er det faktum at vi er kommet inn i en fase hvor nedrigging av anlegg blir en like viktig del av virksomheten offshore som etablering av nyanlegg. Kravene om sikkerhet og arbeidsmiljø må selvsagt håndheves like tydelig i denne virksomheten som ved oppbygging av ny. Det er øg grunn til å være nervøs for at de entreprenører som kommer og går på sokkelen og jobber med nedrigging av anlegg, vil være fanget opp av det samme langvarige arbeid med å sikre arbeidsmiljøet i Nordsjøen. I den forbindelse kan man kanskje se for seg at det vil være store saker å ta opp også i den HMS-melding som skal komme om fire år.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

André N. Skjelstad (V) [13:40:22]: Etter å ha arbeidet med denne stortingsmeldingen har jeg sett at HMS i petroleumsvirksomheten ikke er helt det samme som i en del andre virksomheter. Petroleumsnæringen er kompleks, noe som medfører at en rekke ulike elementer, som f.eks. politiske målsettinger og internasjonale og nasjonale

le forpliktelser, legger føringer for hvordan regelverket skal utformes og håndheves.

Rammeverket for helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten legger til grunn at det skal være et forsvarlig HMS-nivå, og dette må til enhver tid framstå som mest mulig hensiktsmessig for næringen og for myndighetenes tilsyn. Hovedmålsettingen er at petroleumsvirksomheten skal være verdensledende på HMS.

For å kunne nå våre målsettinger er det viktig at man har en kontinuerlig forbedring av HMS-nivået, for å forebygge ulykker som kan ramme næringen, samfunnet og de ansatte. En kontinuerlig forbedring og en forutsetning for et høyt HMS-nivå er avhengig av god opplæring av de ansatte. Denne opplæringen må, og jeg understreker *må*, tilpasses hver enkelt, for ikke alle har de samme evner og forutsetninger for å motta læring.

HMS-tiltakene i petroleumsvirksomheten har i stor grad vært rettet mot virksomheten på offshore og på land. Som en konsekvens av at den land- og offshorebaserte virksomheten er blitt mer integrert, vil et nytt helhetlig regelverk som skal gjelde for både sokkel og land, være ferdigstilt innen utgangen av 2006. Det nye regelverket vil og bør da bære preg av en internasjonal harmonisering, slik at forskjellen mellom norske og internasjonale HMS-krav blir mindre, noe det helt klart er et behov for.

Petroleumstilsynet har hovedansvaret for å påse at HMS-kravene blir fulgt. I stortingsmeldingen står det at Petroleumstilsynet skal bruke ressurser for å kunne følge og forstå utviklingen i næringen på en helhetlig måte. Petroleumstilsynet har de siste årene fått en rekke nye oppgaver, og man kan sette spørsmålsteget ved om tilsynet faktisk er i stand til å utføre det de er satt til. Med en frisk million kroner i revidert nasjonalbudsjett kan det synes som om tilsynet ikke er blant de mest prioriterte – på tross av at Regjeringen pålegger dem flere og flere oppgaver.

Under høringen komiteen hadde i forbindelse med arbeidet med denne stortingsmeldingen, fikk jeg inntrykk av at både fagforeningenes og bedriftenes interesseorganisasjoner var enig i meldingens hovedbudskap: Norges petroleumsvirksomhet skal være verdensledende. Uenigheten mellom partene gikk i stor grad på hvor mye natt- og overtidarbeid det skal være, samtidig som man ivaretar behovet for en god natts søvn. Slik en samlet komitee påpeker, framgår det av regelverket at alle skal kunne sove uforstyrret og at alle skal sikres tilstrekkelig hvile, noe vi også fikk høre da vi var på befaring på Sleipner i vår.

Når det gjelder nattarbeid, mener Venstre sammen med Høyre at det bør utredes om arbeidsmiljølovens bestemmelser om nattarbeid kan overføres til offshorevirksomheten – dette for å sikre forutsigbarhet og ivareta behovet for forsvarlig virksomhet, sikkerhet og likebehandling.

Å arbeide i petroleumsvirksomheten medfører ofte hardt fysisk arbeid og arbeid med kjemiske stoffer. På 1980-tallet ble en rekke mennesker som jobbet i virksomheten, utsatt for kjemikalieeksponering, med uforhet som følge. Som både representanten Engeset fra Høyre og representanten Woie Duesund fra Kristelig Folkeparti tidligere har nevnt, har disse medlemmene sammen med

Venstre fremmet forslag om hvordan billighetserstatningsordningen bør praktiseres overfor de oljearbeiderne som er blitt skadet som følge av eksponering av kjemikalier. Men for å kunne forhindre flere ulykker ved kjemikalieeksponering er det viktig at vi finner ut hvorfor disse ble syke. Det er derfor gledelig at det er en samlet komitee som mener dette.

Dykkere er en annen gruppe som har vært utsatt for ulykker og senskader på grunn av dykkingen de har utført. Venstre mener derfor at det er et klart behov for langtidsoppfølging av dykkere i petroleumsnæringen, der man får tilbud om helseoppfølging og hjelp til fortsatt yrkesliv på land. Dette oppfølgingsarbeidet kan NAV-kontorene organisere, og Venstre har derfor sammen med Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti fremmet forslag om dette.

Et annet viktig moment i denne meldingen er storulykkesrisikoen ved petroleumsvirksomheter. En ulykke ved Kårstø eller ved Sleipner kan føre til enorme ødeleggelser. For å forhindre dette må tiltak som reduserer ulykkesrisikoen, være høyt prioritert, f.eks. ved samarbeid med engelsk virksomhet, som etter «Piper Alpha»-ulykken arbeidet mye med å redusere hydrokarbonlekkasjer.

Venstre vil påpeke at for Norge som olje- og gassnasjon er samarbeid og deltakelse i internasjonale organer en viktig og preventiv del av vår terrorberedskap. I tillegg må sikkerheten ved anleggene ha høy prioritet. Med den store aktiviteten i nord er det også viktig at man har klar en beredskap som er i stand til å håndtere en eventuell ulykke. Det er også et større behov for å styrke tilsynsvirksomheten.

Gode helse-, miljø- og sikkerhetstiltak i petroleumsvirksomheten er avgjørende for at vi fortsatt skal opprettholde vår store aktivitet.

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:46:13]: Stortinget behandler i dag St.meld. nr. 12 om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten. Med denne meldingen ønsker Regjeringen å fokusere på de sentrale utviklingstrekkene og utfordringene innenfor petroleumsvirksomheten på sokkelen og på de landanleggene Petroleumstilsynet har ansvaret for å følge opp. Petroleumsvirksomheten er landets største næring. Det er Regjeringens mål at petroleumssektoren skal være verdensledende på helse, miljø og sikkerhet og en foregangsnæring med hensyn til styring av bl.a. storulykkesrisiko.

Dagens petroleumsvirksomhet holder et generelt høyt nivå på helse, miljø og sikkerhet. Uønskede hendelser de senere årene har likevel vist at virksomheten kan innebære storulykkesrisiko, fare for personskader og arbeidsbetinget sykdom og miljøforurensning. Denne sektoren har også stor betydning for norsk økonomi og samfunnslivet for øvrig. Regjeringen mener derfor det er riktig og viktig med en sterk fokusering på virksomhetens HMS-nivå. Komiteen støtter også denne målsettingen i sin innstilling.

Storulykker i petroleumsvirksomheten har et potensial for å kunne ha betydelige negative konsekvenser og medføre kostnader både av menneskelig og sosial, miljømessig og økonomisk karakter. Forebygging av storulykker i

petroleumsvirksomheten handler først og fremst om å verne liv, men er også en sentral forutsetning for å åpne miljøfølsomme områder for virksomhet og å opprettholde Norges omdømme med hensyn til leveransesikkerhet. Dette ansvarsområdet omfatter derfor både arbeidsmiljøforhold og teknisk og operasjonell sikkerhet i en høyteknologisk næring.

Den første stortingsmeldingen om HMS i petroleumsvirksomheten ble lagt fram i 2001. Stortinget bad i den forbindelse om at en slik melding legges fram hver fjerde år. I tiden som har gått siden den forrige stortingsmeldingen, har vi dessverre ikke sett en vedvarende positiv utvikling i form av redusert storulykkesrisiko. Det er allikevel grunn til å framheve at redusert risiko på enkeltområder ser ut til å ha en klar sammenheng med felles fokus fra industrien og myndighetene. Dette er viktig lærdom, og Regjeringen ønsker at meldingen skal være en rettesnor for på hvilke områder innsatsen bør gjøres de nærmeste årene.

Jeg vil understreke betydningen av det gode og brede partssamarbeid som er etablert innenfor petroleumssektoren. Noen av de positive endringene i HMS-tilstanden de siste årene viser at en god dialog og samarbeid mellom partene og myndighetene er viktige forutsetninger for å bedre HMS-nivået og sikre fortsatt verdiskaping.

I meldingen setter vi også søkelyset på at de menneskelige og samfunnsøkonomiske konsekvensene av hendelser, arbeidsbetinget sykdom og skade i petroleumsvirksomheten er betydelige. Vi ser nærmere på de enkelte sider ved en arbeidsplass i petroleumsvirksomheten og peker særlig på risiko forbundet med arbeidstidsordninger og kjemikalieeksponering. Regjeringen vil følge opp rapportene fra de partssammensatte gruppene som har sett på dukking i petroleumsvirksomheten og bruk av kjemikalier gjennom tidene i petroleumsvirksomheten, og vi er opptatt av at de oljearbeiderne som ikke har kunnskap om hva de er eksponert for, skal få svar. Det er positivt at komiteen også understreker betydningen av disse temaene. Jeg vil imidlertid understreke at Norge har et godt utbygd helse- og velferdssystem. Regjeringen ønsker ikke å etablere særordninger for arbeidstakere på sokkelen, og arbeidstakere i petroleumsvirksomheten må i utgangspunktet omfattes av de samme ordningene som resten av arbeidslivet.

Petroleumsnæringen må ha kontinuerlig oppmerksomhet på å hindre at arbeidstakere utsettes for arbeidsforhold og belastninger som fører til tidlig utstøting. En partssammensatt arbeidsgruppe har sett særskilt på forhold av betydning for utstøting fra arbeidet på sokkelen, og har kommet med forslag til oppfølgingstiltak. Både myndigheter og næringen må fokusere på å følge opp anbefalingene fra arbeidsgruppen.

Samtidig er det nødvendig, både for myndighetene og partene, å skaffe mer kunnskap om de enkelte risikofaktorer. Regjeringen vil derfor fortsatt prioritere forskningsinnsats på HMS i petroleumsvirksomheten. Vi vil ha økt oppmerksomhet på bl.a. arbeidstidsordninger og kjemikalieeksponering. Det er allerede igangsatt egne prosjekter for å identifisere og prioritere FoU-behov ved tidligere og

nåværende eksponering av kjemikalier og i forhold til de spesielle arbeidstidsordningene som finnes på sokkelen. Risikostyring, omfang og årsaker til sykefravær, effekter av dagens arbeidstidsordninger og sammenhengen mellom eksponering for kjemikalier og arbeidsbetinget sykdom er blant de tema det er behov for mer kunnskap om.

I forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 47 for 2002-2003 om pionerdykkerne bad Stortinget Regjeringen om å komme tilbake med en gjennomgang av hvordan dukkingen i petroleumsvirksomheten foregår i dag. Dette temaet er gjennomgått i samarbeid med partene og presenteres i meldingen. Vi har også sett nærmere på inna-skjærs dukking innenfor Arbeids- og inkluderingsdepartementets ansvarsområde. Dette har vært en nyttig og riktig øvelse. Fagfolkene og partene konkluderer med at dukking slik den foregår i petroleumsvirksomheten på sokkelen i dag, er å anse som forsvarlig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Martin Engeset (H) [13:51:43]: Et av temaene i debatten har vært om arbeidsmiljølovens regler også kan gjøres gjeldende på sokkelen. Det er vel slik at Fremskrittspartiet har foreslått at dette bør skje, mens Høyre og Venstre har foreslått at dette bør utredes. Så har jeg merket meg at komiteens flertall skriver følgende på side 10:

«Flertallet har merket seg at meldingen antyder at det i fremtiden kan bli fremmet forslag om et felles arbeidstidsregelverk for land- og sokkelbasert petroleumsvirksomhet, og vil ta stilling til dette når det eventuelt fremlegges.»

Jeg kunne tenke meg å utfordre statsråden til å begrunne litt nærmere hvilke tanker han har omkring behovet for et felles regelverk, og i tilfelle anslagsvis på hvilket tidspunkt han kan tenke seg å fremme et slikt forslag.

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:52:43]: Det er ingen tvil om at arbeid på sokkelen er et krevende arbeid, hvor hensynet til å ivareta sikkerhet og miljø for arbeidstakere skal settes i høysetet. Det er spesielt debatten knyttet til nattarbeid som også har vært tema i komiteens innstilling, og jeg vil understreke betydningen av å begrense denne aktiviteten til det som er nødvendig av hensyn til drift av disse anleggene, og at man ikke i større omfang enn det som er nødvendig, åpner for slikt arbeid.

Når det så gjelder eventuelle framtidige tilpasninger av arbeidstidsbestemmelser på sokkelen og arbeidstidsbestemmelser på land, vil jeg ikke gå nærmere inn på det i dag. Om Regjeringen skulle vurdere det nærmere en gang i framtiden, får vi heller komme tilbake til det. Jeg vil ikke gå inn på det i dag – verken behovet for det eller et eventuelt tidspunkt for å se på det – men understreke det som flertallsinnstillingen sier, og det som ligger til grunn i meldingen, at vi vil begrense spesielt nattarbeid til et minimum.

Robert Eriksson (FrP) [13:54:19]: La meg få lov til å følge opp foregående spørsmål.

Når det gjelder arbeidstidsbestemmelser, har næringen selv uttalt at en ytterligere begrensning når det gjelder nattarbeid og en overføring av mer arbeid på dagtid kan føre til en fortetting av arbeidet på dagtid. Da blir mitt spørsmål til statsråden: Ser statsråden også de sikkerhetsmessige utfordringene man står overfor hvis man i for stor grad fortetter arbeidet på dagtid, slik også næringen selv har påpekt?

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:55:07]: Det er utvilsomt slik at en svært stor andel av det arbeidet som foregår offshore, er det knyttet sikkerhetsmessig risiko til. Vi vet, og erfaringene tilsier, at arbeid som foregår på nattetid, er det også knyttet større risiko til enn arbeid som foregår på dagtid. Det har vi dokumentert og har kjennskap til gjennom de erfaringene som vi har høstet med denne typen arbeid. Det blir derfor en avveining mellom hva som gir størst risiko: økt arbeid på natt eller en større fortetting på dag. Erfaringene så langt tilsier at det er fornuftig å begrense arbeidet på natt. Så langt har vi få erfaringer for at økt aktivitet på dagtid har medført en sikkerhetsrisiko utover det som er akseptabelt.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [13:56:12]: Det kan synes som om oljeselskapene på 1980-tallet hadde betydelig kunnskap om hvilken kjemikalierisiko de utsatte mange av sine ansatte for. Det ble likevel ikke iverksatt vernetiltak før et stykke inn på 1990-tallet.

Jeg har møtt flere oljearbeidere som i dag er arbeidsuføre, og de er sterkt preget av at de over år ble utsatt for farlige kjemikalier under arbeid i oljeindustrien. Dette er møter som gjør sterkt inntrykk. Inntrykkene er sterke fordi disse menneskene har fått sin helse ødelagt etter å ha stolt på at oljeselskapene satte dem til ufarlig arbeid. Jeg er svært glad for at en samlet komitee stiller seg bak kravet om at årsaken til at kunnskap om skaderisiko ved uheldig kjemikalieeksponering som var kjent på 1980-tallet, ikke ble tatt hensyn til før det var gått relativt lang tid, søkes avdekket gjennom forskning. Når tar Regjeringen sikte på å iverksette en slik forskning, eller skal vi kalle det et granskingsprosjekt?

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:57:21]: Det er et viktig tema som blir tatt opp her. Det er dessverre slik at både arbeidstakere på sokkelen og til dels også arbeidstakergrupper på land i tidligere tider ble eksponert for kjemikaliebruk som vi den gang hadde for liten kunnskap om konsekvensene av. En arbeidsgruppe som har bestått av parter fra både industrien og myndighetene, har konkludert med at det kjemiske arbeidsmiljøet på sokkelen i dag synes forsvarlig. Samtidig peker man på, som representanten sier, at det er eksponering fra kjemikalier i tidligere tider som vi ikke vet nok om. Dette skal vi nå i samarbeid med næringen og forskningsmiljøene ta tak i, for det er, som det ble sagt, viktig at arbeidstakergrupper som har vært utsatt for dette, og som frykter for konsekvensene av tidligere kjemisk eksponering, får et best mulig svar på hva de har vært utsatt for og mulige konsekvenser av det-

te, og at det skjer så raskt som mulig. Nøyaktig tidspunkt kan jeg ikke gi, men dette vil være prioritert arbeid.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [13:58:45]: Jeg hadde så mye på hjertet at jeg ikke fikk fullført det jeg hadde tenkt å si.

Nå som vi står overfor store utvinninger i nord, synes jeg det er viktig å presisere at en samlet komitee har understreket at beredskapen i nordområdene må styrkes i takt med økt leting og utbygging. Komiteen understreker også behovet for beredskap i forhold til storulykker, personskafer og medisinsk beredskap. Dette innebærer krav til næringen og det offentliges forpliktelser og ansvar.

Jeg merket meg at Senterpartiets representant tydelig sa at de vil gi støtte til dem som har vært eksponert for kjemikalier, dersom det er behov. Det synes jeg er positivt. Etter å ha møtt dem som har fått sin helse ødelagt, og som frykter for framtiden, er det viktig for meg og for Kristelig Folkeparti at en starter nå. Derfor forslaget i dag. Behovet er der alt, etter vår mening.

I forbindelse med at Regjeringen fredag la fram et eget forslag om varslere, heter det i en pressemelding:

«Hvis arbeidstakeren blir sagt opp eller straffet på andre måter, er det arbeidsgiver som må sannsynliggjøre at dette ikke var begrunnet i varslingen.»

Dette er i tråd med Kristelig Folkepartis intensjon i forslag nr. 5, og jeg ber derfor om at det blir omgjort til et oversendelsesforslag.

Avslutningsvis vil jeg takke komiteen for et godt samarbeid om St. meld. nr. 12 og takke for en konstruktiv debatt. Jeg mener at det er et godt utgangspunkt for at Petroleumstilsynet skal lykkes i å være ledende når det gjelder helse, miljø og sikkerhet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 2675)

S a k n r . 5

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Kenneth Svendsen og Øyvind Korsberg om at permitteringsordningen utvides til 42 uker, og at arbeidsgivers lønnspliktperiode ved permittering reduseres til 5 arbeidsdager (Innst. S. nr. 193 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:67 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Dagfinn Sundsbø (Sp) [14:02:14] (ordfører for saken): Representantene Ulf Leirstein, Kenneth Svendsen og Øyvind Korsberg ber Stortinget instruere Regjeringen om å fremme forslag om at permitteringsordningen utvides til 42 uker, og at arbeidsgivers lønnspliktperiode ved permittering reduseres til fem arbeidsdager.

I innstillingen viser komiteen til at arbeids- og sosialkomiteen i sin budsjettinnstilling for 2006 ber Regjeringen om i samarbeid med partene i arbeidslivet å se på ulike sider ved permitteringsregelverket. Med henvisning til denne anmodningen uttaler statsråd Bjarne Håkon Hanssen i sitt brev i forbindelse med komiteens behandling av dagens sak til at han tar sikte på å avholde et møte med partene i arbeidslivet i nær framtid.

Komiteens flertall – alle partier unntatt Fremskrittspartiet – er tilfreds med at Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med tilbakemelding på komiteens anmodning i forbindelse med statsbudsjettet for 2007. Ut fra dette foreslås saken vedlagt protokollen.

Både for næringslivet og for arbeidstakerne er det behov for et godt permitteringsregelverk. Selv om situasjonen i arbeidsmarkedet i dag er lysere enn på lenge, har vi næringer og utsatte yrker som lever under periodiske svingninger som gjør det statlige permitteringsregelverket viktig for å opprettholde arbeidsplasser. Permitteringsregelverket er ikke minst viktig for å beholde næringsvirksomhet i distriktene, hvor alternativet til permittering lett vil kunne bli å flytte for å finne alternativt arbeid.

I budsjettforslaget fra regjeringen Bondevik ble permitteringsordningene foreslått endret ved at arbeidsgivers lønnspliktperiode ved permittering ble utvidet fra fem til ti dager, og ved at retten til dagpenger under permittering ble redusert fra 42 uker til 26 uker. Et bredt flertall i Stortinget – alle partier unntatt Fremskrittspartiet – sluttet seg til regjeringen Stoltenbergs forslag om å øke dagpengeperioden til 34 uker. Denne endringen ble i Regjeringens budsjettokument kostnadsberegnet til 180 mill. kr. En utvidelse til 42 uker ville representert behov for ytterligere 180 mill. kr. i bevilgning. Jeg nevner disse tallene for å vise at justeringer i permitteringsregelverket som kan virke begrensende, altså representerer store budsjettuttellinger.

Også i behandlingen av statsbudsjettet for 2006 fremmet Fremskrittspartiet de samme forslag som de gjentar i sitt Dokument nr. 8-forslag nå. De nådde ikke fram i den behandlingen, men kommer nå tilbake, og det er det full anledning til. Jeg er imidlertid ganske sikker på at flertallet bidrar til en ryddig saksbehandling gjennom å gi Regjeringen anledning til å komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2007. Det var det Stortinget bad om, og det er dette Stortinget bør forholde seg til.

Per Rune Henriksen (A) [14:05:46]: Det er nesten unødvendig å ta ordet i denne debatten etter at saksordføreren har presentert saken veldig greit. Det det kort og godt dreier seg om, er: Skal vi vente på det som vi vet kommer i statsbudsjettet, og som er varslet i forrige statsbudsjett, eller skal vi gjøre regelverksendringer her og nå?

Jeg synes det kan være vel verdt å diskutere permitteringsordningene. Jeg er ikke helt sikker på at det skal være et mål i seg selv at permitteringsregelverket skal stå spikret og dermed være forutsigbart i alle retninger. Jeg tror permitteringsregelverket også må justeres noe etter hva slags tider vi er inne i.

I dag er vel neppe permitteringsregelverket den mest akutte problemstillingen for norsk arbeidsliv. For enkelte bransjer kan det nok være et problem, og det er også en av de tingene som man skal se på fram mot statsbudsjettet, når det kommer, slik også saksordføreren var inne på. Jeg tror at det som først og fremst er viktig, er å se på virkningene av regelverket slik det fungerer i dag, og hvordan det kan fungere både bransjevis og totalt sett på sikt.

Det er vel ingen hemmelighet at regjeringspartiene ikke var veldig begeistret for å følge opp forrige regjeringens forslag når det gjelder permitteringsregelverket. Det medførte også at vi fikk utvidet permitteringsperioden, men vi klarte ikke å komme i land med arbeidsgiverperioden i regelverket.

Vi tror det kan være grunnlag for å få det til noe bedre i tiden som kommer, men dette er også noe som det må jobbes med sammen med partene for å finne de gode løsningene. Dette ser vi fram til å få lagt fram i forbindelse med statsbudsjettet.

Robert Eriksson (FrP) [14:08:13]: La meg først få vise til at det forrige storting vedtok enstemmig i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2005 at regjeringen Bondevik II skulle

«utarbeide et forslag til permanent regelverk for permitteringsreglene som fanger opp både konjunktur- og sesonghensyn, og legge dette frem i forbindelse med statsbudsjettet for 2006».

Vi vet alle at dette ikke har skjedd. Ikke bare er saken utsatt i ett år, men man fikk samtidig både økte egenandeler og redusert dagpengeperiode. Jeg har naturlig nok merket meg svarbrevet fra statsråd Bjarne Håkon Hanssen av den 8. mai i år, hvor det står at man tar sikte på å avholde et møte med partene i arbeidslivet i nær framtid.

Fremskrittspartiet mener at permitteringsregelverket slik det gjaldt fram til 31. desember 2005, burde ha vært bevart inntil den varslede analysen ble gjennomført. Jeg må derfor si at jeg er noe forundret over at den sittende regjering, når man tar i betraktning det som ble sagt i valgkampen i fjor høst, ikke har foreslått å opprettholde det regelverket som gjaldt, fram til utgangen av 2006. Man skulle jo ha trodd og burde ha forventet at Regjeringen iallfall ønsket med det man sa, å ivareta de opprinnelige sidene ved permitteringsregelverket. I stedet har man innført en kortere dagpengeperiode og påført næringslivet ytterligere kostnader med økte egenandeler ved at man nå har fått ti dagers lønnsplikt.

De negative konsekvensene av innstrammningene i permitteringsreglene indikeres av en rapport om konsekvensene av strammere permitteringsregler. Det ble bl.a. dokumentert at det ville skje et stort fall i antall permitteringer med ti dagers lønnsplikt, fordi bedriftene i større grad ville ty til midlertidig ansettelse framfor fast ansettelse. Vi-

dere påpekte man at konsekvensene av det ville bli til en svekkelse av produktiviteten og rekrutteringen, og at helse, miljø og sikkerhet ville bli dårligere. Rekruttering av motiverte og kompetente nye medarbeidere, bl.a. lærlinger, er blitt betydelig svekket grunnet økt usikkerhet om fast ansettelse. Jeg er klar over hvordan situasjonen på arbeidsmarkedet er, men vi må her huske på at vi snakker om næringer som er svært konjunkturutsatt.

Fremskrittspartiet finner det nødvendig å foreslå forbedringer i regelverket av hensyn til arbeidstakere og norske bedrifter før de nye reglene volder altfor stor skade. Jeg tillater meg derfor å ta opp det forslag som Fremskrittspartiet har fremmet i innstillingen.

Presidenten: Representanten Robert Eriksson har tatt opp det forslag han refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.
(Votering, se side 2676)

S a k n r . 6

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Martin Engeset og Erna Solberg om innføring av «Green Card-ordning» for arbeidssøkere med behov for særskilt tilrettelegging av arbeidsplassen (Innst. S. nr. 196 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:78 (2005-2006))

Kari Kjønås Kjos (FrP) [14:12:23] (ordfører for saken): En av de første befaringer som arbeids- og sosialkomiteen gjennomførte i fjor høst, var et besøk hos Abelia, som er NHOs forening for kunnskaps- og teknologi-bedrifter. De arbeider aktivt for at deres medlemsbedrifter skal ansette, tilrettelegge for og beholde kompetente funksjonshemmede arbeidstakere. Abelia etterlyste den gang en ordning de kalte «Green Card», en ordning som skulle gi den funksjonshemmede arbeidssøker et dokument fra trygdekontoret som viste at en eventuell kostnad ved å tilrettelegge arbeidsplassen ville bli dekket av trygdekontoret og utført av hjelpemiddelsentralen umiddelbart etter ansettelse.

Til tross for at arbeidsmarkedet er blitt betydelig bedret, er situasjonen for personer med nedsatt funksjonsevne like vanskelig. Det er fortsatt for mange som faller utenfor, til tross for intensjonene i IA-avtalen. Nasjonalt dokumentasjonssenter har utarbeidet en undersøkelse som viser klart at personer med nedsatt funksjonsevne stiller langt bak i køen når bedrifter innkaller til jobbintervju, selv om de er godt kvalifisert for stillingen.

Det er tverrpolitisk enighet i komiteen om at dette er bekymringsfullt, og det er derfor stor vilje til å få snudd denne negative trenden. I brev av 19. mai fra statsråden kan vi lese at en slik ordning som etterlyses av forslagsstillerne, skal ha blitt innført av Rikstrygdeverket høsten 2005, under navnet «Garanti for oppfølging».

Fremskrittspartiet synes ideen om «Green Card» er veldig god, og er derfor svært bekymret over at ingen berørte parter ser ut til å ha fått med seg at en «Green Card»-ordning allerede er innført. En ringerunde til noen trygde-

kontorer og hjelpemiddelsentraler viser at denne ordningen er dårlig kjent, eller helt ukjent, til tross for at det faktisk er disse som skal administrere ordningen. Brukerorganisasjoner vi har vært i kontakt med, synes heller ikke å kjenne denne ordningen.

Det er på denne bakgrunn betryggende at statsråden i sitt brev av 19. mai gir uttrykk for at ordningen vil bli evaluert til høsten når den har vart i ett år, og at Rikstrygdeverket da vil vurdere omfanget og virkningen av ordningen. Videre sier statsråden i samme brev at

«myndighetene og partene i arbeidslivet (...) vurderer innretningen på virkemidlene i IA-avtalen. I den forbindelse drøftes det om det er behov for en mer omfattende tilretteleggingsgaranti der målet er å gi arbeidsgiver en trygghet for at arbeidssøkere med redusert funksjonsevne får den nødvendige bistand som funksjonsnedsettelsen krever i den konkrete arbeidssituasjon».

Det er en samlet komite som imøteser den varslede evalueringen av gjeldende garantiordning og forutsetter at gjennomgangen tar for seg både innhold, regelverk og spørsmål om i hvilken grad ordningen er gjort tilstrekkelig kjent for brukerne, idet det synes klart at ordningen i dag er svært lite eller overhodet ikke kjent for involverte parter.

Det er viktig å understreke at det er av avgjørende betydning at alle virkemidler, både økonomiske og tekniske, er avklart til intervjuet, og at de utløses umiddelbart ved bekreftelse om ansettelse. Det er derfor betryggende når statsråden i sitt oppfølgingsbrev av 1. juni skriver:

«Departementet vil i samarbeid med Rikstrygdeverket følge opp ordningen videre for å sikre at den blir godt kjent og benyttet på alle landets hjelpemiddelsentraler.»

Komiteen foreslår på denne bakgrunn at dokumentet vedlegges protokollen.

Lise Christoffersen (A) [14:16:14]: Jeg vil gjerne starte med å berømme forslagsstillerne og saksordføreren for godt arbeid med et viktig tema. Vi snakker om funksjonshemmedes muligheter på arbeidsmarkedet, vi snakker om arbeidssøkere med behov for tilrettelagte arbeidsplasser, og så snakker vi om personer som antakelig har gått opp. Tilgjengelig informasjon sier lite om den enkelte opplevelse, men det finnes noen tall på aggregert nivå som det går an å drodle litt rundt.

Rundt 15 pst. av befolkningen oppgir at de har en funksjonshemming. Bare 44 pst. av disse er sysselsatt, mot 74 pst. av befolkningen som helhet. Det er altså en forskjell på hele 30 prosentpoeng. Den forskjellen har vært stabil over tid, men som samfunn kan vi ikke akseptere at dette fortsetter å være stabilt. Når vi samtidig vet at de 56 pst. av funksjonshemmede som ikke er sysselsatt, inngår i de tilsvarende 26 pst. av totalbefolkningen, er altså gapet mellom funksjonshemmede og funksjonsfriske enda større enn 30 prosentpoeng. Samtidig ser vi det litt rare fenomenet at arbeidsledigheten blant personer med nedsatt funksjonsevne er lavere enn i befolkningen som helhet. Og hva sier det? Jo, som jeg var inne på, mest sannsynlig

sier det at mange har gitt opp, og blir mottakere av ytelser fra trygdekontoret, mens de aller helst ville vært bidragsyttere til ligningskontoret. For noen er trygd den beste løsningen. Men vi vet at det ikke gjelder alle. Diskriminering og manglende praktisk tilrettelegging fra arbeidsgivere både i offentlig og i privat sektor stenger unødige mange ute fra et arbeidsliv som vi andre tar som en selvfølge.

Avtalen om inkluderende arbeidsliv har ambisjoner om å rette på dette, men har hittil dessverre mislyktes. Gode intensjoner ble nemlig ikke fulgt av målrettet aktivitet. Statsråden viser til at dette skal rettes opp i den nye avtalen om inkluderende arbeidsliv, og vi imøteser også statsrådens tilbakemelding om dette til Stortinget.

Så har vi jo et lite håp, fordi vi vet at det finnes eksempler på at målrettet innsats virker. Som eksempel kan nevnes Telenors Handicap-program, som har tiårsjubileum i år. Under mottoet «Du trenger ikke gå på jobben bare du kommer ...», er programmet en del av Telenors løpende rekruttering av kompetent arbeidskraft. Vekten er altså lagt på løpende rekruttering av kompetent arbeidskraft, definert ut fra arbeidsgivers behov for kompetent arbeidskraft. I løpet av programperioden, som altså har vart i ti år nå, har 75 pst. så langt fått jobb, og av dem igjen forblir tre av fire i jobb. Det er ganske imponerende resultater. Det handler ikke bare om en bevisst holdning mot diskriminering, det handler også om teft for rekruttering av gode talenter.

Så var saksordføreren inne på Abelia, NHO-foreningen for kunnskaps- og teknologibedrifter, som også har sitt eget prosjekt, som er kalt «Gode hoder i arbeid», der arbeidsgivere skal motiveres til å innkalle funksjonshemmede til intervju – «talenter med behov for innpass», som de kalles i det programmet. Erfaringene derfra er at det er vanskelig å gi arbeidsgivere kunnskap om et uoversiktlig trygdesystem, og at støtteordningen for praktisk tilrettelegging er tungrodd og lite forutsigbar. Det må søkes i det enkelte konkrete tilfellet, og svaret lar også vente på seg. Dermed går jobben til en annen. Abelias ønske var at de funksjonshemmede, eller «talenter med behov for innpass», som de altså kalles, kunne stille til intervju med forhåndstilsagn om støtte til nødvendig tilrettelegging og selv informere arbeidsgiver om hvilke tiltak som følger med en ansettelse, et såkalt «Green Card».

I Dokument nr. 8:78 fremmes altså forslag om dette. Så viser det seg at ordningen allerede finnes – innført høsten 2005. «Garanti for oppfølging», som ordningen heter, er et bevis som arbeidssøkere ikke bare kan ta med seg til intervju, men som de faktisk skal kunne legge ved jobbsøknaden. Målet er informasjon til arbeidsgiver og rask bistand i tilrettelegging av arbeidsplassen. Men ordningen er tydeligvis for dårlig kjent og dermed lite benyttet. Derfor er jeg glad for statsrådens imøtekommenhet når han sier at han vil vurdere alle sider ved den eksisterende ordningen for å gjøre den bedre kjent og mer effektiv. Dette handler om tilrettelegging av arbeidsplasser som, slik de er utformet i dag, virker ekskluderende og demotiverende på folk som gjerne vil. På Fornebu, hos Telenor, så vi en arbeidsplass der bygninger og innredning bevisst er lagt til rette slik at funksjonshemmede kan fungere på lik linje

med alle andre. Det må også være det langsiktige målet for alle arbeidsplasser, at særtiltak ikke er nødvendig. Det kommer vi tilbake til når antidiskrimineringslovverket skal behandles. I mellomtiden må vi gjøre det beste ut av det som er. Sammen med gode holdninger vil en forbedret garantiordning være ett av flere virkemidler.

Martin Engeset (H) [14:22:20]: Jeg er glad for at Stortinget får anledning til å ha en debatt om dette temaet på en skikkelig måte. De to foregående innlegg inviterer til at det kan bli en god debatt.

Det er et faktum at funksjonshemmede stiller bakerst i jobbkøen, og at diskriminering av funksjonshemmede er hyppig forekommende i arbeidslivet, både i offentlig og i privat sektor, som det allerede har vært nevnt. Dette er tilfellet selv når den funksjonshemmede dokumentert er meget godt kvalifisert. Dessverre er det slik at mange bedrifter eller offentlige virksomheter nærmest handler på refleks når søknadene fra de funksjonshemmede havner nederst i bunken. Mange tror og mener, ofte helt uten grunn, at det å ansette en funksjonshemmet automatisk fører til trøbbel, merutgifter og høye kostnader.

Mest av alt tror jeg dette forteller at det er mange dårlige holdninger ute og går, og holdninger er som kjent vanskelige å endre. Man kan liksom ikke bare vedta at folk skal få bedre holdninger, verken til dette spørsmålet eller til andre.

En fersk meningsmåling som ble offentliggjort for få uker siden, viste at mange heller ansetter en tidligere straffedømt enn en funksjonshemmet. Nettopp med dette som bakteppe og utgangspunkt fremmet Høyre dette Dokument nr. 8-forslaget som vi i dag behandler. Forut for det hadde vi, som saksordføreren nevnte, besøkt Abelia. Vi har også vært på Telenors senter, hvor de virkelig har gjort et arbeid på dette feltet som imponerte oss. Der ble det etterlyst en såkalt «Green Card»-ordning. Og det var altså på et tidspunkt hvor denne ordningen angivelig skulle ha vært innført allerede. Det var på det tidspunktet helt ukjent for komiteen og Abelia og Telenor.

Saksordføreren har gått inn på hvor lite kjent ordningen er. Det er i og for seg et stort problem i seg selv, ikke minst fordi ordningen skal evalueres til høsten. Vi vet at pr. i dag er ordningen meget dårlig kjent, for å si det veldig forsiktig. Man må nesten si at den er en godt bevart hemmelighet. Dermed vil ordningen være lite brukt eller ikke brukt i det hele tatt. Å evaluere en ordning som ikke er kjent og ikke brukt, kan fort bety at man får en konklusjon som innebærer: Vel, dette var ikke noen særlig suksess, det har ikke hatt noen effekt. Det er vanskelig å få en effekt av et slikt tiltak med mindre det blir presentert og markedsført på en offensiv og målrettet måte.

Videre: Når vi da fikk opplyst at denne ordningen angivelig skulle være innført, forsøkte vi fra vår side å bringe på det rene om ordningen hadde tatt opp i seg den intensjonen vi faktisk hadde med vårt forslag, ved å sende brev til Arbeids- og inkluderingsdepartementet. I svarbrevet derfra fremgikk det at hjelpemiddelsentralenes tilretteleggingsplikt ikke er utvidet som følge av ordningen, og ordningen ble altså kalt «garantibevis». Så skjedde det,

etter at komiteens innstilling var avgitt, noe nytt. Jeg hadde egentlig gledet meg til og sett frem til å få mulighet til å avklare med Bjarne Håkon Hanssen – altså ikke den tilstedeværende statsråden, men han som ikke er her, men som burde ha vært her, og da ikke til forkleinelse for olje- og energiministeren – direkte i denne debatten hva som er forskjellen på et garantibevis og det nye begrepet som dukket opp for få dager siden, nemlig «tilretteleggingsgaranti», som ble presentert i forbindelse med tilleggsavtalen om inkluderende arbeidsliv. Fortjenstfullt nok tok Kristelig Folkepartis gruppe dette opp i et spørsmål til statsråden, og svaret har komiteen nå fått. Jeg har lest svarbrevet opptil flere ganger, og jeg har altså med min beste vilje ikke vært i stand til å se at det er noen forskjell på det såkalte garantibeviset og det helt nye, nemlig tilretteleggingsgarantien.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen sier i dette brevet, dattert 12. juni:

«Tilretteleggingsgarantien innebærer således heller ikke noe nytt hva virkemidler angår, men det nye er at det gis en garanti for rask saksbehandling og nødvendig oppfølging knyttet til ansettelse av personer med nedsatt funksjonsevne.»

Det var vel heller ikke noe nytt. Det var jo i grunnen akkurat det samme som det i utgangspunktet ble sagt at ordningen med garantibevis skulle innebære. Det var vel ikke slik at ordningen med garantibevis ikke skulle innebære rask oppfølging. Det stod faktisk at det skulle være rask oppfølging, og det gjentas også her. Så verken jeg selv eller flere jeg har vist brevet til, har vært i stand til å få fatt i hva forskjellen består i.

Det er nå så. Det viktigste nå er i hvert fall at vi får en ordning som i innhold og utforming tar vare på den intensjonen som vi har hatt ved å fremme forslaget, og det som funksjonshemmede, næringslivet og andre har ønsket gjennom lengre tid. Og da tror jeg i grunnen den beste konklusjonen kan være å sitere det som komiteen, en enstemmig komite, skriver i sin innstilling – og dette er altså et budskap til arbeids- og sosialministeren, som jeg ber Odd Roger Enoksen ta med seg:

«Komiteen ønsker å understreke viktigheten av at alle virkemidler, økonomiske og tekniske, er avklart til jobbintervjuet og at de utløses umiddelbart ved bekreftelse om ansettelse.»

Det er i grunnen det viktigste budskapet til Regjeringen når den nå skal se på ordningen, forbedre den og gjøre den allment kjent. Det er ikke nok å love en rask oppfølging og bistand. En må også garantere at kostnadene vil bli dekket. Hvis det skjer, tror jeg dette kan være ett virkemiddel blant mange, men et viktig virkemiddel, for å gjøre mulighetene for de funksjonshemmede som har havnet utenfor, og som gjerne vil og kan bidra med sin arbeidsevne og kompetanse i yrkeslivet, litt større. Jeg håper virkelig at denne ordningen blir en suksess. Det har jeg tro på, hvis alle legger godviljen til.

Presidenten: Presidenten har ikke lest opp noe debattopplegg for denne saken. Det er altså opp til komiteen selv å bestemme det.

Karin Andersen (SV) [14:30:51]: En politikk for å få flere i arbeid og færre på trygd må inneholde virkemidler som er omtalt i det forslaget som kom fra Høyre, og som det er konkludert med i denne innstillingen fra arbeids- og sosialkomiteen.

Det er helt åpenbart riktig, slik som siste taler understreket, og som det er sagt av en enstemmig komite, at det er viktig at alle virkemidler, økonomiske og tekniske, er avklart til jobbintervjuet, og at de utløses umiddelbart ved bekreftelse om ansettelse. Det er helt nødvendig for at dette skal fungere smidig, og for at det skal bli en realitet for dem som skal inn i arbeidsmarkedet og har en yrkeshemming eller en funksjonsnedsettelse som gjør at de har behov for ulike typer tilrettelegging. Vi vet at det her mangler mye på fysisk tilrettelegging i nesten all bygningsmasse i hele landet, det mangler tilrettelegging av hjelpemidler i forhold til arbeidsoppgaver, og det er også en utstrakt diskriminering, som flere talere har vært inne på.

Det er riktig at det er vanskelig å snu holdninger ved politiske vedtak, sjøl om det også er en del av politikken. Men det er en del ting vi kan vedta. Og det å vedta og bestemme oss for at en slik ordning som dette skal være i virksomhet og virke slik som vi har sagt det, er det altså fullt mulig å gjøre.

Jeg må si at jeg synes det er litt pussig at en ordning som ble etablert høsten 2005, på det tidspunktet ikke var kjent for dem som var stortingsrepresentanter verken under den forrige regjeringen eller under denne regjeringen. Det forteller meg litt om at det er noen som jobber med bra ting, men man setter litt lite politisk trøkk bak noen av disse tingene som er så uhyre viktige for de menneskene det gjelder, og som tross alt har vært en del av en av de store politiske debattene vi har, nemlig hvordan vi skal redusere antallet mennesker som ufrivillig havner på uføretrygd. Da må jeg si jeg synes det er litt pussig at man forsøker å organisere noe som alle er hjertens enig i, men som forblir i den største hemmelighet inntil noen finner det fram. Men bra er nå det at det kommer for en dag.

Så er det andre ting vi kan vedta å iverksette på dette området. Der vil jeg rette en sterk henstilling til staten og hele den offentlige sektor om å ta et ansvar på dette området. Det er mange talenter med behov for innpass, slik som representanten Christoffersen sa. De talentene er også staten nødt til å være interessert i å få tak i, fordi det reduserer uføretrygdingen, selvfølgelig, men mest av alt fordi dette er talenter som har evner, kunnskaper og kompetanse som også staten faktisk har bruk for. Derfor må staten ha en aktiv politikk i forhold til å rekruttere funksjonshemmede. Man er nødt til å sette seg målsettinger på dette området, man er nødt til å få på plass trainee-ordninger, slik at unge funksjonshemmede som kommer rett ut fra utdanning, får muligheter til praksis. Det er vanskeligheten i dag, og da får man aldri prøvd seg og aldri dokumentert at man faktisk har kompetanse. Det er også nødvendig at offentlig sektor, og staten, tar et stort ansvar for å legge til rette på arbeidsplassen når man rekrutterer. Da trenger man denne ordningen, som nå heter tilretteleggingsgaranti, og som i dokumentet heter «Green Card»-ordning. Men man trenger også en bevisst arbeidsgiver-

holdning, ikke bare til å rekruttere, men også til hvordan man gjennomfører tilretteleggingsarbeidet på arbeidsplassen.

Her er det mye igjen å gjøre. På tross av at det når vi diskuterer disse sakene, stort sett er en rørende enighet, går det altfor smått. Jeg må innrømme at i SV er vi svært utålmodige. Vi er svært utålmodige etter å få på plass aktive virkemidler for at vi skal kunne greie å rekruttere disse talentene som har behov for innpass i arbeidslivet, og som har den samme retten som alle oss andre til å få brukt de talentene sine, til å få brukt kunnskapene sine, og slippe å få høre hver dag at det er et problem at de er på trygd, når det faktisk er slik at det er manglende tilrettelegging og uakseptable holdninger som hindrer dem i å få utnyttet arbeidskraften sin.

Jeg er glad for at vi har fått behandlet denne saken i dag, og jeg ser fram imot at Regjeringen også kommer med andre aktive tiltak, særlig for å rekruttere inn i sin egen virksomhet. Det trengs.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [14:36:41]: Vi vet at personer med funksjonshemninger ofte forbigås ved ansettelser selv om de er godt kvalifisert for stillingen. Diskriminering av funksjonshemmede er totalt uakseptabelt og må bekjempes. Det er bl.a. nødvendig å få på plass en lov mot diskriminering av funksjonshemmede og et organ som kan håndheve en slik lov. Jeg håper at statsråden kan forsikre Stortinget om at arbeidet med en antidiskrimineringslov for funksjonshemmede er prioritert i Regjeringen.

I Kristelig Folkeparti mener vi at samfunnet må bidra til likebehandling av alle, uavhengig av funksjonshemning, gjennom aktivt å medvirke til tilrettelegging av arbeidsplassen. Et «Green Card» som skissert i Dokument nr. 8-forslaget vil i den forbindelse være et viktig virkemiddel, og jeg vil gi forslagsstillerne fra Høyre ros for å ha rettet fokus mot en viktig problemstilling.

Andelen av funksjonshemmede i arbeid ser ikke ut til å ha økt i den perioden IA-avtalen har vært virksom. Dette gir grunn til bekymring. Det er behov for en bred gjennomgang av virkemidlene for å få funksjonshemmede i jobb, og jeg ser fram til at Stortinget kan gjøre dette under arbeidet med velferdsmeldingen, som er varslet til høsten.

Det er positivt at en ordning med garantibevis allerede er innført. Garantibeviset skal kunne legges ved jobbsøknaden og gi arbeidsgiveren sikkerhet for at dersom den funksjonshemmede ansettes, vil det offentlige raskt bidra til at arbeidsplassen tilrettelegges i tråd med søkerens særlige behov.

Det er et svært viktig arbeid å gjøre den enkelte saksbehandler i trygdeetaten og alle hjelpemiddelsentralene kjent med ordningen med garantibevis. Ordningen er imidlertid ikke bekjentgjort verken gjennom forskrift eller gjennom rundskriv. I brev fra departementet av 1. juni i år opplyses det:

«Praksis er at fylkene orienterer brukerorganisasjonene gjennom egne kanaler i fylkene.»

Jeg kan ikke si at den informasjonsstrategi som det så langt er lagt opp til, er betryggende. Fra Kristelig Folke-

partis side vil vi innstendig oppfordre statsråden til å styrke arbeidet med å bekjentgjøre garantibevisordningen både for ansatte i hjelpeapparatet og, ikke minst, for brukerne.

I pressemeldingen fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet den 6. juni i år beskrives et nytt virkemiddel for å nå målene i IA-avtalen om å få flere funksjonshemmede i arbeid på følgende måte:

«Forsøk med tilretteleggingsgaranti starter opp i fem fylker i 2007 med sikte på at ordningen gjøres landsdekkende fra 1. januar 2008.»

Dagen etter, den 7. juni, rettet jeg en skriftlig forespørsel til departementet om hva som er forskjellen på ordningen med garantibevis, som skal være innført, og tilretteleggingsgarantien, som planlegges innført. I svarbrevet fra departementet, som kom i dag, forklares at garantibeviset «gjelder tilrettelegging av arbeidsplassen gjennom ergonomiske tiltak og hjelpemidler når en person med varig og vesentlig nedsatt funksjonsevne søker eller får tilbud om jobb», mens tilretteleggingsgarantien skal gi trygghet for at man «faktisk får den nødvendige bistand som funksjonsnedsettelsen krever i den konkrete arbeidssituasjon».

Vel, jeg må innrømme at dette er noe forvirrende. Garantibeviset, som jeg trodde skulle garantere tilrettelegging, skal altså suppleres med en tilretteleggingsgaranti, som skal garantere at man faktisk får det som garantibeviset lover. Et slikt regime er jeg redd vil medføre mer usikkerhet enn det vil medføre hjelp. Jeg vil derfor spørre statsråden om hvordan han mener at grensene konkret skal trekkes mellom disse to ordningene.

For Kristelig Folkeparti har arbeidet for å få flere funksjonshemmede ut i jobb svært høy prioritet. Det synes som denne målsettingen deles av samtlige partier på Stortinget, og det gir et godt grunnlag for videre innsats. En av politikernes viktigste oppgaver er å tilrettelegge for like muligheter for alle. Innføringen av garantibevis er i denne forbindelse et skritt i riktig retning.

Dagfinn Sundsbø (Sp) [14:41:58]: Denne debatten har vel først og fremst vist at det her på Stortinget er en utålmodighet etter å få sikret at den tilrettelegging av hjelpemidler på arbeidsplassen som funksjonshemmede har rett på, skal komme på en slik måte at den kan benyttes i jobbsøking, og at arbeidsgiver og arbeidstaker skal være sikre på hva de har å forholde seg til. Vi er skjønt enige om det.

I saken vises det til at dette jo allerede foreligger. Vi har hatt en lang debatt om hva som egentlig foreligger, og hvordan det er kjent. Det jeg har lyst til å si, er at den evalueringsrunde som det nå er gitt uttrykk for skal gjennomføres i Rikstrygdeverkets regi, ikke må legges for bredt an. Det er ikke noen særlig hensikt i å ha en bred, langvarig evaluering om hvem som er kjent med dette. Den evalueringsrunden må tydeligvis først og fremst gå på hvordan Rikstrygdeverkets interne praksis har vært, og hvordan den kan forbedres for å bidra til at tiltak som iverksettes, gjøres kjent og kommer til nytte for dem de er tenkt for.

Det er åpenbart et behov for å gjennomgå både Riksstrygdeverkets interne arbeid – forberedelsessaken – og Rikstrygdeverkets orientering om hvilke tiltak som tilbys, også til de institusjoner som skal være bidragsytere og gjennomføre dem, som hjelpemiddelsentralene. Det er ikke noe særlig behov for å evaluere om funksjonshemmede kjenner ordningen, om de funksjonshemmedes organisasjoner er kjent med den, om arbeidsgivere er kjent med den, eller for den saks skyld om det politiske miljøet er kjent med den. For vi har fått dokumentert at ingen er kjent med denne ordningen. Derfor trengs det rett og slett en meget effektiv evalueringsrunde som går på hvordan man skal tilrettelegge for at ordningen blir satt ut i livet raskest mulig.

Vi som har arbeidet med dette spørsmålet i arbeids- og sosialkomiteen, har registrert at det finnes en kø av funksjonshemmede som ønsker seg ut i arbeidslivet, som er kompetente på en rekke områder, som er klare for å gjøre sin innsats i arbeidslivet, men som opplever stengte dører, og som nettopp ser på dette garantibeviset eller denne «Green Card»-ordningen som en større mulighet for å kunne konkurrere på like vilkår med andre. Vi må rett og slett sørge for at dette blir satt ut i livet fort, og det oppfatter jeg at statsråden har sagt at han vil bidra til.

Statsråd Odd Roger Enoksen [14:45:00]: I den saken vi diskuterer nå, foreligger det i realiteten ingen stor uenighet. Alle er enige om at det må legges best mulig til rette for at personer med nedsatt funksjonsevne skal kunne komme seg ut i arbeidslivet. Det foreslåtte tiltaket, en «Green Card»-ordning, ble, som arbeids- og inkluderingsministeren orienterte om i sitt svarbrev av 19. mai 2006, innført allerede høsten 2005. Dette garantibeviset går altså under navnet «Garanti for oppfølging».

Jeg har merket meg at komiteen imøteser den varslede evalueringen av den omtalte garantiordningen som vil finne sted når ordningen har vært i kraft ett år, høsten 2006. Jeg tar også med meg de innspill som har kommet fra komiteen, nå sist fra representanten Sundsbø. Jeg har også merket meg at komiteen forutsetter at evalueringen tar for seg både innhold, regelverksutforming og spørsmålet om i hvilken grad ordningen er gjort tilstrekkelig kjent for brukerne.

Det er korrekt slik komiteen har oppfattet det, at denne ordningen ikke gir nye rettigheter til hjelpemidler. Den gir derimot brukerne mulighet til å legge ved sine jobbsøknader en informasjon om at det finnes et støtteapparat som kan bistå med å løse praktiske problemer gjennom tilrettelegging av arbeidsplassen. Ordningen viser dermed arbeidsgiveren at en person med nedsatt funksjonsevne ikke trenger å bli en merbelastning for bedriften.

Jeg har også merket meg at komiteen forventer at ordningen vil bli fulgt opp med konkrete og offensive informasjonstiltak overfor brukerne og brukerorganisasjonene. Dette vil arbeids- og inkluderingsministeren sørge for i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet. Jeg viser her også til arbeids- og inkluderingsministerens svarbrev til Stortinget av 1. juni 2006.

Komiteen ønsker å understreke betydningen av at alle virkemidler, økonomiske og tekniske, er avklart til jobbintervjuet, og at de utløses umiddelbart ved bekreftelse om ansettelse. Jeg vil i den forbindelse opplyse at behovet for tilrettelegging på arbeidsplassen for den enkelte bruker vil kunne variere fra arbeidsplass til arbeidsplass. «Garanti for oppfølging» vil ikke kunne avklare alt på forhånd. En del spørsmål vil måtte vente til man får foretatt en konkret arbeidsplassvurdering, som vil være aktuelt når brukeren har fått stillingen. Hensikten med ordningen «Garanti for oppfølging» er nettopp å forplikte etaten til rask bistand i tilrettelegging av arbeidsplasser og gi mulige arbeidsgivere informasjon om de tjenester som kan fås hos hjelpemiddelsentralen og den lokale ansvarspersonen.

Jeg har også merket meg at komiteen forutsetter at arbeids- og inkluderingsministeren på egnet måte gir tilbakemelding om eventuelle omlegginger som følge av forhandling av virkemidler i IA-avtalen våren 2006 og resultatene av evalueringen av garantiordningen høsten 2006.

I den forbindelse kan jeg opplyse at Regjeringen ved arbeids- og inkluderingsministeren og fornyings- og administrasjonsministeren samt partene i arbeidslivet den 6. juni 2006 har undertegnet et tillegg til IA-avtalen. I dette tillegget ble partene i avtalen bl.a. enige om at det skal innføres en ordning med tilretteleggingsgaranti som en forsøksordning i fem fylker fra 1. januar 2007, med sikte på å gjøre ordningen landsdekkende fra 1. januar 2008.

Jeg ser at det stilles en del spørsmål om forskjellen på tilretteleggingsgaranti og garanti for oppfølging. Det er ikke sikkert jeg kan bringe full klarhet i dette, men en tilretteleggingsgaranti skal gi den enkelte arbeidssøker, arbeidstaker og den aktuelle arbeidsgiver en trygghet for at vedkommende arbeidssøker eller arbeidstaker med redusert funksjonsevne faktisk får den nødvendige bistand som funksjonsnedsettelsen krever i den konkrete arbeidssituasjonen. Myndighetene garanterer med dette for at de tiltak, herunder arbeidsmarkedstiltak og hjelpemidler som den enkelte har behov for på arbeidsplassen, blir innvilget og iverksatt så tidlig som mulig. I tillegg garanteres både den enkelte arbeidssøker, arbeidstaker og arbeidsgiver en videre oppfølging etter ansettelsen, hvor arbeidsgiver og velferdsetaten tilbyr rask bistand når det oppstår behov for det.

Tilretteleggingsgarantien innebærer ikke noe nytt hva virkemidler angår, men det nye er at det gis en garanti for rask saksbehandling og nødvendig oppfølging knyttet til ansettelse av personer med nedsatt funksjonsevne. En viktig del av garantien er en kontaktperson som har ansvaret for oppfølgingen av den enkelte bruker både før og etter ansettelsen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 2676)

S a k n r . 7

Forslag fra stortingsrepresentant Kenneth Svendsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2006 (jf. Innst. O. nr. 55):

«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovforslag for Stortinget slik at ansvarsområdet de kommunale sosialkontorene har overføres fra kommunen til staten, og legges inn under NAV-kontorene.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2676)

S a k n r . 8

Forslag fra stortingsrepresentant Kenneth Svendsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2006 (jf. Innst. O. nr. 55):

«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag som ivaretar muligheten til å skifte saksbehandler i de tilfeller der det er et åpenbart behov for dette.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2676)

S a k n r . 9

Innstilling frå justiskomiteen om forslag frå stortingsrepresentantane Jan Tore Sanner, Ulf Leirstein, Hans Olav Syversen og Lars Sponheim om å opprette eit forenkla regelverk for små aksjeselskap (Innst. S. nr. 194 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:60 (2005-2006))

Ingrid Heggø (A) [14:50:58] (ordfører for saka): Forslagsstillarane set fokus på eit viktig område. Å leggja til rette for ubyråkratiske og smidige lover, slik at desse er til hjelp for selskapa og ikkje til hinder, det er denne regjeringa òg oppteken av.

Eg vil først trekkja fram det komiteen er samla om.

Komiteen ber om at departementet ser på mogleghetene for forenkla rapportering til styret. Dette vil vi koma attende til ved gjennomgangen av aksjelova no til hausten.

Komiteen ber departementet vurdere revisjonsplikta for dei minste føretaka i samband med gjennomføringa av dei venta nye EØS-reglane om revisjon og revisorar, der ein òg tek omsyn til gjennomførde og aktuelle endringar i andre nordiske land.

Komiteen peikar òg på at storleiken på gebyra bør spegla faktiske kostnader.

Komiteen ser med bekymring på veksten av norsk-registrerte utanlandske føretak, såkalla NUF-ar. Det er god grunn til å tru at desse selskapa er stifta i utlandet nettopp for å unngå norsk selskapslovgiving. For eksempel i England er det ikkje revisjonsplikt, og eit ubetydeleg krav om aksjekapital.

Ein samla komite ber difor departementet følgja nøye med i utviklinga, med eit særleg blick på seriositeten til desse selskapa.

Fleirtalet i komiteen, Arbeidarpartiet og SV, ser både fordelar og ulemper med lægre aksjekapital. Fordelen er bl.a. at terskelen for å stifta eit selskap kan verta lægre, og vi er kjende med at enkelte slit med å skaffa til veges ein aksjekapital på 100 000 kr. Vi har derfor vurdert bl.a. om det er mogleg å byggja opp aksjekapitalen i løpet av f.eks. tre år. Men dette verkar lite realistisk, då dei fleste nye selskapa slit med lønsemda nettopp dei første tre–fem åra. Fordelen ved at aksjekapitalen vert sett lægre enn i dag, kan fort verta eten opp av at kredittinstitusjonar set opp prisen på kreditt på grunn av risiko, og av at vareleverandørar gir kortare kredittid og dårlegare vilkår. Fleirtalet er dermed ikkje sikker på at selskapa i realiteten vil koma betre ut med lægre aksjekapital.

Komiteens fleirtal meiner at eventuelle endringar i høvet til å levera årsoppgåve og punktet om talet på momsinnbetalingar må sjåast i samanheng med andre endringar i oppgåve- og betalingsfristane på skatte- og avgiftsområdet.

Når det gjeld forenkling og differensiering mellom små og store aksjeselskap, vil det ofte vera meir relevant å differensiera reglane uavhengig av føretaksform, slik at ein får meir lempelege reglar for alle typar føretak som etter gitte kriterium kan karakteriserast som små.

Dersom vi utformar eit eige selskapsrettsleg regelverk også for dei heilt små aksjeselskapa, vil dette føra til at vi opererer med heile tre aksjeselskapsformer i Noreg. Dette kjem i tillegg til at vi ser ein tendens når det gjeld EU-regelverket, til å ønskje å utforma eigne selskapsrettslege reglar for selskap med aksjar som vert omsette i ein regulert marknad – børsnoteringar m.m. Vi er då på veg mot fire aksjeselskapsformer, medan store delar av næringslivet gir inntrykk av at skiljet mellom aksjeselskapsforma og allmennaksjeselskapsforma er vanskeleg nok. Dette synspunktet fekk også støtte under høyringa her i Stortinget.

Revisjonsplikt vil vi koma attende til i samband med gjennomgangen av aksjelovgivinga, men det er verdt å merka seg at revisjonsplikt er mykje meir enn å gå gjennom rekneskapen. Rådgivingstenesta som ein får, er gull verd for mange nyetablerarar som slepp å prøva og feila, men som får gode råd og tips av personar som kjenner selskapet.

I mindretalsmerknaedene vert det peika på at eit unødig komplisert regelverk skremmer kvinner frå å etablere eiga verksemd. Arbeidarpartiet og SV er ikkje samde i at kvinner har tyngre for å finna ut av regelverket enn det menn har. Regjeringa Stoltenberg ønskjer å oppmuntra fleire kvinner til å starta eiga bedrift. Og vi vil utvikla ein nasjonal handlingsplan for kvinnelege entreprenørar og oppretta finansieringsordningar som særleg stimulerer til innovasjon og entreprenørskap blant kvinner. Det er bl.a. sett av 10 mill. kr for ei kvinnesatsing i årets budsjett.

I Soria Moria slår vi òg fast at vi vil utvida ordninga med etablerarstipend for gründerar i regi av Innovasjon Norge og også utgreia opprettinga av ein gründerbank. Vi vil sikra gründerar og etablerarar gode sosiale ordningar, bl.a. ved å sjå på vilkåra for sjølvstendig næringsdrivande

når det gjeld å kombinera yrkeskarriere med barneomsorg.

Det er eit positivt initiativ frå opposisjonen – å sjå på å gjera det lettare å få etablert små bedrifter i Noreg. Vi ser derfor fram til ein god og konstruktiv debatt om dette emnet framover.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Thore A. Nistad (FrP) [14:56:29]: Det var et langtt innlegg fra representanten fra Arbeiderpartiet. Hun ser med bekymring på etableringen av alle disse NUF-selskapene, som en nå bare kan gå inn på Internett og gjøre for et pund, mens en i Norge må ut med 6 000 kr for å få etablert et selskap. Hun ser positivt på gründere og etableringer i Norge. Men hvordan henger da dette sammen? Hvorfor kan hun ikke i hvert fall peke på noen av disse punktene om å gjøre det litt enklere i Norge, slik at en ikke trenger å gå veien om London for å få registrert et selskap og drive i Norge?

Ingrid Heggø (A) [14:57:15]: Eg takkar for spørsmålet.

No har ein samla komite uttalt seg om NUF-ane og korleis vi skal handsama desse selskapa, så eg går ut frå at representanten òg stiller seg bak det den samla komiteen har sagt.

Når det gjeld dei andre tinga representanten tek opp, har vi faktisk peikt på ein god del som vi vil gjera noko med, og som vi vil ta opp når vi kjem tilbake til aksjelovgivinga til hausten, bl.a. dette med at rapportering skal verta enklare når ein er bedriftseigar og òg sit i styret.

Presidenten: Det er altså ikke noe debattopplegg her, så det er nå opp til komiteen å ordne det.

André Oktay Dahl (H) [14:58:02]: Vi skal ikke dra ut tiden.

Jeg konstaterer at vårt forslag om en bred utredning får bred tilslutning også fra dem som vet hvor skoen trykker. Det synes jeg burde foranledige noe større åpenhet fra representanten Heggø.

Representanten Heggø var inne på at kvinner også kan starte aksjeselskap, og da stiller jeg følgende spørsmål: Har representanten Heggø på noe som helst tidspunkt besøkt noen av de kvinnenettverkene som etterspør en enklere aksjelovgivning, slik at en kan gå over fra å være personlig næringsdrivende til å organisere sitt eget aksjeselskap? Det kunne vært interessant å få vite. Eller bygger man utelukkende på lovavdelingen og jusekspertene i Jusdepartementet?

Ingrid Heggø (A) [14:58:45]: Eg kan svara veldig kort på det: Ja. Eg har besøkt kvinnenettverk. Eg er òg medlem i eit kvinnenettverk når det gjeld etablering av aksjeselskap – eg står på den lista. Då eg jobba som bedriftsrådgivar, var ikkje kvinnene mest opptekne av å få ned aksjekapitalen, dei ville heller dobla han, fordi dei var redde for at dei skulle få tap, slik at kreditorane lei tap.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Den reglementsmessige tiden for formiddagsmøtet er snart omme. Presidenten foreslår at møtet forlenges til debatten i sak nr. 9 er ferdig – det anses vedtatt.

Thore A. Nistad (FrP) [14:59:38]: Jeg skal være kort.

Ettersom dette gode forslaget i dag blir nedstemt av sosialistene, som da igjen viser sitt sanne ansikt overfor det å skape nye bedrifter, er jeg glad for at vi har en EØS-avtale.

I dag får vi ingen lettelse for gründere. Vi får ingen forenkling i rapportering til styret. I de fleste småbedrifter er man eier, og man sitter i styret selv. Man får ingen forenkling av registerdokumentene, og det er skyhøy selskapsregistrering. Det er det man står tilbake med etter at flertallet har sagt sitt i dag. Det er altså null forståelse for det å skape nye bedrifter. Det er da en lettelse for meg at EU har forstått at vi må ta vare på gründerne og gjøre det lettere å starte og drive mindre næringsvirksomhet i Norge.

Glem Sosialist-Norge! Man kan registrere seg i London for et pund og la sosialisthungerige politikere og byråkrater bare sitte her. Man kan gå inn på web-baserte tjenester, som vi viser til i sakspapirene – der har vi til og med skrevet opp en web-adresse. Man kan klikke seg inn, og så har man straks registrert sitt eget selskap for 30–40 pund i stedet for de 6 000 kr man må ut med når man skal registrere seg i Brønnøysundregistrene. I tillegg er mye av byråkratiet borte når man registrerer seg ute og driver etter den lovgivningen som er der.

Til slutt vil jeg ta opp det forslaget som er inntatt på side 4 i innstillingen.

Presidenten: Representanten Thore A. Nistad har tatt opp det forslaget han refererte til.

André Oktay Dahl (H) [15:01:29]: Behandlingen av dette forslaget har synliggjort at landets små bedrifter ikke akkurat har den samme «hotline» til sentrale beslutningstakere som enkelte andre har i dette landet. Behandlingen har også synliggjort at enkelte dessverre ser ut til å tro at skatteinntekter, som de fleste av oss her i salen er veldig innstilt på å skaffe til veie, bare er noe som dukker opp, og som er klart til plukk.

Jeg registrerer at saksordføreren mener at det blir et uoversiktlig selskapsrettslig landskap med f.eks. tre aksjeselskapsformer. Et interessant spørsmål å stille er om det synet også deles av de regnskapsførerne som eventuelt skal forholde seg til det i praksis, om det er mer uoversiktlig og arbeidskrevende enn det store antallet personlig næringsdrivende vi har i dag. Fremfor på elleve sider å male utover alle tenkelige regler som et selskap kan tenkes å måtte ha, kunne det kanskje for en gangs skyld vært greit om man snudde problemstillingen på hodet og stilte det mer interessante spørsmålet, om hvilke regler en alternativ selskapsform ikke behøver å inneholde, som er hele hensikten bak forslaget – fremfor utover elleve sider å stritte imot det meste av endringer. Det hele bærer, med respekt å melde, mest preg av at noen har lest litt for mye

Mads Henry Andenæs. Å etablere en helt ny selskapsform er uansett ikke det essensielle ved forslaget som reises. Poenget er å få vurdert hvordan man kan gjøre hverdagen enklere for alle de små næringsdrivende i Norge, og alle dem som – i alle fall noen av oss – ønsker skal se dagens lys i fremtiden.

Jeg har skjønt at begrepet «aktiv næringspolitikk», som skulle kjennetegnes ved at man skaffet verktøy til verktøykassen, hadde veldig kort holdbarhet, og nå i stedet består i et næringspolitisk smykkekrin – stod det i en avis. Det er noe som i hvert fall Høyre får ta frem ved festlige anledninger, men jeg håper at det benyttes oftere av den nåværende regjering. Selv om det rådende flertall er veldig opptatt av Statoil på ulike måter, domineres ikke norsk næringsliv av Statoil og bedrifter av tilsvarende størrelse. Norsk næringsliv domineres derimot av mindre bedrifter som bruker tid og krefter på å oppfylle lovkrav som er påtenkt helt andre virksomheter, av en helt annen størrelse. De fleste har vel, når de tenker etter, enten en slektning, en nabo eller en venn som forsøker å få det hele til å gå rundt i små selskaper, hvor samme person er eier, daglig leder og kanskje styreleder, og styrets medlemmer er ofte aktivt med i det daglige arbeidet og ofte også eiere.

Det er for så vidt gledelig at komiteen står samlet om at departementet skal vurdere en forenklet rapportering til styret i forbindelse med gjennomgangen av aksjeloven til høsten, samt vurdere revisjonsplikten for de aller minste selskapene. Men på bakgrunn av de så godt som entydige signalene som komiteen fikk i åpen høring, burde flertallet gå lengre enn å utbrodere manglende interesse for rett og slett å gjøre det enklere for alle de enkeltmenneskene som gjerne vil skape sin egen arbeidsplass. Uavhengig av sin politiske ideologi eller sitt politiske ståsted burde det også være mulig å være hakket mer aktiv enn bare å be departementet om å følge med og vurdere om norskregistrerte utenlandske foretak, såkalte NUF-er, driver seriøst. En trenger ikke være spesielt synsk for å se hva effekten blir hvis man fortsetter å la den ene NUF-en etter den andre bli opprettet, fremfor å etablere det som et ordinært AS. Det medfører økt fare for unndragelse av beskatning, både i Norge og i utlandet, og en dårlig utnyttelse av samfunnets ressurser.

Norske Autoriserte Regnskapsføreres Forening uttalte det hele klart i sin høringsuttalelse til komiteen:

«NARF mener at antallet NUF-etableringer alene er tilstrekkelig til at det nå må utredes om en bør innføre et forenklet regelverk for små aksjeselskaper.»

Denne uttalelsen ble delt av alle andre høringsinstanser til dette forslaget.

Fremfor å innta en «vente og se på hva man faktisk allerede vet vil skje»-posisjon, bør Regjeringen umiddelbart starte et arbeid med å legge til rette for nødvendige regelendringer, slik at denne utviklingen snus. Vi oppfordrer enda flere enn i dag til å ta sjansen på å drive for seg selv. Det gjelder ikke minst kvinner. Jeg vil på det sterkeste anbefale saksordføreren å ta en ytterligere studiereise

til Kvinnenettverket i Follo i Akershus, og spørre dem om hva de kunne tenke seg for at flere kvinner enn i dag tar sjansen på å starte egen bedrift. Det er ikke et spørsmål om at man ikke tror at kvinner vil, det er spørsmål om kvinner tør, på basis av det regelverket som er. Og hvis man på alvor mener at man ønsker flere kvinner inn i ledende posisjoner i næringslivet, må man gjøre mer enn å vedta ulike former for kvoteringer og resolusjoner. Da må man legge til rette for at flere kvinner får eierposisjoner og opparbeider relevant erfaring i næringslivet. Sånn sett burde egentlig dette forslaget også oppfattes som et nyttig bidrag også av kvinnenettverket i Arbeiderpartiet, når de får tenkt seg om.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingrid Heggø (A) [15:06:43]: Eg må seia eg er litt forundra over representanten Dahl her, når han kjem med kritikk av det ein samla komite har sagt når det gjeld NUF-ane. Sov representanten i timen? Fekk han ikkje med seg kva eg sa? Det er det eine spørsmålet.

Det andre er at dersom Høgre verkeleg meiner at dette er så viktig, at det brenn slik, og at vi får så lite etablering av småbedrifter, må ein sjå litt på statistikken over etablering av småbedrifter dei seinare åra. Ein annan ting er: Kvifor gjorde ikkje Høgre desse endringane då dei sat i regjering? Dei har sete i regjering i fire år og hatt rikeleg anledning til det.

André Oktay Dahl (H) [15:07:19]: Det er grunn til å forundre seg over denne store forundringen. Forundringen bør jo da dreie seg om at man faktisk legger alt man har av krefter, til for å finne gode unnskyldninger, eller dårlige unnskyldninger, for ikke å gå inn for et fornuftig forslag.

Når det gjelder komitemerknaden: Det som er til å forundres over der, er jo at et parti som i hele valgkampen løp og ropte om aktiv næringspolitikk, er med på to bitte små merknader, og ikke her og nå vil være med på å utrede konkrete regelendringer som gjør at vi faktisk kan få bukt med etableringen av alle NUF-ene. Det ville jeg trodd at et parti som Arbeiderpartiet – skatte- og avgiftsglad – ville være med på.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Siden det er flere som har tegnet seg på talerlisten og vi allerede er noen minutter over den reglementsfastede tid for formiddagsmøtet, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet avbrytes nå, og at debatten fortsetter på kveldsmøtet. – Det anses vedtatt.

Kveldsmøtet settes kl. 18, og det er odelstingsmøtet som settes først. Etter odelstingsmøtets slutt settes stortingsmøtet. Da fortsetter vi med resten av talerlisten i sak nr. 9, de resterende sakene på dagsordenen og avstemning.

Møte mandag den 12. juni kl. 18.05

President: E i r i n F a l d e t

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 83)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 9

Innstilling frå justiskomiteen om forslag frå stortingsrepresentantane Jan Tore Sanner, Ulf Leirstein, Hans Olav Syversen og Lars Sponheim om å opprette eit forenkla regelverk for små aksjeselskap (Innst. S. nr. 194 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:60 (2005-2006))

Hans Olav Syversen (KrF) [18:05:20]: Det forslaget som er til behandling, har som formål å gi enklere regler og bedre vilkår for små aksjeselskaper. Det vi faktisk ønsker å bidra til, er å fylle opp den verktøykassa som Odd Eriksen ønsker seg full av verktøy. Nå har jeg etter hvert sett at den mer er endret til å bli et smykkekrin, men hvis vi kan bidra med noen smykker, gjør vi også gjerne det.

Justiskomiteen har behandlet forslaget og ønsker å vedlegge det protokollen, selv om det i innstillingen er positive merknader til noen av forslagene,

Hvorfor ønsker så vi, som har fremmet forslaget, å gjøre det enklere for små aksjeselskaper? – For det første er det mange som ønsker å prøve seg med en god forretningsidé, og som kanskje i dag blir stoppet av det kapitalkravet som ligger i dagens regelverk. De burde få en ny mulighet. Så vet vi at skal vi følge med i den globale utvikling, trenger vi gründere som er villige til å satse. Det synes jeg Regjeringen i sitt svar kunne imøtekommet noe mer enn den formaljusen – må jeg si – som ligger i svarbrevet fra justisministeren.

Vi ønsker altså å se på aksjekapitalen. Vi ønsker å sette en pris på de faktiske kostnader ved registrering i Brønnøysund. Vi ønsker å se på om det er mulig med en forenklet rapporteringsplikt for å se om noen krav faktisk også kan fjernes. Mange småbedrifter bruker mer tid på administrering enn de burde, istedenfor å iverksette sine gode ideer og utvikle sine forretningsmuligheter. Vi ønsker også å se på om antallet mindre bedrifter som i dag betaler moms kun én gang i året, kan utvides, slik at det blir enklere for flere. Vi vil også se på om det innenfor primærnæringene kan gjøres enklere å stifte og drive et aksjeselskap.

Flere har også vært innoen den etableringen som skjer av selskaper utenlands. Det er også for å demme opp for en slik utvikling at forslaget ligger på bordet i dag.

Avslutningsvis må jeg fra Kristelig Folkepartis side si til saksordføreren, som hadde ordet før i dag og sa at det skulle ligge en slags insinuasjon i vårt forslag om at kvinner skulle ha vanskeligere for å sette seg inn i regelverket enn menn, at det tror jeg hun skal ta med stor ro. Det er ikke noe i forslaget som indikerer det. Det jeg derimot kunne være enig i, er at vi ikke skal se bort fra at kvinner

er mer samvittighetsfulle når det gjelder å følge regelverket, enn menn, og på den måten kanskje kunne fortjene et mer forenklet regelverk enn det som er tilfellet i dag.

Jeg håper, på tross av at forslaget vedlegges protokollen, at noe kan følges opp i det som ligger i merknaden fra justiskomiteen, og som kommer i diverse lovforslag etter hvert.

Odd Einar Dørum (V) [18:09:04]: I litteraturen begir man seg av og til ut på gjengrodde stier. For min del føler jeg at jeg går på oppgatte stier når denne saken ligger her i dag.

Jeg har en refleksjon som hele saksframlegget bærer preg av. Hvis man skal hjelpe små og mellomstore bedrifter, kan man ikke starte den logiske tenkningen med utgangspunkt i selskapsjusen. Man må starte tenkningen med utgangspunkt i verden. Også måtte det bli slik at de som tenker med utgangspunkt i verden får et lykkelig møte med dem som tenker med utgangspunkt i jusen. Jeg synes at komiteen veldig kraftfullt har tegnet den kontrasten som eksisterer, når den opererer med de norske selskapene som kan registreres i utlandet, og som dermed kan krype under en nesten hvilken som helst terskel i Norge. Så sitter vi i Norge og skal følge EØS og EU-inspirert lovgivning, og føler at vi har vanskelig for å gjøre noe som mange av oss saklig sett føler er riktig.

Jeg har behov for å si det på den måten, fordi jeg tror at når man skal gjøre det som flertallet sier – og som hele komiteen sier – nemlig å følge dette opp, er man nødt til å la disse to verdenene møtes på en ganske brysom måte for begge verdener. Selskapsjusen, og det som følger av den, er nødt til å gå mye tyngre og dypere inn i den verden som eksisterer, som jeg synes forslagsstillerne har tatt opp, og som representanten Syversen gjennomgikk både når det gjaldt ønske om å kunne lage enklere registreringer, lavere gebyrer i Brønnøysund, se på kapitalkravet for enkelte rapporteringer og se på tallet på momsinnbetalinger. På dette punktet ville jeg nesten trodd at det var bred enighet i norsk politikk, og at man vil at de små selskapene som skaper jobber for seg selv og andre, skal få en best mulig sjanse.

Jeg skal ikke trekke debatten lenger enn å gjøre disse korte tankene om et slikt møte. I og med at jeg selv har en smule erfaring med noen slike møter både inni hodet mitt og rundt meg, føler jeg at jeg har behov for å si det – ikke til noen bestemt, men til alle. Neste gang det kommer en slik sak, er det mulig man bør se på hvordan situasjonen praktisk er i verden. Hva er det som ute i den praktiske verden er de faktiske hindringene for folk? Det gjør et visst inntrykk på meg at de som er innkalt til høring i komiteen, sier at dette er bra, dette er greit, og dette er fornuftig. Det er jo ikke alltid mennesker som innkalles til høringer, snakker slik. Jeg har vært på opptil flere hvor meningene er delte. Det inntrykket synes jeg alle som deltar i denne debatten, enten de nå hører til flertallet eller mindretallet i voteringen, skal ta tungt med seg videre når de arbeider med de spørsmålene som er berørt ved forslaget.

Statsråd Knut Storberget [18:12:06]: Jeg er langt på vei enig i det representanten Dørum nå gav uttrykk for, at når man skal vurdere denne typen initiativ og denne typen tiltak, bør man ikke binde seg opp til selskapsretten som et utgangspunkt. Utfordringen vår, og problemet, er jo at det er det forslaget gjør. Forslaget er i stor grad preget av at det tar utgangspunkt i selskapsretten. Derfor skal jeg ile til og si at det ikke er vanskelig å være enig i målsettingen i det Dokument nr. 8-forslaget som vi nå har til behandling, om et enklere og mer hensiktsmessig regelverk for næringsdrivende. Vi politikere tar ofte til orde for at lov- og forskriftsverket vårt skal være så enkelt som mulig å forholde seg til for brukerne. Denne saken illustrerer etter min mening imidlertid at spørsmålet om hva som er et enkelt regelverk, ikke nødvendigvis har et entydig og opplagt svar.

Jeg tillater meg å si at jeg selv har drevet et lite aksjeselskap, så jeg vet sånn noenlunde hva jeg snakker om, og har også ofte irritert meg over både skjemaer og desslike, men har samtidig sett behovet for at man kanskje har en annen tilnærming i forhold til den typen utfordringer som vi faktisk står overfor her.

Jeg mener at det å innføre en egen aksjeselskapsform, som man i realiteten gjør i dette Dokument nr. 8-forslaget, for såkalt små aksjeselskaper med regulering i en egen lov og med egne lovtekster, ikke vil innebære noen forenkling. Dette vil medvirke til at lovverket som sådant vil bli mer uoversiktlig – det har flere av representantene vært inne på tidligere i dag. For næringsdrivende vil det også være krevende å skulle forholde seg til hele tre forskjellige former for selskaper med ulik regulering. Av de landene det i en slik sammenheng kan være naturlig å sammenlikne seg med, kjenner jeg ikke til noen der det opereres med tre aksjeselskapsformer. Jeg har heller ikke noen tro på at man innholdsmessig vil oppnå noen særlig grad av forenkling bare ved å tilpasse en egen aksjelov til slike små forhold det her er tale om. Skulle man utforme en lov som var betydelig kortere enn f.eks. dagens aksjelov, hvis det skulle være en målsetting, måtte man sløyfe en rekke regler som gir svar på spørsmål som kan oppstå uansett om selskapet er stort eller lite – jeg hadde nær sagt, særlig når det er lite – eller man måtte sløyfe regler som innebærer et tilbud eller en handlefrihet for selskapene, ikke et forbud eller en plikt. Man må i spørsmålet om forenklinger ha klart for seg at aksjeloven er en privatrettslig lov som regulerer forholdet mellom private aktører, og som også de private aktørene i stor grad har nytte av, særlig når det spisser seg til.

Når det gjelder framveksten av såkalte NUF-er, som er en forkortelse for betegnelsen «norskregistrert utenlandsk foretak», er jeg enig i at dette kan by på lovgivningspolitiske utfordringer. Tendensen i EU synes å bevege seg i retning av noe mer liberale regler når det gjelder beskyttelse av selskapskapitalen. Jeg mener likevel at vi, når det gjelder den alminnelige reguleringen i aksjeloven og allmennaksjeloven, bør avvente den videre utviklingen i EU for å se hvordan EU ønsker å utforme sin fellesskapslovgivning på dette området.

Når det gjelder annen næringslovgivning, kan man innføre enklere regler i denne lovgivningen for små foretak uten at man innfører en egen selskapslov for de små selskapene. Det er der jeg mener vi alle har noe å hente – og kan fylle opp verktøykasse og hva det måtte være av alternativer.

Spørsmålet om en egen aksjelov for små selskaper og spørsmålet om det i næringslovgivningen ellers skal være mindre restriktive regler for små foretak, har lite med hverandre å gjøre. I den forbindelse kan det være grunn til å minne om at næringslovgivningen først og fremst retter seg mot den virksomheten som utøves, ikke mot hvilken selskapsform virksomheten er organisert i. Det betyr at hvilken selskapsform som er brukt, er uten relevans for i hvilken grad reglene kommer til anvendelse. De forenklingsegrep man ønsker, særlig kanskje overfor små virksomheter, bør ha en mye større bredde enn bare å knytte seg opp mot aksjeselskapsformen, kanskje særlig med henblikk på det arbeidet som Regjeringa nå gjør for å lage en ny lov om samvirke. Vi håper vi kan presentere den for Stortinget til høsten, og den vil også, på bakgrunn av europeiske erfaringer, gi verdifulle innspill i forhold til hvordan man kan organisere små virksomheter på en mye enklere måte.

Jeg har merket meg at komiteen ønsker å vurdere om det kan være grunn til å fjerne bestemmelsen i aksjeloven § 6-14 første ledd annet punktum, som bestemmer at dersom selskapet ikke har daglig leder, står styrelederen for den daglige ledelse av selskapet. Dette innebærer at små selskaper som etter lovens § 6-2 ikke har plikt til å ha daglig leder, må ha en slags daglig leder likevel, med de konsekvenser det har for krav om rapportering mv. til styret. Jeg mener det er en god idé å vurdere en slik endring.

Komiteen ber departementet om å vurdere revisjonsplikten for små foretak. Dette spørsmålet har Regjeringa allerede satt på dagsordenen. Finansdepartementet tar sikte på at det skal nedsettes et utvalg som skal se på dette spørsmålet. Finansdepartementet ser også på spørsmålet om oppgaveplikter i skatte- og avgiftslovgivningen for øvrig, noe som vil kunne ha et bredere virkeområde enn det som forslagsstillerne legger opp til.

Jeg har merket meg at komiteens mindretall mener at en støtte til konklusjonen i Dokument nr. 8-forslaget vil føre til en enklere hverdag for små næringsdrivende. Mindretallet sier imidlertid ikke noe om hvordan man vurderer eller vil møte de innvendinger som faktisk er anført mot forslaget. Det er nokså enkelt å kreve at lovgivningen skal oppfylle en bestemt målsetting når man kan lukke øynene for slike innvendinger som komiteflertallet har pekt på. Vi er alle opptatt av at vi skal ha en mest mulig hensiktsmessig lovgivning for næringslivet. En tilnærming til dette, som går ut på at man skal ta utgangspunkt i en egen selskapslov for små aksjeselskaper, er etter mitt syn imidlertid ikke en oppskrift som vil føre oss til målet.

Presidenten: Presidenten har registrert at alle partier har hatt hovedinnlegg, og vil foreslå at de talere som heretter får ordet, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Peter Skovholt Gitmark (H) [18:18:18]: Hjertelig takk for det!

Jeg forstod på næringsministeren tidligere at verktøykassen nå er byttet ut med et smykkeskrin, men på justisministeren virker det som om det ennå kan være litt forvirring på det punktet.

Hovedsaken her er at det er 200 000 virksomheter i Norge som har fem eller færre ansatte. Det viser at norsk næringsliv domineres av små virksomheter, og en stor andel av disse er familieeide. En framtidsrettet næringspolitikk vil stimulere til gründervirksomhet, gi gode, stabile rammevilkår for eksisterende bedrifter og resultere i økt sysselsetting, økt vekst og verdiskapingsevne for landet, og vil dermed også bidra til å sikre offentlig og privat velferd.

Jeg er skuffet over regjeringspartiene. De snakker pent om små bedrifter. De innser at dagens regelverk ikke er optimalt – i likhet med statsråden – men de ser ikke behovet for å utrede eventuelle forbedringer. Det er dette som er sakens kjerne: Et forenklet regelverk for små aksjeselskaper vil virke positivt inn på verdiskapingen og på velferden, og det vil føre til økt grad av knoppskyting og etablering av nye bedrifter samt øke incentivet for at gründere har mulighet til å gå fra idé til bedrift.

Det er problematisk at svært mange ser det som langt enklere å være ansatt enn å være selvstendig næringsdrivende. Når en ser at 160 000 selvstendig næringsdrivende og deltakere i ansvarlige selskaper ikke har noen sosiale rettigheter ved arbeidsledighet, permittering, avvikling av bedriften, pass av syke barn eller hvis barnepasser er syk – de har heller ikke rett til sykepenger fra folketrygden før etter 16 fraværddager, og da kun 65 pst. av sykepengegrunnlaget – er det lett å se at mange potensielle gründere vegrer seg.

Bedrede muligheter for å opprette et aksjeselskap gjør at flere med kreativitet og pågangsmot vil ha en tryggere base for å påta seg arbeid og ansvar som ligger i å starte og drive en bedrift. Det er fordi aksjonærer som arbeider i et aksjeselskap, mottar lønn og har rett til sosiale ytelser på linje med andre ansatte. En forenkling av regelverket for små aksjeselskaper vil medføre at flere aksjeselskaper etableres, og vil bidra til å styrke grunnlaget for verdiskaping. Flere gründere vil tørre å starte opp. Enkeltpersonforetak og ansvarlige selskaper som velger å omdanne seg til aksjeselskap, vil stå overfor lavere personlig risiko, og dermed vil de også få økte incentiver til å ekspandere og skape nye arbeidsplasser.

Jeg er forbauset over Regjeringens tafatthet. Det vil ikke koste den noe å utrede forslaget fra en samlet opposisjon, men når Regjeringen har økt skattene med 10,7 milliarder kr i forhold til sentrum–Høyre-regjeringens budsjettforslag for 2006, er det tydelig at bedriftsetableringer og gründerstimulans ikke står på agendaen. Da nytter det lite å vise til de svært gledelige tallene for gründeretableringer som saksordføreren gjorde. De er et produkt av den forrige regjeringens kontinuerlige forbedringer av næringslivets rammevilkår generelt.

Ola Borten Moe (Sp) [18:22:03]: En enklere hverdag med mindre skjemavelde står øverst på kravlisten fra

mange bedriftsledere. Det gjelder sjølsagt i særlig grad for dem som driver i det små. Gevinsten for disse bedriftene og for samfunnet som helhet ville ha vært stor hvis det hadde vært slik at mer av regelverket hadde vært lagt opp nettopp for å passe til de små og bitte små bedriftenes situasjon, og som hadde det som utgangspunkt. Dette er derfor svært positivt, og jeg har lyst til å gi honnør til forslagsstillerne som har bidratt til at justiskomiteen og Stortinget har satt denne problemstillingen på dagsordenen.

Dette er en svært viktig debatt. Vi vet at små og veldig små selskaper utgjør en avgjørende del av næringsstrukturen i Norge. Her har vi ikke råd til å mislykkes.

Det har til dels vært ganske tøff ordbruk i denne debatten. Det er det etter mitt skjønn ingen grunn til. Det er ikke mer enn drøye åtte måneder siden denne samlede opposisjonen sjøl satt i regjering og hadde alle muligheter i verden til å gjennomføre de samme forslagene. Videre er det det å si at de forslagene som fremmes, heller ikke blir avvist. Det er i hvert fall ikke min virkelighetsforståelse. Tvert imot signaliseres det fra Arbeiderpartiet og SV i justiskomiteen at man kommer til å bringe en rekke elementer i disse forslagene inn for videre oppfølging. Senterpartiet ville ha vært en del av dette flertallet hvis vi hadde sittet i komiteen. Vi kommer aktivt til å følge opp de positive signalene som både komiteen og justisministeren har gitt i denne debatten. Jeg oppfatter dette som konstruktivt. Jeg oppfatter det på mange punkter som imøtekommende, og jeg oppfatter det absolutt ikke som om denne debatten på noe slags vis signaliserer at vi fører en lite attraktiv næringspolitikk.

Senterpartiet mener at det er viktig med en forenkling av regelverket, og at dette gjøres gjeldende for alle små selskaper uavhengig av foretaksform. Vi har hatt nok regelendringer som er til størst fordel for aksjeselskap, og som dermed har ført til at mange personlig eide foretak har blitt omgjort til AS. Her er det nok å nevne skattereforen, som gav de største fordelene for aksjeselskap. Jeg synes også det haster med å innføre unntak i en rekke lover og forskrifter for små selskaper, på linje med det vi har hatt i våre naboland, og jeg mener at dette må det arbeides kontinuerlig med, uavhengig av en eventuell revidering av aksjeloven.

Så handler dette til slutt om holdningene i hverdagen til alle fra det offentlige som møter næringslivet, enten man har sin plass i Stortinget, i departementene eller i en kommune. Det offentlige skal være fleksibelt, og det offentlige virkemiddelapparatet må styrkes, slik at en mye oftere kan svare ja. Det kommer denne regjeringen til å sørge for.

Svein Flåtten (H) [18:25:44]: Jeg forstår på forrige taler at Senterpartiet er mer positivt innstilt til dette forslaget enn det innstillingen gir uttrykk for.

For en intetanende leser av innstillingen – det er mulig at norsk næringsliv, og særlig småbedriftene, av og til er intetanende – får man det inntrykk at dette forslaget, som dreier seg om praktiske realiteter i næringslivet, møtes med mange sider jus i svaret fra justisministeren og med problematisering av et økt byråkrati. Særlig bruker justis-

ministeren mye tid i sitt svar til komiteen, og også her i dag, til å snakke om problemene med å ha tre selskapsklasser. Jeg tror faktisk ikke at det er det norsk næringsliv er opptatt av der de sitter ute i sin daglige dont. Det kan være at de må telle til tre for å finne hvor de skal registrere seg når de gjør det, men når de først er i gang, er det selvfølgelig en fordel at en har et lettere regelverk å forholde seg til. Jeg må si at det er paradoksalt at en regjering som sier at den har fokus på aktiv næringspolitikk, ikke benytter seg av en mulighet som dette til å gå inn i de praktiske realitetene.

Egentlig tok jeg ordet for å bemerke en passasje som justisministeren har i sitt svar til komiteen, hvor han berører Finansdepartementets område, og sier at de gjør noen ting. Det er jo riktig. Det er saker på høring. Blant annet er det et høringsnotat fra Finansdepartementet som går på noe av det som ligger i forslaget her, nemlig dette med endrede terminer for momsinnbetalinger. Det foreslås i høringsnotatet at man skal flytte på sommerferieterminen, som er veldig vanskelig for mange regnskapsførere, som jo er de som ofte har småbedriftene. Den skal man flytte fra 10. august og litt utover, selv om det er et lite proveny med dette. Men på den andre siden, og mye, mye viktigere, foreslås det også i høringsnotatet at man skal flytte på den første terminen for innbetaling av etterskuddsskatt for aksjeselskaper. Det betyr at man flytter den så langt frem at bedriftene ikke har innlevert selvangivelsen. Ja, en god del av dem vet ikke om de har tjent eller tapt penger. Det har et proveny på 200 mill. kr for norsk næringsliv.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [18:28:42]: Regjeringa og regjeringspartia si haldning i denne saka er skuffande, ikkje berre for oss som ønskjer å gje betre rammevilkår til næringslivet, men ho er skuffande for leiarar i kvardagsbedriftene, som heilt klårt ønskjer seg ei forenkla rapporteringsplikt, og som synest det ville vera eit godt tiltak dersom taket for å innrapportera moms vart redusert til berre ein gong i året. Det er òg skuffande for alle dei unge som vurderer å starta si eiga bedrift, men aksjekapitalkravet på 100 000 kr står fram som eit uoverstigeleg hinder, og kostnadene ved å melde seg inn i Brønnøysundregistret står fram som ei grind som er veldig vanskeleg å koma gjennom.

Me er skuffa over Regjeringa si passive og uinteresserte haldning til dette initiativet. Fleirtalsregjeringa har jo oppmoda opposisjonspartia om å koma med konstruktive innspel. Dette er eit eksempel på eit slikt konstruktivt innspel. Men responsen frå regjering og regjeringsparti er dessverre bedrøveleg.

Ingrid Heggø (A) [18:30:02]: Eg kan forsikra om at den raud-grøne regjeringa er oppteken av å få på plass og debattera rammevilkåra for næringslivet, og det viser vel òg denne debatten i dag.

For ca. eit år sidan hadde eg eit etablerarkurs for kvinner i regi av Sogn og Fjordane Arbeidarparti, med 20–25 deltakarar. Den største bøygen var problemet med å kombinera yrkeskarrieren som gründer med barneomsorg når dei nett hadde fått eit barn. Det var det som kom fram der.

Akkurat dette poenget har vi teke med oss og fått inn i Soria Moria-erklæringa. Vi er i gang med å sjå på vilkåra for å sikra gründerar ved å etablere gode sosiale ordningar.

Sidan vi no har hatt ein liten pause sidan debatten i stad, passa det godt å ta kontakt nettopp med kvinnettverk for nyetablerarar i heimfylket. Ja, eg er sikker på at vi er på rett veg no når vi utviklar ein rein nasjonal handlingsplan for kvinnelege entreprenørar og opprettar finansieringsordningar som særleg stimulerer til innovasjon og entreprenørskap blant kvinner.

Oppfyllinga av dei kommunale næringsfonda som vi òg har fått på plass, er eit godt eksempel på aktiv næringspolitikk. Her får kommunane midlar som dei deler ut att nettopp til små gründerar i kommunane sine.

Eit anna eksempel som eg òg brukte i stad, er auka midlar til SIVA, Innovasjon Norge og forskning. Det er ei styrking av det breie verkemiddelapparatet som kjem alle gründerane til gode.

Det vil koma viktige politiske endringar ved gjennomgangen av aksjelova og eigarskapsmeldinga som kjem til hausten. Men i den typen debatt vi har hatt i dag, synest eg vi skal fokusera konstruktivt og halda oss for gode til karakteristikkar som «desse sosialistane» og «Regjeringa sitt sanne ansikt». Dette all den tid fleirtalet av representantane bak Dokument nr. 8-forslaget faktisk har vore i regjering dei siste fire åra, og dei kunne ha rydda opp i alle desse tinga om det brann.

Når det gjeld dei andre endringane som det er gjort framlegg om, bl.a. bruk av aksjeselskap i primærnæringa, er dette mogleg alt pr. i dag. Revisjonsplikt/rapporteringsplikt, forenkling av registreringsdokument og kostnader ved selskapsregistrering og momsinnbetaling har eg alt kommentert, og desse forslaga kan ein ikkje sjå på som avviste.

Fleirtalet ønskjer ikkje endå ei aksjelov. Vi ser ikkje på det som ei forenkling, tvert om. Og Høgre si «hot line» til NHO har visst gått heilt i stå i det siste, for NHO har gitt uttrykkeleg beskjed om at dei ønskjer ikkje endå ei aksjelov!

Statsråd Knut Storberget [18:32:53]: Jeg har bare lyst til å si at å måle Regjeringas vellykkethet i forhold til næringspolitikk ut fra om man støtter dette Dokument nr. 8-forslaget eller ei, det tror jeg er en utrolig dårlig måte å gjøre det på, rett og slett.

Det første er jo selvfølgelig den begrensning som ligger i selve forslaget, å ta utgangspunkt i små aksjeselskaper. Hvorfor skal man stoppe der når det gjelder de endringer vi ønsker å gjennomføre? Ville det ikke være riktig nå at vi fikk gjennomført endringer i forhold til næringslovgiving for små selskaper som faktisk hadde bredere virkefelt enn små aksjeselskaper, og ikke låse det fast i en juridisk diskusjon om vi trenger to eller tre selskapsformer? Jeg synes det er forslagsstillerne som skaper den avsporingen som helt åpenbart kommer i en slik debatt. Da må jeg be om all mulig respekt for at vi både i innstillingen og også i mitt innlegg og i svarbrevet gir signaler om hva Regjeringa jobber med, i forhold til flere av de elementene som også forslagsstillerne tar opp, og som er vik-

tige for alle småbedrifter, altså at man nå ønsker å se på revisjonsplikten, og at Finansdepartementet jobber med det. Det må være bra! At den forrige regjeringa ikke gjorde det, og ikke leverte i forhold til det, får være en historisk debatt, men det må jo være positivt at den nåværende regjering sier ja, det tar vi, det jobber vi med – allerede nedsatt. At man ønsker å se på bestemmelsene i allmennaksjeloven § 6-14 som gjelder forholdet mellom styret og daglig leder osv., må jo være positivt, og ikke minst at man tar opp på generell basis spørsmålet om oppgaveplikter i skatte- og avgiftslovgivningen, det som kanskje er særlig tungt i forhold til dem som driver små virksomheter. Så jeg vil med all respekt si at jeg syns at man skal være noe varsom med å måle vellyktheten i næringspolitikken ut fra om man støtter dette forslaget fullt ut, eller om man ikke gjør det. Det er jo i så fall underlig hvis det store sesamet skulle være hvor mange gode ideer man faktisk kommer på, like etter at man har kommet ut av regjeringskontorene.

Så til spørsmålet om f.eks. aksjekapital. Det er jo ikke noen opplagt sak å sette ned her nærmest på et sent kveldsmøte, for de aktørene som ofte roper om enkle regler, er de samme aktørene som sier at de trenger noe tyngde i aksjekapitalen i det øyeblikket de ønsker å ikle seg det «smykket» det måtte være å bli kalt et aksjeselskap for bl.a. å oppnå kredittverdighet. I det øyeblikket man skusler bort den kapitalen, ja, så ville vi få mange ute i næringslivet som ville reagere på at man ikke hadde noe kapital å hente fordi aksjekapitalen var så lav, noe som ville forverre muligheten til å finansiere smågründere bl.a. Dette er det altså ingen enkel løsning på etter mine begreper. Derfor mener jeg at de signaler og den beskrivelse av Regjeringas arbeid som nå er gitt, viser nettopp at helt uavhengig av om man har en sosialistisk legning eller ikke i bunnen, er vi alle interessert i nettopp å få opp et enklere regelverk som skal gagne alle – og da mener jeg alle.

Hans Olav Syversen (KrF) [18:36:30]: Når en rekke fra regjeringspartiene stiller spørsmål om hvorfor ikke den forrige regjeringen har gjort dette og hint, kan det kanskje være grunn til å minne om hva den forrige regjeringen måtte sette i gang med da den tok over. Den tok over i en situasjon hvor vi hadde økende arbeidsledighet, hvor forholdene for norsk næringsliv var for nedadgående. Det kostet ganske mye tid og ganske mye penger og krefter å få den næringspolitikken som Stoltenberg-regjeringen da forlot – eller måtte gå av for å slippe å fortsette med, for å si det sånn – på rett kjøll.

Så sier justisministeren at han håper ikke at Regjeringens og regjeringspartienes reaksjon på dette Dokument nr. 8-forslaget skal være målet på næringspolitikken som denne regjeringen fører. Nei, det kunne være interessant å ta en næringspolitisk debatt. Hva er det denne regjeringen egentlig vil måles på når det gjelder næringspolitikk? Er det hvordan man utøver eierskap i Statoil, er det hvordan man reduserte avskrivningssatsene for maskiner i industrien, eller er det hvordan man reduserte forskningsinnsatsen i det siste statsbudsjettet?

Vi tar gjerne en debatt om næringspolitikk, men da håper jeg også at man er villig til å diskutere hva som er positive forslag og positive incitamenter for norsk næringsliv.

Odd Einar Dørum (V) [18:38:16]: Det var en bemerkning fra justisministeren som fikk meg til å ta ordet. Han sier at det er forslagsstillerne som stenger tenkningen bak forslaget inne i selskapsjuridisk tenkning. Slik leser ikke jeg forslaget. Og om så var, at man var så tungnem at man gjorde det, så ville jo kreative, intelligente mennesker med et kreativt, intelligent embetsverk frigjøre denne innestengtheten og sørge for at det blomstret skikkelig med den kreativiteten som skulle være på plass på alle livets praktiske områder.

Så sannheten er jo at det vi ser her, er at praktiske hensyn i næringspolitikken butter mot juridisk tenkning. Det er en interessant spenning. Det er en fruktbar spenning. Den må vi gjerne ta. Men jeg er faktisk enig med justisministeren i at helt uavhengig av den spenningen går det an å gjennomføre en rekke praktiske tiltak dersom man har energi, styrke og vilje til å gjøre det.

Representanten Syversen har vist til en serie slike tiltak som ble gjort av de partiene som satt i regjering tidligere. Initiativet som er fremmet her, inviterer til å fortsette denne debatten. Jeg oppfatter i hvert fall, med stor glede, representanten Borten Moes innlegg som et svar på det. Jeg oppfatter også en del av merknadene fra flertallet i komiteen som en invitasjon til å holde på trykket. Og det trykket synes jeg man skal holde. Så synes jeg man skal være så tøff at man holder trykket på en slik måte at man lar livet få en sjanse og ser hvordan jusen kan reformeres for å sørge for at drivkraften i det som er ryggraden i norsk næringsliv, små bedrifter, det at folk setter sin store ære i å skape en jobb både for seg selv og andre, får styrke og trykk.

Det er ikke alltid at en blir inspirert på en kveld når varmen er trykkende og det er enda varmere inne i stortingsalen enn ute, men statsråd Storberget klarte det.

Peter Skovholt Gitmark (H) [18:40:25]: Statsråden har helt rett når han sier at det ikke er denne saken alene som danner et bilde av Regjeringens næringspolitikk. Men denne saken er med på å danne et bilde av næringspolitikken for de minste selskapene. Det å prøve å få Regjeringen med på å være litt mer næringsvennlig overfor de aller minste selskapene, og i det minste være med på å utrede noen av opposisjonens forslag, måtte jo være et første skritt.

Men når statsråden trekker opp næringspolitikk og de positive tingene som har kommet, synes jeg egentlig representanten Syversens innlegg var meget godt. For avskrivningssatser for maskiner var jo SVs hovedsak. Den forsvant jo. Formuesskatten skulle i utgangspunktet ned, eller aller helst fjernes. Den går jo opp. De 10,7 milliarder kr i forskjell på skatter mellom sentrum-Høyre-regjeringens siste forslag og denne regjeringens framlegg, er jo slående. Det er ikke med på å bedre rammevilkårene for bedriftene – tvert imot. Når man i tillegg kan trekke inn

eierskap f.eks. i Statoil, viser det at denne regjeringen dessverre ikke har kontroll på egen næringspolitikk. Den er med på å danne et bilde av en næringspolitikk som dessverre er med på å kvele bedrifter, ikke å legge til rette for økt gründervirksomhet, som er det vi egentlig burde ha diskutert i denne saken.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9. (Votering, se side 2677)

S a k n r . 1 0

Forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2006 (jf. Innst. O. nr. 61):

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag, slik at man åpner for at kommunene i politivedtekter kan innføre regler om bortvisning av personer som driver med aggressiv og sjenerende tigging, salg og prostitusjon.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2677)

S a k n r . 1 1

Forslag fra stortingsrepresentant Åse Gunhild Woie Duesund på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2006 (jf. Innst. O. nr. 61):

«Stortinget ber Regjeringen grundig vurdere behovet for ytterligere tiltak for å bekjempe organisert tiggevirksomhet, og melde tilbake til Stortinget snarest mulig og senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2007.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2677)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Stortinget går da til votering.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 10 (2005-2006) Om økonomisk styring i Forsvaret – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Henning Skumsvoll satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen opprette en bredt sammensatt forsvarskommisjon for å trekke opp forslag til retningslinjer for Forsvarets utvikling frem til 2020.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:30 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Per Ove Width, Per Roar Bredvold og Henning Skumsvoll om å opprette en forsvarskommisjon for å gjennomgå Forsvarets rolle og rammer i den nye sikkerhetspolitiske situasjonen – avvises.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 82 mot 24 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.51.10)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 2 og 3, fra Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 4, fra Åse Gunhild Woie Duesund på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 5, fra Åse Gunhild Woie Duesund på vegne av Kristelig Folkeparti

Forslag nr. 5, fra Kristelig Folkeparti, er under debatten omgjort til et oversendelsesforslag, og lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å fremme forslag til et styrket rettsvern for varslerne som blant annet innebærer at arbeidsrettslige sanksjoner overfor varslere anses ugyldige med mindre det kan bevises at reaksjonen ikke er begrunnet i varslingen.»

Presidenten foreslår at dette forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det votes over forslagene nr. 2 og 3, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om at arbeidsmiljølovens regler om adgang til nattarbeid gjøres gjeldende for sokkelen.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede behovet for en egen erstatningsordning for de oljearbeiderne som har blitt skadet som en følge av kjemikalieeksponering og melde tilbake til Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2008.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.52.29)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 4, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2008 gi en nærmere vurdering av hvordan billighetserstatningsordningen bør praktiseres overfor de oljearbeiderne som har blitt skadet som en følge av kjemikalieeksponering.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 77 mot 28 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.53.17)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at det utarbeides et system for langtidsoppfølging av utsatte arbeidstakergrupper. Oppfølgingen bør både inkludere helse-tilbud og bistand til fortsatt yrkesaktivitet på land der dette er mulig.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 56 mot 49 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.53.43)

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 12 (2005-2006) – om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten har Robert Eriksson satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at permitteringsordningen utvides til 42 uker, og at arbeidsgivers lønnspliktperiode ved permittering reduseres til 5 arbeidsdager.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:67 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Kenneth Svendsen og Øyvind Korsberg om at permitteringsordningen utvides til 42 uker, og at arbeidsgivers lønnspliktperiode ved permit-

tering reduseres til 5 arbeidsdager – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 82 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.54.52)

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:78 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Martin Engeset og Erna Solberg om innføring av "Green Card-ordning" for arbeidssøkere med behov for særskilt tilrettelegging av arbeidsplassen – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Kenneth Svendsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2006:

«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovforslag for Stortinget slik at ansvarsområdet de kommunale sosialkontorene har overføres fra kommunen til staten, og legges inn under NAV-kontorene.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.56.10)

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Kenneth Svendsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2006:

«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag som ivaretar muligheten til å skifte saksbehandler i de tilfeller der det er et åpenbart behov for dette.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.56.57)

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Under debatten har Thore A. Nistad satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«I

Stortinget ber Regjeringen etablere et forenklet regelverk for små aksjeselskap. Følgende elementer bør blant annet inngå i en vurdering for å styrke rammevilkårene for små aksjeselskap:

- Størrelse på aksjekapitalen
- Krav til revisjonsplikt
- Forenklet rapportering til styret
- Laveste hensiktsmessige antallet momsinnbetalinger
- Bruk av aksjeselskaper i primærnæringen
- Forenkling av registerdokumenter
- Kostnad ved selskapsregistrering.

II

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om forenkling og forbedring av regelverket for små aksjeselskap.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:60 (2005-2006) – forslag frå stortingsrepresentantane Jan Tore Sanner, Ulf Leirstein, Hans Olav Syversen og Lars Sponheim om å opprette eit forenkla regelverk for små aksjeselskap – vert å leggje ved protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble innstillingen bifalt med 58 mot 48 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 18.57.53)

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 7. juni 2006:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovendringsforslag, slik at man åpner for at kommunene i politivedtekter kan innføre regler om bortvisning av personer som driver med aggressiv og sjenerende tiggning, salg og prostitusjon.»

Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de ønsker å støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 55 mot 51 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.59.09)

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Åse Gunhild Woie Duesund på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte den 7. juni 2006:

«Stortinget ber Regjeringen grundig vurdere behovet for ytterligere tiltak for å bekjempe organisert tiggevirksomhet, og melde tilbake til Stortinget snarest mulig og senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2007.»

Presidenten antar at Fremskrittspartiet ønsker å støtte forslaget fra Kristelig Folkeparti, i tillegg til Høyre og Venstre, som har varslet støtte til forslaget allerede.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 56 mot 49 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 19.00.26)

*S a k n r . 1 2**Referat*

1. (267) Forslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Tord Lien, Torbjørn Andersen, Kenneth Svendsen og Jan Arild Ellingsen om konsekvensutredning og folkeavstemning om vern av Vefsn (Dokument nr. 8:101 (2005-2006))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
2. (268) Alternative straffereaksjoner overfor unge lovbrytarar. (St.meld. nr. 20 (2005-2006))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
3. (269) Forslag fra stortingsrepresentantene Ola T. Lånke, Line Henriette Holten Hjemdal og Ingebrigt S. Sørfonn om å bygge et nytt, moderne og funksjonelt klinikkbygg for produksjonsdyr ved Norges Veterinærhøgskole (NVH), alternativt gjennomføre en samlokalisering av NVH og Universitetet for miljø- og biovitenskap i Ås (Dokument nr. 8:100 (2005-2006))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 19.02.